

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קס"ג | פרשת ויחי | תשפ"ד

לונדון			ניו יורק			בני ברק			ירושלים			זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ם	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"ם	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"ם	איאת השבת	כניסת השבת	בגמ"ם	איאת השבת	כניסת השבת	
17:13	16:57	15:43	17:49	17:27	16:18	17:58	17:26	16:22	18:02	17:24	16:08	

חשיפה: מה הטעם למנהג ישראל להפריש פרוטות לצדקה אחר עריכת קידוש

לבנה | עמ' י"ח

סגולה: סעודת ברית מילה - סגולה לפרנסה | עמ' ב'

אקטואליה: האם רשאי נוסע הרכבת לרדת בתחנתו באמצע קריאת התורה | עמ' י"ב

השבוע בגליון:

יריעה נפלאה במשנת חייו ותורתו של ה'בני יששכר זיע"א ליומא דהילולא ה"י טבת עמוד י"ח

פנינים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

יששכר הקריב את המנוחה שלו לה' יתברך

וַיֵּרָא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסָבֵל וַיְהִי לְמִס עֶבֶד (מט, טו).

סיפר הרה"צ רבי לייב פרידמן זצ"ל שמרן החזון איש אמר ששמע פירוש טוב מהרה"ק רבי יהודה לייב אשלג זצ"ל בעל הסולם, דהנה כתיב ביששכר "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד", ולכאורה אם ראה שמנוחה היא דבר טוב, אם כן למה היטה את שכמו לסבול, אדרבה היה לו לבחור במנוחה. אמנם הפירוש הוא כך: עבודתו של האדם עלי אדמות, הוא ליתן ולהקריב להקב"ה את הדבר הכי טוב והכי נחשב אצלו, וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ז מאיסורי מזבח הי"א) על הפסוק (ויקרא ג, טז) כֹּל חֶלֶב לֵה' - שעל האדם ליתן את הטוב ואת המובחר לה', וכן מצינו בהבל שהביא "מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֶלְבֵהֶן" (בראשית ד, ד). ועל כן מאחר שראה יששכר שהדבר הטוב ביותר שחפץ האדם בעולם הזה הוא "מנוחה", לפיכך החליט להקריב את המנוחה הזאת להשי"ת, ולכן "ויט שכמו לסבול" עול תורה.

וזהו פירש הכתוב: "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה", לפיכך "ויט שכמו לסבול", בשביל להקריב וליתן להשי"ת את הדבר הכי טוב... והפליא מאוד החזון איש זצ"ל את הפירוש הזה.

רבינו הגדול אמרו (עמ' שנט)

מאה ושלישים שנה שאמר (לעיל מז, ט) מַעַט וַיִּרְעִים הָיוּ, אם כן מה זה לפנינו י"ז שנים.

על כן יש לומר ג"כ כדרך שכתב המגלה עמוקות, אשר אותן י"ז שנים היה כל יום כמו שנה, וזה 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', ואם תקשה לך הלא מעט המה נגד ימי הרעה, על זה בא הכתוב כמתרץ 'ויהי ימי יעקב שני חייו', היינו, אותן הימים היו בבחינת שנים, כי נתארך הגלגל וכנ"ל. והגם אשר בפועל הנגלה לא היה כך, ועולם כמנהגו נוהג, עכ"ז ברוחניות הרגיש יעקב ביום אחד כמו שנה תמימה: אמרי נועם (להרה"ק מדזיקוב) בפרשתנו

כל יום התארך ליעקב אבינו כשנה שלימה

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם חַיָּיו וְגו' (מז, כח-כט).

הנה במגלה עמוקות הפליא להקשות במה שמבקשים (תהלים צ, טו) שִׁמְחֵנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ שְׁנוֹת רְאֵינוּ רְעָה, היינו, שיהא לנו ימים טובים בשמחה עכ"פ כמו משך ימי הרעה שעברו עלינו, והלא עברו עלינו הרבה ימי רעה, וכמעט כלו שית אלפי שני, והאיך אפשר אשר הימים הטובים יהיו כמו משך זמן הרעה, הלא אין לנו רק מעט שנים עד כלות שית אלפי שני. ומתרץ אשר בעת הגאולה יתארך גלגל היומי, ויהא משך יום אחד כמו שנה תמימה.

והנה על אותן י"ז שנים אשר יעקב היה במצרים, איתא בזה"ק ("א דף רטז ע"ב) אשר זה היה בתפוקי מלכין, לתשלום לו נגד ימי הרעה שעברו עליו. ולכאורה הלא היה ליעקב

הקשר לאין 'משיחין' בסעודה למאמר 'יעקב אבינו לא מת'

וַיָּגֵעַ וַיֵּאָסֶף (מט, לג). ובגמרא תענית (דף ה:): א"ר יוחנן, יעקב אבינו לא מת, אמר ליה רב נחמן

יריעה מורחבת לרגל יומא דהילולא עמוד כ"ג

פניני אביר יעקב עמ' ו'

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע עמ' כ"ז

“אם הרוסי והפולני מתקוטטים, האם זו סיבה שלא אבין את דברי רש”י?”

נייט שְׁכָמוּ לְסַבֵּל וְיְהִי לְמִסַּע עֲבָד (מט, טו).

מסופר על אחד חסיד מיוחד מאד של הרה"ק ר' מרדכי מלכוביץ זי"ע, רבי ישעיה ווילנר זצוק"ל (שקראו לו בכינוי של חיבה רבי ישעיה תמים, על היותו תמים במעשיו). שפעם בעיצומה של מלחמה עזה בין רוסיה לפולין, נשמעו לפתע דפיקות על דלת ביתו של רב העיר. העיר היתה כשדה קרב ממש והיציאה לרחוב היתה מסוכנת ביותר. כשפתח הרב את הדלת ראה מולו את רבי ישעיה. "מה קרה?" שאל הרב בחרדה.

רבי ישעיה עמד שם נושם ונושף, כשהוא מכסה את ראשו במעילו, מכיון שכובעו נפל בדרך. "שום דבר מיוחד" ענה ר' ישעיה. "התקשיתי בהבנת רש"י בגמרא פלונית ובאתי לשאול את הפשט..." הרב השתומם וקרא: "לכך באים באמצע הלילה, כשבוחר משתוללת מלחמה עזה?" - ענה לו רבי ישעיה בפשטות. "אם הרוסי והפולני מתקוטטים, האם זו סיבה שלא אבין את דברי רש"י?"

סיפורי מרן הרמ"ח (ע' לט, הובא בלקט דברים של טעם)

מאד, עד שמרוב התפעלות נפשו למשמע דבר זה, לא יעצור כח לשלוט בנפשו להמתין עד אחר בליעת המאכל שבגרונו, וכשעוד המאכל בבית הבליעה ישתומם וישאל או ישיב על השמועה המבהילה ומפליאה, ואז באמת סכנה קרובה שמא יקדים קנה לושט.

ואת הדבר הזה רצה ר' יצחק להראות לרב נחמן בחוש, ובחר לו לאחר הסעודה לקיים את הדין דאין משיחין בסעודה את שני המאמרים הנפלאים האלה, וכך עלה לו לרב נחמן, שבחומו והתפעלות נפשו שאל כרגע על המאמר יעקב אבינו לא מת וכי בכדי ספדו ספדיא וכו', ובה הסביר לו ר' יצחק, כי לולא אמר לו אלו המאמרים בתוך הסעודה ולא היה שליט רב נחמן ברוחו לחכות עד אחר הבליעה אלא היה שואל תיכף, אז היה מסתכן. ומדויק לפי"ז הלשון שאמר לו אין "משיחין" ולא אין "שוחין", כלומר אין מביאין אחר לידי שיחה. וממוצא דבר הנך רואה, מדבחר לו ר' יצחק מאמר זה דייעקב אבינו לא מת לתכלית שרצה להורות בזה כמו שכתבנו, ושמע מינה שהמאמר הזה היה נחשב בעיניהם לאחד מהנפלאים מאד.

תורה תמימה (להגאון רבי ברוך עפשטיין זצ"ל) סוף פרשתנו

לרב יצחק, וכי בכדי ספדו ספדיא וחנטו חנטיא, אמר ליה, מקרא אני דורש (ירמיה ל') ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

וזה לשון הגמ' (שם), רב נחמן ור' יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר לי' רב נחמן לר' יצחק, לימא מר מילתא [בדברי תורה], אמר ליה, הכי א"ר יוחנן, אין משיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה, לבתר דאכלי, אמר ליה ר' יצחק, הכי א"ר יוחנן, יעקב אבינו לא מת, אמר ליה רב נחמן, וכי בכדי ספדו ספדיא וחנטו חנטיא, אמר ליה, מקרא אני דורש וכו' [כמועתק לפנינו]. ע"כ.

והנה נקל להרגיש איזה הערות בכלל אגדה זו, ראשונה, למה תפס ר' יצחק לאחר הסעודה דוקא מאמר זה, גם קשה הלשון אין "משיחין" בהפעיל, ויותר נכון היה לומר אין שוחין, ולבד זה קשה, הלא אנו רואים בחוש ששוחין בסעודה באופן שמפסיקין רגע מאכילה, וזה מעשים בכל יום ובכל שעה בסעודה בחבורה.

לכן נראה הכוונה, דבאמת לפני המדבר בעצמו אין סכנה לשוח, דאפשר לו להיזהר מסכנה, דמפסיק רגע מאכילה, אך לפני השומע לפעמים כרוכה סכנה חיובית, כי לפעמים יקרה אשר לפעמים ישמע השומע דבר זר ומתמיה ומבהיל

סגולת השבוע

סעודת ברית מילה - סגולה לפרנסה

וַיִּבְרַךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר וְגו' הַאֲלֵקִים הֲרַעָה אֹתִי מֵעוֹדִי... יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים וְגו' (מח, טו-טז).

בספר שפתי צדיק להרה"ק מפילץ מביא, טעם לעשיית סעודת ברית מילה, כיון שנזכרו בברכת יעקב אבינו ע"ה "הרועה אותי" וגו' יחד עם "יברך את הנערים", וחז"ל דרשו (פסחים קיח.) קשין מזונותיו של אדם יותר מן הגאולה, דאילו בגאולה כתיב "המלאך הגואל אותי מכל רע", מלאך בעלמא, ואילו במזונות כתיב "הא-ל הרועה אותי" וגו' וכאן גואלים את הילד ע"י שמכניסים אותו בברית הקדוש, וע"י גאולה בא פרנסה שמתקרב למלכו של עולם, ומאן דקריב לבי מלכא לא חסר דבר, לכך עושין סעודה כדי להראות שע"י זה נמשך פרנסה.

בספר משנה שכיר מביא בענין זה דברים נפלאים מהגר"ש קלוגר בספרו מי נידה המפרש על דרך זה הפסוק "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" דאמרו חז"ל (נדה לא, ב) זכר שבא ככרו בידו, וויש לפרש היינו דע"י סעודת ברית מילה משפיעין פרנסה, וזוכה לפרנסה טובה ע"י הסעודה שעושין, וכמבואר במדרש פ' תצוה (שמו"ר לו, ג) דבזה שעושה סעודה ואף אם אין לו הוא לוח, מראה גודל שמחתו ועי"ז הוא זוכה לפרנסה טובה.

ועל זה רומז פסוק הנ"ל, דהוא דומה לאחד שמצא שלל רב עמוק עמוק בבור תחתיות, ומוכרח לשכור פועלים להוציא המטמון הלז ולו אין אפילו שוה פרוטה, הוא לווה מאחרים על ההוצאות, ואם לא ילוה ילך לאבדון כל המטמון, נמצא דע"י ההלואה יגיע לאוצר רב וישלם ג"כ מה שלוה. כמו כן הוא אצל סעודת ברית מילה דע"י שילוח ויעשה סעודה וישמח, יזכה לפרנסה מרווחת ויפרע אח"כ כל חובותיו, וזה שאמר דוד "שש אנכי על אמרתך" - אף שצריך אני ללוות עליה, "כמוצא שלל רב", ומסיים הגר"ש קלוגר: "וכל המאמין בדברי חז"ל יעשה כן" עכ"ד ודפח"ח.

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

חֶסֶד וְאֵמֶת:

נשאר תקועים בערב שבת קודש בקיב שבאוקראינה בלא בגדי ומאכלי שבת, בסיעתא דשמיא מופלאה היה להם היכן להתאכסן עם אוכל בשפע לכבוד שב"ק, וגם לרבות בגדי שבת (כולל שטריימל):

אנו חובשים שטריימל, וכאן איאלץ לחבוש כובע של חול בשבת?!
צערו של בני נגע לליבי, ונזכרתי בקרוב משפחתי, הרב בנימין גוטפרב שליט"א, שניהל תלמוד תורה בקיב, ולאחרונה עלה לארץ ישראל ומשמש כאן כמחנך דגול. התקשרתי אליו וסיפרתי לו על הבעיה של בני.

"הוא נמצא במלון היהודי של קיב?" שאל ר' בנימין. "כן", ענית.

"תגיד לבן שלך שיסתכל מהחלון ויראה בחניה וולו ישנה. שירד למטה, יפתח את הבגאז' ויוציא משם שטריימל וקפטן שבתיים".

"אתה מדבר אליי?" שאלתי נדהם. "כן-כן. תגיד לבן שלך".

התקשרתי לבני ואמרתי לו, "אתה עומד בחלון?" "כן".

"תסתכל למטה, לחניה. אתה רואה שם וולו ישנה?" "כן".

"תרד למטה, תפתח את הבגאז' ותמצא שם שטריימל וקפטן".

ר' משה הוא בן נפלא, מכבד הורים, ועושה מה שאני אומר לו, בלי להבין איך זה יכול להיות שאני יודע כל כך טוב מה הוא רואה מהחלון בחדר המלון בקיב. הוא מגיע למכונת הישנה, פותח את תא המטען, ומוצא שם את שחיפש. הוא חוזר לחדר ומתקשר אליי נרגש ביותר, "טאטע, זה באמת כך. אני מחזיק עכשיו ביד שטריימל של חתן וקפטן פרחוני מהודו! בליל שבת אלך אני עם טלית והוא עם שטריימל, ובבוקר גם הוא ילך בטלית! כך יהיה לשינינו שטריימל לשבת!"

יכולתי לשמוע את השמחה שלו חוצה יבשות ומגיעה עד לארץ.

שאלתי את הרב בנימין גוטפרב, "אולי תסביר לי מה הולך כאן?"

הוא ענה: "מאז שעזבתי את קיב, אני ממשיך להגיע לשם מפעם לפעם. כדי שלא לסחוב יותר מדי בכל הנסיעות, קניתי לי שטריימל וקפטן לשבתות שאני שם, ואני מאכסן אותם ברכב שבו אני משתמש בהיותי בקיב. בפעם האחרונה שנסעתי שם, נתגלתה בעיה במצבר של המכונת, וכיוון שכבר לא היה לי זמן לטפל בזה, ביקשתי מידיד שיקרא לטכנאי. כדי שהטכנאי יוכל לתקן את הרכב, השארתי אותו פתוח ולא נעלתי אותו. כך יצא שכאשר הבן שלך הגיע, הרכב היה פתוח, והוא יכול היה לקחת את בגדי השבת שלי".

הרי זה פלא פלאים, איך הקב"ה טובב, שגם אם נגזרה עוגמת נפש שלא להגיע הביתה לשבת, הרי שהוא סידר הכול ככול עד הפריט האחרון, כדי ששני הילדים שלו מארץ ישראל יוכלו לשבות כראוי בשבת קודש.

(מתוך השיעור "אמונה וביטחון בפרשת השבוע" מפי הגאון הרב אליעזר גרוסמן שליט"א הנמסר בקו 'השגחה פרטית' בכל יום חמישי)

מספר הרה"ג ר' אליעזר גרוסמן שליט"א: בני, ר' משה שיחי, נסע לאוקראינה עם קבוצה של אברכים, להשתטח על קברי צדיקים. הם התפללו והתחננו לישועת הכלל והפרט. לקראת שבת נפרדה דרכו מהקבוצה: הוא ואברך נוסף התכוננו לשוב הביתה ולעשות את השבת בארץ ישראל.

הם שכרו נהג מונית שייקח אותם לשדה התעופה שבקיב, ויצאו לדרך. בשלב מסוים הם נתקעו בתוך פקק אינסופי שהתפרש על פני עשרות קילומטרים. נחש ארוך של מכוניות וכלי רכב זחל בקצב איטי להחריד. עברו חצי שעה ועוד חצי שעה, והמכונית שר' משה וחברו בתוכה, עומדת על עומדה ומתקדמת בקושי רב.

סוף סוף השתחרר הפקק. נהג המכונית לחץ על דוושת הגז, ובמהירות האפשרית הוא הסיע את ר' משה וידידו לשדה התעופה. כאן הם ניגשו במהירות למסוף המוביל אל המטוסים העומדים להמריא, אבל הפקיד עצר אותם: "אי אפשר לעלות. הטיסה שלכם כבר סגורה".

שני היהודים עמדו נבוכים. עד לפני רגע קיוו להיות בשבת בארץ, עם בני משפחתם, והנה, אכזבה כזאת. הם התבוננו כה וכה ושאלו את עצמם, "שבת בקיב? איך עושים את זה?" לא היה להם שום מושג. איפה ישיגו חלות ויין? מה יאכלו? היכן יישנו? מבלי שיהיה בידם קצה של רעיון, עמדו וחיכו לישועת ה'.

והנה, אברך חסידי רואה אותם. הוא מברר מה קורה, ושומע כי הם יהודים מארץ ישראל. "אני נוסע לאמריקה", אמר להם האברך, "אבל איני יכול לחשוב על כך שתעשו את שבתכם חול לגמרי. יש לי כאן קפטן פרחוני. קחו, שיהיה לכם מלבוש לשבת". הוא נתן להם קפטן, והלך לדרכו, לטיסה לאמריקה.

כעת היה להם קפטן, והם חשבו שבשבת יתחלקו ביניהם, ומדי כמה שעות יעבירו אותו מאחד לחברו. לא עובר זמן רב והנה ניגש אליהם יהודי נוסף, הלוא הוא הרב הלל כהן שיחי, עסקן גדול שפועל רבות בקרב יהודי קיב. הוא שומע שהם הפסידו את הטיסה, ואומר להם: "ממש השגחה פרטית! השבת הזאת בעזרת ה' אני עורך בר מצווה לבני שיחי. הזמנתי את בני משפחתי המורחבת, ולשם כך שכרתי חדרים בבית מלון. כולם הגיעו, חוץ ממשפחה אחת. אי לכך יש לי חדר מיותר, והוא פשוט מחכה לכם! בואו איתי וראה לכם היכן תתאכסנו בשבת. כמוכן, לגבי האוכל אין לכם מה לדאוג בכלל, שהרי אתם תהיו אורחי במשך כל השבת, עם אורחי הבר מצווה".

זה היה מעל ומעבר למה שהם יכלו לדמיין. השניים הוסעו אחר כבוד לבית המלון, שם התקבלו בכבוד ובנעימות. הם הוכנסו לחדר נוח ומאובזר, והכול לכאורה כבר הסתדר. ר' משה התקשר אליי בערב שבת. הוא סיפר על הקורות אותו עד לאותו זמן, ואמר, "כל מה שה' עושה הוא לטובה. יש לנו פה הכול, ורק דבר אחד כואב לי: שאין לי שטריימל. איך אפשר להיכנס לשבת קודש ככובע של חול על הראש? הרי אפילו בתשעה באב שחל בשבת

ר' משה הוא בן נפלא, מכבד הורים, ועושה מה שאני אומר לו, בלי להבין איך זה יכול להיות שאני יודע כל כך טוב מה הוא רואה מהחלון בחדר המלון בקיב. הוא מגיע למכונת הישנה, פותח את תא המטען, ומוצא שם את שחיפש. הוא חוזר לחדר ומתקשר אליי נרגש ביותר, "טאטע, זה באמת כך. אני מחזיק עכשיו ביד שטריימל של חתן וקפטן פרחוני מהודו! בליל שבת אלך אני עם טלית והוא עם שטריימל, ובבוקר גם הוא ילך בטלית! כך יהיה לשינינו שטריימל לשבת!"

יכולתי לשמוע את השמחה שלו חוצה יבשות ומגיעה עד לארץ.

שאלתי את הרב בנימין גוטפרב, "אולי תסביר לי מה הולך כאן?"

הוא ענה: "מאז שעזבתי את קיב, אני ממשיך להגיע לשם מפעם לפעם. כדי שלא לסחוב יותר מדי בכל הנסיעות, קניתי לי שטריימל וקפטן לשבתות שאני שם, ואני מאכסן אותם ברכב שבו אני משתמש בהיותי בקיב. בפעם האחרונה שנסעתי שם, נתגלתה בעיה במצבר של המכונת, וכיוון שכבר לא היה לי זמן לטפל בזה, ביקשתי מידיד שיקרא לטכנאי. כדי שהטכנאי יוכל לתקן את הרכב, השארתי אותו פתוח ולא נעלתי אותו. כך יצא שכאשר הבן שלך הגיע, הרכב היה פתוח, והוא יכול היה לקחת את בגדי השבת שלי".

הרי זה פלא פלאים, איך הקב"ה טובב, שגם אם נגזרה עוגמת נפש שלא להגיע הביתה לשבת, הרי שהוא סידר הכול ככול עד הפריט האחרון, כדי ששני הילדים שלו מארץ ישראל יוכלו לשבות כראוי בשבת קודש.

(מתוך השיעור "אמונה וביטחון בפרשת השבוע" מפי הגאון הרב אליעזר גרוסמן שליט"א הנמסר בקו 'השגחה פרטית' בכל יום חמישי)

הלולת הרמב"ם:

סיפור השגחה פרטית מופלאה האברך רבי יוסף גרינבוים מהרוגי מירון, לאחר שלמד דברי הרמב"ם זכה לקיימם באופן מופלא הסכיתו ושמעו:

אני חושב שהסיפור הזה אינו רק אירוע פרטי, אלא יש בו מסר לכל אחד. לפעמים בן אדם יושב ומתלבט מה לעשות, ובאיזה צעד לנקוט. לפעמים הוא מעוניין להתקדם בעניין כלשהו של עבודת ה', אבל הוא נבון באשר לאופן המעשי, שבו יוכל להיכנס בשערי העבודה. אם הוא באמת מבקש ובאמת רוצה, הקב"ה ישלח לו את ה'תרנגול' שלו, יעיר אותו, יאיר לו ויחונן אותו בינה ודעת. עד כאן ההודעה של ר' יוסף זצ"ל, בתרגום חופשי של הסיפור שהשאיר בשלוחה באידיש, בסמוך ליום כ"ז באלול.

...

לקראת סיום הרמב"ם היומי בארגון 'שיננא', עמדנו לפני המעמד הגדול, וחשבנו איזה מסר נגיש לציבור המשתתפים והמקשיבים מכל רחבי תבל. נזכרנו בהודעה שהשאיר ר' יוסף זצ"ל בקו השגחה פרטית, ובהרנו במסר החשוב שלו, המסר של הארת פנים מאת השי"ת, שלכל אחד ה'תרנגול' שלו, ואם יחפשנו, ימצא אותו.

ישבנו בצוות ההפקה עם הרב מנדל דיסקין והרב יעקב גלבשטיין, ממנהלי ארגון 'שיננא', וחשבנו על התוכנית. אחד הנוכחים עלעל בספר אהבה לרמב"ם, והנה הוא מבחין כי בי' בתמוז, היום המיועד למעמד הגדול, מגיעים שוב לאותו פרק יומי, הפרק השביעי בספר אהבה, ולומדים שוב את אותה הלכה: "כששומע קול התרנגולים מברך... הנותן לשכוי בינה".

רבבות משתתפי מעמד הסיום שמעו את המעשה שסיפר ר' יוסף, ונפעמו מהארת הפנים השמימית שממשיכה עד היום. מיד למדו כולם יחדיו הלכה זו לעילוי נשמת ר' יוסף זצ"ל, ולאחר מכן קם אביו, הרב ברוך צבי גרינבוים שליט"א, ואמר קדיש לעילוי נשמתו.

ולא לחינם התגלגל הדבר דווקא על ידי תרנגול, שכן כך מעורר הוא, כנאמר ב'פרק שירה': "עמדו צדיקים ועסקו בתורה, כדי שיהיה שכרם כפול לעולם הבא".

(גליון השגחה פרטית)

מספר הרב טוביה פריינד שליט"א: זה כבר כמה שנים, שיהודים רבים זוכים להתחיל ואף לסיים במסגרת ארגון 'שיננא', את כל הספר 'משנה תורה' לרמב"ם, על פי חלוקה של הפרק היומי. בין המצטרפים ללימוד היומי היה האברך ר' יוסף גרינבוים זצ"ל, שהסתלק לבית עולמו באסון הנורא במירון, בליל ל"ג בעומר תשפ"א. ר' יוסף התרגש במיוחד מדברי הרמב"ם, שמי שילמד את 'משנה תורה', ידע את כל התורה שבעל פה. לדעת את כל התורה כולה - זו היתה שאיפתו הגדולה, והוא נכנס בעקביות וברצינות ללימוד היומי של הרמב"ם. בכ"ז באלול תשפ"פ, כחצי שנה לפני עלותו השמימה בליל ל"ג בעומר, הוא השאיר הודעה בקו השגחה פרטית, וכך סיפר:

סיימתי את חוק לימודי שלפני התפילה, ויצאתי מהבית לכיוון המקווה, להיטהר לקראת תפילת שחרית. והנה, למול עיני מדדה לו תרנגול! כן כן, תרנגול אמיתי בעל נוצות וכרבולת. הוא מתקדם לעברי, וקורא את קריאת הגבר: "קוקוריקו"... זה לא שעון מעורר בקול של תרנגול, לא חיקוי ולא כאילו, אלא תרנגול ממש. מיד בירכתי בהתרגשות "ברוך אתה ה'... הנותן לשכוי בינה..." וכך זכיתי לקיים את ההלכה כשיטת הרמב"ם, אותה למדתי רק לפני כמה דקות...

היום לפני התפילה, למדתי בספר אהבה, פרק שביעי של הלכות תפילה וברכת כהנים, הלכה ד'. שם כתוב: "כששומע קול התרנגולים מברך... הנותן לשכוי בינה". הרמב"ם סובר, כי את כל אחת מברכות השחר יש לברך מיד אחרי הפעולה שמבטאת את טובת הבורא יתברך, ולא כפי המנהג הרווח, לברך את כל הברכות בזו אחר זו.

חשבתי לעצמי, איך אפשר לקיים את ההלכה לפי שיטת הרמב"ם? הן אני גר בשכונה עירונית בחיפה, ולא זכור לי כי בעשר השנים האחרונות שמעתי קול של תרנגול אמיתי המעיר עם שחר.

סיימתי את חוק לימודי שלפני התפילה, ויצאתי מהבית לכיוון המקווה, להיטהר לקראת תפילת שחרית. והנה, למול עיני מדדה לו תרנגול! כן כן, תרנגול אמיתי בעל נוצות וכרבולת. הוא מתקדם לעברי, וקורא את קריאת הגבר: "קוקוריקו"...

זה לא שעון מעורר בקול של תרנגול, לא חיקוי ולא כאילו, אלא תרנגול ממש. מיד בירכתי בהתרגשות "ברוך אתה ה'... הנותן לשכוי בינה..." וכך זכיתי לקיים את ההלכה כשיטת הרמב"ם, אותה למדתי רק לפני כמה דקות.

זו היתה הארת פנים נפלאה. אני לומד הלכה ומשתוקק לקיים אותה, והנה הקב"ה מזמן לי את התנאים לקיומה, במיוחד בשבילי.

מידי אביר יעקב:

כך באו והתוודו הגנבים על גניבת התרמיל של הטלית והתפילין של מרן חכם ה'אביר יעקב' זי"ע... ומה אמר להם לקבל על עצמם מהיום והלאה...

את הספרים לא הזכיר כלל. כאשר ישבו עמו בסוד שיח העזו לשאלו על כך. התחייך רבי יעקב וענה: "כאשר התחלתי לכתוב את ספריי, בקשתי מהקב"ה שיראני אות ומופת, אם אכן ספרים אלה ראויים לראות את אור הדפוס. ביקשתי שאם הספרים אינם רצויים לפניו יתברך - יאבדו ממני. והנה היום קיבלתי את האות!..." השתוממו השומעים מאוד, והדבר נעשה שיחת היום.

בטרם שקעה החמה נשמעו דפיקות רמות על דלת ביתו של המארח. בפתח עמדו ארבעה גברים חסונים, אשר מראם החיצוני העיד כי לא היו בני-אדם מן היישוב, אלא עבריינים המטילים את אימתם על הבריות.

בעל-הבית נבהל והתכונן לסגור את הדלת, אך האנשים התחננו ואמרו שרצונם להיפגש עם רבי יעקב אבוחצירא, והצדיק הורה להכניסם.

בראשים מורכנים ניגשו הארבעה אל הצדיק, אחד מהם הגיש לו את התרמיל האבוד. תדהמה אחזה בצדיק, הוא הביט בהם כלא-מאמין ושאל: "היכן מצאתם את התרמיל?"

שאלת הרב הביכה את בני החבורה. הם התפלאו על שהצדיק אינו חושד בהם כלל, אלא בטוח כי מצאו את התרמיל. לאחר שהייה קצרה אור הגדול שבהם אומץ ואמר:

"רבי, גנבים אנחנו. כאשר נודע לנו על ביקורך כאן, הבנו שאתה נושא בתרמילך כסף רב.

"הצלחנו לגנוב את התרמיל, והתכוננו לקחתו אל העיר הסמוכה, עד שיישכח הדבר. אולם נתקלנו בדבר מוזר שלא אירע לנו מעולם.

"בדרך עובר נחל קטן, אשר המים שבו אינם עוברים את קרסול הרגל. כאשר דרכנו בתוך הנחל גאו פתאום המים, נחשולי מים הקיפנונו מכל צד והגיעו עד ראשנו, וכמעט טבענו במים האדירים.

"מיד כשחזרנו לאחור, חזר הנחל להיות כמות שהיה. החלטנו לנסות לחצותו שנית, ושוב גאו המים בשצף-קצף ונאלצנו להימלט כדי להציל את נפשנו.

"הבנו שמן השמים אין מאפשרים לנו לברוח. עשינו עוד ניסיון. השארנו את התרמיל על שפת הנחל ונכנסנו בלעדיו אל הנחל. הפעם נשארו המים נמוכים כשהיו.

"או-אז החלטנו להשיב את התרמיל, ועתה מבקשים אנו סליחה ומחילה מכבוד הרב, ומתחננים שיסיר מעלינו את העונש שאנו ראויים לו על העוון הזה."

"סולה ומוחל אני לכם בכל לב", אמר רבי יעקב לבני החבורה, "אולם בתנאי אחד: עליכם לשוב בתשובה שלמה על מעשיכם, ולקבל עליכם שלא לגנוב עוד". בצאתם מאת

הצדיק ניכר היה על פניהם כי התחרטו בכל ליבם ושבנו לדרך הישר.

(גליון שיחת השבוע)

הצדיק רבי יעקב אבוחצירא השכים קום עם עלות השחר, וביקש לקחת את תיק הטלית והתפילין ולצעוד לבית-הכנסת. להפתעתו התברר לו כי תרמילו נעלם ואיננו. הוא זכר היטב היכן הניחו אמש, אבל התרמיל לא היה שם.

רבי יעקב, הידוע גם בכינויו 'אביר יעקב', היה מגדולי וצדיקי מרוקו. משחר נעוריו ניכרו בו מידותיו המיוחדות וגאונותו הגדולה בתורה ובקבלה.

לאחר עלותו לרבנות הקהילה בתאפילאלת החלו רבים לבוא אליו מכל קצווי הארץ, לבקש את עצתו וברכתו. במהרה זכה גם לתואר המלוב"ן [מלומד בניסים], לאחר שהכול ראו כי ברכתיו ותפילותיו פועלות ישועות למעלה מדרך הטבע.

באותה עת שרר עוני כבד במרוקו. יהודים רבים התקשו לפרנס את משפחותיהם ולספק לחם לפי הטף. רבי יעקב שינס את מותניו ויצא למסע ארוך בקהילות מרוקו, כדי לגייס סכום נכבד שיתמוך במשפחות העניות.

יום אחד נזדמן לעיר בדרומה של מרוקו. אחד מאנשי הקהילה שמח על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו לארח את הצדיק בביתו. הלה היה יהודי ישר דרך וירא-שמים, ועשה כל שביכולתו להנעים את שהייתו של הצדיק בביתו.

לאחר סעודת הערב הראה בעל-הבית לרבי יעקב את חדרו ופנה בעצמו לישון. אך הפציע השחר השכים בעל הבית לקום, כדי ללוות את האורח לבית-הכנסת, ואז התברר לשניהם כי תרמילו של הצדיק, ובו הטלית והתפילין - איננו!

לא רק טלית ותפילין היו בתרמיל, אלא גם כל כספי הצדקה אשר נאספו בעמל רב בקהילות שבהן ביקר רבי יעקב. בראש ובראשונה זו הייתה אבדה קשה, אך לא פחות מכך כאב לצדיק על שתרומותיהם של יהודים טובי לב לא הגיעו ליעדן.

בתרמיל גם היו כמה מחברות גדושות בסודות התורה, שכתב רבי יעקב במשך שנים. את המחברות האלה נשא עמו לכל מקום, ובכל עת שנתחדש לו חידוש בתורה, מיהר לכותבו באחת המחברות. כוונתו הייתה להוציא לאור את החידושים בספר, והנה ברגע אחד ירד כל עמלו לטמיון.

גדול היה צערן של הרב, ובעל הבית חש אף הוא כאב רב על שהדבר אירע בביתו. השמועה עברה בכל העיר, ורבים נרתמו לחיפושים אחר התרמיל האבוד, אך זה נעלם כאילו בלעתו האדמה.

אנשי הקהילה לא יכלו לראות בצערן של הרב. הם ערכו מגבית חירום להשגת הסכום שאבד, והצליחו לאסוף סכום נאה. כאשר ניגשו אל רבי יעקב ובידיהם צורו הכסף, קיבל אותו מידיהם בשמחה גדולה, אם כי הסכום לא הגיע אף למחצית מן הסכום שאבד.

חכמי הקהילה התפלאו על שרבי יעקב לא דיבר כלל על אובדן חיבוריו היקרים, שכתב בתמצית ליבו. כל דאגתו הייתה נתונה לכספי הצדקה, ואילו

בטרם שקעה החמה נשמעו דפיקות רמות על דלת ביתו של המארח. בפתח עמדו ארבעה גברים חסונים, אשר מראם החיצוני העיד כי לא היו בני-אדם מן היישוב, אלא עבריינים המטילים את אימתם על הבריות. בעל-הבית נבהל והתכונן לסגור את הדלת, אך האנשים התחננו ואמרו שרצונם להיפגש עם רבי יעקב אבוחצירא, והצדיק הורה להכניסם. בראשים מורכנים ניגשו הארבעה אל הצדיק, אחד מהם הגיש לו את התרמיל האבוד. תדהמה אחזה בצדיק, הוא הביט בהם כלא-מאמין ושאל: "היכן מצאתם את התרמיל?" שאלת הרב הביכה את בני החבורה. הם התפלאו על שהצדיק אינו חושד בהם כלל, אלא בטוח כי מצאו את התרמיל. לאחר שהייה קצרה אור הגדול שבהם אומץ ואמר: "רבי, גנבים אנחנו. כאשר נודע לנו על ביקורך כאן, הבנו שאתה נושא בתרמילך כסף רב. "הצלחנו לגנוב את התרמיל, והתכוננו לקחתו אל העיר הסמוכה, עד שיישכח הדבר. אולם נתקלנו בדבר מוזר שלא אירע לנו מעולם. "בדרך עובר נחל קטן, אשר המים שבו אינם עוברים את קרסול הרגל. כאשר דרכנו בתוך הנחל גאו פתאום המים, נחשולי מים הקיפנונו מכל צד והגיעו עד ראשנו, וכמעט טבענו במים האדירים. "מיד כשחזרנו לאחור, חזר הנחל להיות כמות שהיה. החלטנו לנסות לחצותו שנית, ושוב גאו המים בשצף-קצף ונאלצנו להימלט כדי להציל את נפשנו. "הבנו שמן השמים אין מאפשרים לנו לברוח. עשינו עוד ניסיון. השארנו את התרמיל על שפת הנחל ונכנסנו בלעדיו אל הנחל. הפעם נשארו המים נמוכים כשהיו. "או-אז החלטנו להשיב את התרמיל, ועתה מבקשים אנו סליחה ומחילה מכבוד הרב, ומתחננים שיסיר מעלינו את העונש שאנו ראויים לו על העוון הזה."

פנינים על הפרשה:

לדעת באמת שהוא יתברך משיח בפרטות על כל אחד ואחד

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגיות וירכתו על צידן (בראשית מט יג). אפשר לרמוז, דידוע שבני ישראל לא בחר בהם ה' כי אם מפני שיהיו עוסקים בעבודתו ויהיו משכימים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכימים ומעריכים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומי שתמיד חשקו ופעלתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות לגן עדן התחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא היה עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא:

הרוצה לעשות כן צריך להתחזק במידת הבטחון

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחונו בה באמת, וידע ידיעה אמיתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הן והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרך לטרח הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחיה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפלו בעסק כל שהוא יזמין לו פרנסתו. וזה היה אצלי כגנת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הכונה 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהיגו מי שבירדו מדת הבטחון אפלו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב עמה, דהיגו לא יהיה צריך לטרח, דמי שיש בידו מדת הבטחון אינו צריך לטרח:

הרמז בפסוק

וזהו הרמז זבולן לחוף ימים ישכן, כלומר, מי שרוצה לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבול', ישכן בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם ים החכמה. וכי תימא וכמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אגיות, כמו שמפרש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה כאגיות סוחר ממרחק תביא לחמה' (בבא מציעא פד:). וזהו שמיסים וירכתו על צידן, כלומר, עקר סמיכתו ובטחונו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, צידן גימטריא 'אלהים חיים', דהיגו עקר בטחונו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד יסוכבנו: (פיתוחי חותם פרשת ויחי)

סיבת אריכות הגלות

חכלילי עינים מיין ולכן שנים מחלב (בראשית מט טי). הכונה בזה, דבא להוכיח את ישראל, דמי מאריך הגלות הם עונותיהם, שאינם רוצים לשוב בתשובה, שהיה להם לדעת דסבת אריכות הגלות הם העונות, דמאחר שהם בצער הגלות בין הגוים, זה רודה וזה מרדה וזה עושה בעקרת זדון, היה להם להתבונן ולא יוסיפו לחטא, כדי שישוב ה' מחרון אפו ויגאלם מיד. אבל בעונותינו הרבים מאחר שהם בצרת הגלות ואפלו הכי מחזיקים ברשעם, בזה מוסיפים חרון אף לפניו יתברך ומאריך הגלות, שאם עשו תשובה בלב נשבר, מיד היו נגאלים בלי שום עכבה, כמו שכתוב (מלאכי ג ז) 'שובו אלי ואשובה אליכם', דהיגו דכשתשובו אלי מיד גם אני אשובה אליכם בלי שום עכבה:

וזהו שאמר חכלילי עינים מיין, דהיגו אפלו אתם רואים שהקדוש ברוך הוא מלא דין עליכם עד שענינו אדמים בחרון אף עליכם, מכל מקום אם תשובו בלב נשבר ותלבנו עצמכם ותתפללו לפניו ותבקשו ממנו מחילה וסליחה, מיד העינים שלו יתברך שהיו אדמים כיון מצד הדין, מיד יחזרו זכים ולבנים יותר מן החלב מצד החסד והרחמים, שיתמלא עליכם רחמים ויגאל אתכם מיד. וזהו שאמר ולכן שנים מחלב, דהיגו לבון וטהרת לבבכם ופיכם, זה גורם שענינו יתברך יחזרו זכים יותר מחלב, ויתמלא עליכם חסד ורחמים:

(מחשוף הלכן פרשת ויחי)

עצות וסגולות:

ענייני שבת קודש (א')

יטפל בעצמו בצרכי שבת ויקבלנה בשמחה

צריך להזהר ולשמרו כראוי ולקבלו בשמחה רבה, שכל מעשיו ועסקיו של ימי החל צריך להסירם מלבו ולא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לבו, ויפנה מכל עסקיו ויטפל כל אחד בצרכי שבת, ומצהו בו יותר מבשלוחו (קידושין מא. שבת קט.).

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות נב)

טבילה היא הכנה גדולה לשבת

בראשית ברא. ראשי תבות רחיצה שנוי בגדים ארבע תפלות ברכת יין רוממות אל. בא לרמוז ההנהגות שצריך אדם להתנהג בשבת כדי שתחול עליו הקדשה. תחלה צריך לעשות טבילה כדי להסיר זיהמת ימי החל מעליו ולקבל קדשת שבת כראוי, כי הטבילה היא הכנה גדולה לקבל הארת שבת תוספת נפש רוח ונשמה (זוהר ח"ב רד.), כמו שכתבו המקבלים ז"ל (פרי עץ חיים שער השבת ג). ושנוי בגדים הוא מכבוד שבת, כמו שצאמר (ישעיה נח יג) 'וכבדתו' (שבת קיג.), ודרך ארץ הוא, כמו שאמרו בקרבן (שבת קיד.), בגדים שבשל בהם קדשה לרבו לא ימוג בהם כוס לרבו. תפלות, גם כן צריך להתפלל ארבע תפלות בשבת בכונה ובשמחה רבה. היין, גם כן צריך לקדש השבת ביין (פסחים קו.), כי זהו הנקרא קדשת שבת. וכל מה שיעשה יעשה בכונה ובשמחה רבה, וזה הוא רוממות אל, במעשים האלה מתרומם האל. וכל זה בא רמזו בראשית תבות כאמור.

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות נד)

יזדו לקבל שבת מוקדם

צריך אדם להיות זריז וזהיר לקבל השבת בעוד היום גדול כדי לקבל אור תוספת שבת, וכמו שמצינו (שבת קט.) חסידים הראשונים שהיו אומרים בואו ונצא לקראת שבת מלכתא וכו'. ולכן צריך בעוד היום גדול לפנות מכל עסקיו, ולהתעסק בצרכי שבת, ולקבלו באהבה ובשמחה רבה. (גנוי המלך שם אות נג)

קבלת שבת מוקדם - תיקון לבעל תשובה

וזה מועיל לבעל תשובה יותר, כי זוהי תשובה מעין המשובה, כי תחת אשר היה שמח לדבר עברה ומשכים ומעריב כדי למלאות תאוותו, לתקן אשר עות צריך לשמח לדבר מצוה ולהשכים ולהעריב עליה, ובפרט שבת צריך להקדים יפה שעה אחת קדם לקבלו מבעוד יום הן עוד היום גדול. וזהו תקון גדול לבעל תשובה.

(גנוי המלך שם)

לא יחוס על הוצאות שבת

בא לרמוז, דמצד הקדשה לא יהיה האדם חס על ממנו (זוהר ח"ב קכח.), וזה גורם לו תוספת הארת קדשה, שכל מה שיוציא על אביו ועל אמו ועל השבתות, לא יחוס על כל הוצאות הקדשה, כי בזה יוסיף קדשה על עצמו.

(פיתוחי חותם פרשת קדושים, ד"ה קדושים תהיו)

דצריך האדם לענג השבתות ימים טובים תענוג גדול (שבת קיח.), ולא יחש על הוצאה שיוציא עליהם כלל. וזה רמזו הראשונים במה שאמרו כל מזונותיו של אדם קצובים לו מתשרי עד תשרי חוץ מתשרי, ד'תשרי' ראשי תבות תורה שבתות ראשי חדשים ימים טובים (ביצה טז. פסיקתא דרב כהנא כז א.).

(מעגלי צדק אות ח"ת, ד"ה חשתי)

עמה, דהיננו לא יהיה צריך לטרת, דמי שיש בידו מדת הבטחון אינו צריך לטרת:

וזהו הרמז וזולן לחוף ימים ישכן, כלומר, מי שרוצה לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבול', ישכן בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם יש החכמה. וכי תימא ובמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אגית, כמו שמפרש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה כאגיות סוחר ממרחק תביא לחמה'. וזהו שמסים וירכתו על צידן, כלומר, עקר סמיכתו ובטחונו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, צידן גימטריא 'אלהים חיים', דהיננו עקר בטחונו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד וסוכנו:

(פיתוחי חותם פרשת ויחי)

הרוצה לעשות כן צריך להתחזק במידת הבטחון

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחונו בה' באמת, וידע ידיעה אמיתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הון והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרף לטרת הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחנה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפלו בעסק כל שהוא יזמין לו פרנסתו. וזה היה אצלי כננת הכתוב (משלי י כב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הפנה, 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהיננו מי שבידו מדת הבטחון אפלו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב

השכמת בית הכנסת

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגית וירכתו על צידן (בראשית מט יג). אפשר לרמוז, דידוע שבני ישראל לא פחר בהם ה' כי אם מפני שהיו עוסקים בעבודתו ויהיו משכימים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכימים ומעריכים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומי שתמיד חשקו ופעלתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות לגן עדן המתחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא היה עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא:

ישועות יעקב

דקה מתורתו של האביר יעקב

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשרה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בית המלכים
'אור תורה' | 'זרות חיים'
הערות, ציונים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מחיקות נצחיות:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחול'
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 | אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אוצרות הפרשה

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: אמר הכתוב (בראשית מט יב): 'ולבן שיניים מחלב', ודרשו בכתובות (קיא:) 'טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב', דהיינו שהמלבין שיניים לחבירו ומשמחו, הוא יותר טוב ממי שמשקהו חלב לרפואה, (וכמו שאמרו חז"ל ב"ק דף פ' שחלב הוא רפואה) כי בכח השמחה יוכל להעלות לו רפואה שלימה.

צחוק מכל אדם.

וסיפר ר' משה יצחק אימתי נטל לעצמו עבודה זו, כי כשהיה אברך צעיר, חלתה בתו בחולי כבד, והגיעה עד שערי מוות, בצר לו הלך לבכות אצל הרה"ק רבי ישעילע מקרעסטיר זי"ע, והורה לו לאמר: 'קודם גיב א שמייכל, ואחר כך תחזור לביתך', ואכן כן עשה וחזר לביתו ומצא שהוטב מצבה של בתו וחזרה לבריאותה. ומאז קיבל על עצמו דרך זו כעבודה ודואג תמיד להעלות בת שחוק על כל סובביו.

וזהו שאמר הכתוב (בראשית מט יב): 'ולבן שיניים מחלב', ודרשו בכתובות (קיא:) 'טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב', דהיינו שהמלבין שיניים לחבירו ומשמחו, הוא יותר טוב ממי שמשקהו חלב לרפואה, (וכמו שאמרו חז"ל ב"ק דף פ' שחלב הוא רפואה) כי בכח השמחה יוכל להעלות לו רפואה שלימה.

(הג"ר מאיר צוויבל שליט"א - גל' המאיר)

יצחק לא נכנע וצעק אליו באומץ לבו: 'גיב א שמייכל, אחרת לא אתן לך לנסוע'.

ופעם אחת אמר כן גם לרבינו הקדוש מהר"י ט"ב מסאטמאר זי"ע, ונהנה ממנו מאוד, ואמר לו: 'שמך גרם לך זאת, שכן משמע 'משה יצחק', לשון 'מן המים משיתוהו', דהיינו שאתה מושה ומושך

רפואה שלמה בזכות השמחה

וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֶתִּי הִנֵּה כִּי לְמַחִיָּה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם לְפָנֵיכֶם (מה, ה). איש יהודי היה בדור שלפנינו ושמו ר' משה יצחק פיש ז"ל, הלה היה מפורסם במידת השמחה שהצטיין בה ביותר, מעולם לא הניח לעצבות להתקרב אצלו, ותדיר היה נראה בת שחוק על פניו. אך לא הסתפק רק בזאת, כי אם דאג שכל סובביו גם הם יהיו בשמחה, והיה נוהג לומר תמיד לכל מי שפגש בדרכו, כקטן כגדול: 'גיב א שמייכל!' 'גיב א שמייכל!' (תן חיוך! תן חיוך!)

והגאון מברסק ז"ל כאשר פגשו ואמר לו 'גיב א שמייכל!' ענהו, להעלות שחוק על פיו היא עבודה קשה שבמקדש. וסיפר לי הגה"צ רבי אהרן קאהן זצ"ל, מח"ס 'אמונה בחרתי', שפעם אחת עצר באס (=אטובוס) ולא הניחו לנסוע, ואמר לדרייווער 'גיב א שמייכל!', והלה צעק עליו ברוגז: 'הנח לי לנסוע, ואל תבלבל את ראשי', אך ר' משה

נביאים וכתובים מאירים בברזל

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

אוצרות הפרשה

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: כשנתבונן נראה שלא נצטוינו להודות, מדאורייתא, אלא על אכילת לחם. לשובע. על כל השאר, על פירות נפלאים ומעדנים משובבי נפש, פחותה חובת ההודאה. מדברי סופרים "בלבד". מובן, אנו מתפעלים מהמעדנים שבארוחה, מהבשרים ומהתוספות והפרפראות. אבל החכם עיניו בראשו, להודות בראש ובראשונה על הבסיס, על העיקר, שנראה לנו כמובן מאליו עד שאנו כמעט ומתעלמים ממנו!

יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב". ובאמת, כשנתבונן נראה שלא נצטוינו להודות, מדאורייתא, אלא על אכילת לחם. לשובע. על כל השאר, על פירות נפלאים ומעדנים משובבי נפש, פחותה חובת ההודאה. מדברי סופרים "בלבד". מובן, אנו מתפעלים מהמעדנים שבארוחה, מהבשרים ומהתוספות והפרפראות. אבל החכם עיניו בראשו, להודות בראש ובראשונה על הבסיס, על העיקר, שנראה לנו כמובן מאליו עד שאנו כמעט ומתעלמים ממנו!

ובהתעלמות זו איננו חוטאים רק בהודאה על העבר, אלא גם בבקשה לעתיד. שהרי שנינו: "לעולם יבקש אדם רחמים עד שלא יחלה, משום שאם יחלה אומרים לו: הבא זכות והפטר". ועוד אמרו: "לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, שאילו לא הקדים אברהם תפילה לצרה בין בית אל ובין העי, לא נשתייר מרשעי ישראל שריד ופליט".

יעקב אבינו העתיר וביקש: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש". אבל אנו, אם חושבים אנו שהלחם לאכול מובטח, ומקבלים אנו את החיים והבריאות כמובנים מאליהם, וכל מעיינינו בעוד ועוד, איך נקדים תפילה לצרה. להתפלל על הבריאות שתתמיד, על הלחם והבגד שלא יחסרו, על הבסיס וההכרחי. כי הכל שברירי כל כך, והכל בחסד עליון! על הכל יש לבקש, ועל הכל יש להודות! אם נקנה מבט זה, לא בלבד שנדע להודות כראוי, ונדע לבקש שהטובה הבסיסית תתמיד. אלא נדע כמה עשירים אנו, בבריאותנו ובמזוננו, בצרכינו הבסיסיים המזומנים לנו. וכל שאר הבקשות, ולוואי שתתמלאנה, יקבלו את היחס הנכון!

מבט זה ביקשו חז"ל להקנותנו בכל יום ויום. בברכות השחר מבקשים אנו כל טובה וברכה, עד לבקשת "ותגמלנו חסדים טובים", הכוללת הכל. אבל לפני כן תיקנו לנו שנאמר תודה וברכה על הנעת האיברים וזקיפות הקומה, על ההליכה ועל הראייה, על הביגוד וההנעלה!

(הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א - וקראת לשבת עונג)

להתפלל על הבריאות שתתמיד, על הלחם והבגד שלא יחסרו, על הבסיס וההכרחי. כי הכל שברירי כל כך, והכל בחסד עליון! על הכל יש לבקש, ועל הכל יש להודות! אם נקנה מבט זה, לא בלבד שנדע להודות כראוי, ונדע לבקש שהטובה הבסיסית תתמיד. אלא נדע כמה עשירים אנו, בבריאותנו ובמזוננו, בצרכינו הבסיסיים המזומנים לנו. וכל שאר הבקשות, ולוואי שתתמלאנה, יקבלו את היחס הנכון!

המתכון לאושר

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹקִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבֹתַי לְפָנָיו אֲבָרְכֶם וַיְצַחֵק הָאֱלֹהִים הָרַעְיָה אֶתִּי מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה (מה, א).

נפתח בתרגיל, בהמשך נסביר נחיצותו. אנו מודים לבורא יתברך, כל אחד מאתנו מודה לו, על אין ספור דברים. אבל אם נדרש לנקוב בדבר אחד, בדבר הבולט ביותר: תודה לך ה' על - על מה? יעצום כל אחד עיניו, יחשוב לרגע. על מה יבחר להודות. על המשפחה, על הנחת, על הפרנסה, על הדירה, על מה? אל תחפזו, תחשבו ותחליטו.

החלטתם? יפה, ראשית - אכן, תנו על כך הודיה. אימרו תודה. ו

כעת נסביר מדוע ביקשנו זאת. משום שהסבא מקלם זצ"ל אמר, שאם רוצים להבין לאשור ולהתפעל כדבעי מדבר חידוש, יש לחשוב תחילה ולדעת מה סברנו קודם, ואז נדע להעריך כראוי את החידוש ומשמעותו.

יעקב אבינו, בחיר האבות, על סף מאה וחמישים שנות חיים. שבע עשרה שנותיו האחרונות היו בטובה מעין העולם הבא, עד שהשכיחו ממנו כל שנות הרעה. השבטים הקדושים כשתלי זיתים סביב לשולחן, ולא נפטר יעקב אבינו מן העולם עד שראה שישים ריבוא מבני בניו. יש ויש לו על מה להודות!

וכשהיה עליו לנקוב בדבר אחד, בהודאה אחת, פתח ואמר: "האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה". ותרגומו: ה' שזן אותי מהוולדי ועד עתה! וב"כלי יקר" הביא דברי רבותינו: "מעודי" מספרו מאה ושלושים, כמספר שנות חייו עד ירידתו למצרים "הזה" מספרו י"ז כמספר השנים שחי במצרים והתפרנס מיד יוסף. אך ידע שלמעשה ה' הוא המפרנסו, ואין יוסף אלא שליחו. נפלאים הדברים. אך מי יעלה בדעתו להעלות על נס ולהודות מעל לכל, שבכל יום מימי חייו היה לו... לחם לאכול!

אכן, גם זה בגדר "מעשי אבות סימן לבנים". גם על כך אמרו רבותינו: "חייב כל אדם לומר אימתי

הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א: העולם סוער ורוגש, אנשים מחפשים השקעות בטוחות. יוקר המחיה מאמיר, איש אינו יודע מתי יתייצב השוק הכלכלי העולמי. רק דבר אחד אנחנו יודעים: יש השקעה אחת, בטוחה ופורחת, מצליחה ומבורכת, שעומדת תמיד ומניבה תשואה נפלאה, והיא החזקת תורה. כשיהודי מחזיק תורה, איש איש כנדבת לבו, הוא זוכה במניה ריווחית במיוחד, שבכל תנאי החיים היא עומדת בגאון ומייצרת רווחי נצח.

הכבירה וחזר לארץ מוצאו. מסכום זה, מימנה הישיבה את כל הוצאות הנסיעה של תלמידי הישיבה ורבניה, וגם רכשה את מבנה הישיבה המפורסם בחברון, שעל שמו נקראה הישיבה מאז ועד היום, 'ישיבת חברון'. בני הישיבה עשו את דרכם לארץ ונכנסו למבנה החדש שנרכש בתרומת מר שיף, והמשיכו לשקוד על לימודם בהתמדה.

חלפו כמה שנים, ראש הישיבה הרב אפשטיין נחלש וכוחותיו כבר לא עמדו לו. הישיבה היתה זקוקה לתרומות וטופות להחזקתה וקיומה, ולנוכח מצבו הבריאותי של ראש הישיבה - הפעם נאלץ חתנו, שכהן אחריו כראש הישיבה, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, לצאת לארצות הברית לגיוס כספים לטובת הישיבה.

בבואו לארצות הברית, עד מהרה הבין כי הגיע בזמן הלא נכון. משבר כלכלי כבד פרץ אז, אילי ההון הגדולים איבדו את כל כספם, אנשים עשירים כקורח הפכו לעניים ואביונים. כדרכו של חמיו פנה הרב סרנא לפגוש את מר שיף, ואז התברר לצערו עומק השבר:

מר שיף, שנחשב לאחד מהעשירים הגדולים ביותר, שקיבל את אורחיו בכבוד רב במשרד מפואר, התגורר עתה במחסן טחוב שהשאיר ברשותו, מתחת לאחד מבתי המלון שהיו פעם בבעלותו. התברר, כי המשבר הכלכלי הכבד פגע במר שיף באופן מיוחד, העשיר האגדי ירד מנכסיו והפך עני מרוד!

הרב סרנא ראה את מר שיף בעוניו, ולבו כאב ודאב על מצבו. היטב זכר לו חסד קדומים, כיצד בתרומה אגדית שהעניק לישיבה אך לפני כמה שנים, זכה להציל את בניה ולבסס את עתידה בארץ ישראל. מתוך כבוד לתרומתו בעבר, הזמין את מר שיף לשאת דברים בערב שכינס לטובת הישיבה בתקווה לקושש כמה פרוטות למרות הכל, ולמרבית ההפתעה - מר שיף ביקש לשאת דברים בערב הזה, וכה אמר:

'אחיי ורעיי, ידידים נאמנים! אינני מאחל לאף אחד להפסיד את מה שאני הפסדתי. כולכם יודעים היכן הייתי בעבר, ומה מצבי כעת. ולמרות זאת - דעו לכם: מיליוני דולרים הפסדתי, אבל השקעה אחת נותרה איתנה, והיא עשרים וחמישה אלף הדולרים שהענקתי לביסוס ישיבת חברון! כל הוני ירד לטמיון, כל נכסיי התאדו ואבדו, ורק נכס אחד, בר קיימא, נצחי לעולמי עד, הוא נותר שלי לדורות, והוא ישיבת חברון. את זה איש לא יכול לקחת ממני, משבר כלכלי חריף, הפסדי ענק, אבל בתוכם יש לי קרן אור, השקעה אחת שנותרת חזקה ומניבה גם כעת, לימוד התורה של בני הישיבה!

'אחיי ורעיי, ידידים נאמנים! אינני מאחל לאף אחד להפסיד את מה שאני הפסדתי. כולכם יודעים היכן הייתי בעבר, ומה מצבי כעת. ולמרות זאת - דעו לכם: מיליוני דולרים הפסדתי, אבל השקעה אחת נותרה איתנה, והיא עשרים וחמישה אלף הדולרים שהענקתי לביסוס ישיבת חברון! כל הוני ירד לטמיון, כל נכסיי התאדו ואבדו, ורק נכס אחד, בר קיימא, נצחי לעולמי עד, הוא נותר שלי לדורות, והוא ישיבת חברון. את זה איש לא יכול לקחת ממני, משבר כלכלי חריף, הפסדי ענק, אבל בתוכם יש לי קרן אור, השקעה אחת שנותרת חזקה ומניבה גם כעת, לימוד התורה של בני הישיבה!

ציפה ומי ייחל?! הלא 25,000 דולר נחשבו אז הון תועפות ממש, הוא כלל לא העריך שיקבל את הסכום כולו במסע שלם בין מאות נדיבים, והנה כי כן, הנדיב הראשון, על אתר, תורם את הכל! ראש הישיבה הודה לו בחום, נטל את התרומה

בפרשת השבוע, נחשפת לראשונה בשורת החזקת התורה, בברכת יעקב לבניו. הוא פותח בזבולון ולא ביששכר - אף שהוא הצעיר מביניהם, וגם סוחר הניצב על חוף הים ועוסק בייבוא וייצוא, בעוד יששכר שוהה בבית המדרש. וכל זאת למה? כי יששכר אינו יכול לשקוד על התורה בלי שזבולון יחזיק אותו, מתמידי התורה לא יוכלו לעמוד בנסיון הכלכלי הכבד בלי מחזיקיהם. ולפיכך - מחזיקי התורה קודמים בברכה, כי כל התורה היא בזכותם!

בפרשת שבוע זה, הנחתמת בהכרזה 'חזק חזק ונתחזק', הבה נאמץ את המסר העולה מסדר ברכתו של יעקב, ונבין את רום ערכה של התורה - בוכות להחזיק בה ביתר שאת ועו. איש כברכת ה' אשר ניתנה לו, הבה נראה לעצמנו חובה וזכות לתמוך בלומדי התורה, לסייע להם בתרומות קודש נכבדות, להזיל מכיסנו כספים למענם.

וככל שנרבה להחזיק את התורה ולומדיה, כך נזכה לברכת ה': 'עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאושר!'

...

היה זה לפני 100 שנה בדיוק - בשנת תרפ"ד, בתקופה שעננים אפורים התקדרו בשמי אירופה, ושנאת ישראל המפעפעת בלב הגויים החלה נותנת את אותותיה. ראשי הישיבה בסלבודקא כמו חזו את העתיד לקרות, וקיבלו החלטה גורלית: להעלות את הישיבה - על 150 תלמידיה - ליישוב היהודי המתפתח בארץ ישראל, ולקבוע בה את מושבם.

אפס, כי מחסום אחד עמד בדרכם, והוא כסף. באותה תקופה, כדי לממן את נסיעת כל תלמידי הישיבה לארץ ישראל, לרכוש בה בניין של קבע בחברון ולבסס את עתידה - נדרש סכום שנחשב בזמנו כסובב עתק: 25,000 דולר. הישיבה שהורגלה להתקיים בצמצום, התקשתה לעמוד במעמסה הכבדה.

ראש הישיבה, הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל, נטל את מקל הנדודים, ויצא לארצות הברית - שנחשבה אז 'ארץ הזהב', בתקווה לעורר את לב נדיבי העם להושיט כתר ולתרום סכומים נכבדים, למען הצלת בני הישיבה ובכדי לבסס אותה בעיר חברון שבארץ ישראל. כדרכו בביקוריו באמריקה, פתח את הביקור בביתו של מר שיף - אדם עשיר ורב השפעה, שכהן כסגן נשיא אגודת יידי הישיבה.

מר שיף שמע על ההחלטה הגורלית שהתקבלה, ובאופן מפתיע השיב: 'אני תורם את כל הסכום!' - ראש הישיבה שפשף את עיניו כלא מאמין! אכן, מר שיף הוא אדם עשיר מאוד, בבעלותו נכסים רבים ועסקי ענק, אבל תרומה כה גדולה - מי

אוצרות הפרשה

מתי יתייצב השוק הכלכלי העולמי. רק דבר אחד אנחנו יודעים: יש השקעה אחת, בטוחה ופורחת, מצליחה ומבורכת, שעומדת תמיד ומניבה תשואה נפלאה, והיא החזקת תורה. כשיהודי מחזיק תורה, איש איש כנדבת לבו, הוא זוכה במניה ריווחית במיוחד, שבכל תנאי החיים היא עומדת בגאון ומייצרת רווחי נצח.

אחים יקרים, בל נחמיץ הזדמנויות עסקיות טובות! לכל אחד מאיתנו הזכות והחובה ליטול חלק בהחזקת אברך בן תורה, בתרומה חודשית קבועה לכולל, בנדבת לב לטובת ישיבות קדושות בה תלמידים עוסקים בתורה. הבה נתפוס הזדמנויות כאלה בשתי ידיים, הבה נסתער על הזכות להחזיק תורה בכל לב, הבה נרכוש מניות נצח בעסק הטוב בעולם, ונזכה בברכת שמים 'עץ חיים היא למחזיקים בה' - לכל החיים, בזה ובבא!

(הגאון רבי אשר קובלסקי - פניני פרשת השבוע)

ראש הישיבה בצערו, אולם השיב

מיד: 'חלילה לי! הרי כל מה שיש לי בחיים כיום הוא רק ההשקעה בישיבה, הסכום שנתתי בלי שום תמורה כספית - אלא רק להחזקת התורה בטהרה. וכי אמיר את ההשקעה הריווחית והיציבה הזו בטובת הנאה כלשהי? וכי אדם נבון שיש לו השקעה אחת מנצחת, כזו שעומדת בכל תנאי הכלכלה, יעדיף 'למשוך' חלק ממנה ולו כהלוואה בלבד, רק כדי להשתקם בעסקים שהיום פורחים ומחר קורסים!?' - - -

את הסיפור סיפר הגאון רבי בצלאל זולטי זצ"ל, שלימים כיהן כרבה של ירושלים, כפי ששמעו בהיותו תלמיד בישיבת חברון מהרב סרנא, כדי שכולנו נפנים את דבריו המהדהדים של מר שיף:

העולם סוער ורוגש, אנשים מחפשים השקעות בטוחות. יוקר המחיה מאמיר, איש אינו יודע

עצתי לכם! - סיכם מר שיף את דבריו הנרגשים, 'התקופה לא קלה, לאנשים אין כסף, מי יודע מה יילד יום. יש רק השקעה אחת שאני יכול להמליץ עליה בבטחה: השקעה בהחזקת תורה. ההשקעה הזו לא אובדת לעולם, תמיד היא מניבה פירות מבורכים ונפלאים, מי שיש לו שכל - שישקיע רק בזה, מנסיון של מי שהפסיד את כל השאר!'

הציבור שמע את הדברים ותרם הרבה מעבר ליכולתו, בעוד הרב סרנא שישב בראש - נרגש עד דמעות מהדברים היוצאים מן הלב. הוא חש חובה של הכרת הטוב, ושלח מברק בהול לחמיו אודות מצבו של מר שיף. התשובה שהגיעה היתה קצרה וקולעת: ראש הישיבה כתב כי ראוי שהישיבה תעמיד לטובת מר שיף הלוואה בת כמה אלפי דולרים, כדי שיוכל להשתקם ולשוב לאיתנו הכספי. שמח ונרגש פנה הרב סרנא למחסנו הטחוב של מר שיף, וביקש לשמח אותו בבשורה המרנינה. מר שיף התרגש מהשתתפותו הכנה של

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

מתחילים
את היום!

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האם רשאי נוסע הרכבת לרדת בתחנתו באמצע קריאת התורה | נפלה ביצה צוננת ולא מבושלת לתוך רוטב בשרי - האם נעשית בשרית? | ניתוח אפנדציט - ברכת הגומל | ברכת הגומל לניצול מכלב | קטנים ונערים בברכת הגומל

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

האם רשאי נוסע הרכבת לרדת בתחנתו באמצע קריאת התורה

שאלה: סיפר יהודי ירא ה': אני נוסע ברכבת מידי בוקר בקו 'באר שבע תל אביב', ויורד בתחנה שבמקום עבודתי בעיר לוד. את תפילת שחרית אני נוהג להתפלל ברכבת, יחד עם קבוצה של שומרי תורה. בימי שני וחמישי אנו מוציאים ספר תורה מארון מיוחד שהותקן ברכבת, מניחים אותו על בימה קטנה, וקוראים מהס"ת את קריאת התורה. בדרך כלל קריאת התורה ברכבת מסתיימת לפני ירדתי מהרכבת, אך באחד הימים, הקריאה היתה בפרשת נצבים, וכידוע קריאת השלישי בפרשה זו ארוכה מאוד, ובמהלכה, עצרה הרכבת בתחנה שבלוד [וברור היה שעוד לפני שתסתיים הקריאה הרכבת תמשיך בנסיעה].

הסתפקתי כיצד עלי לנהוג, הרי הלכה בידינו, שאסור לצאת מבית הכנסת באמצע קריאת התורה [משעה שפתחו את הס"ת לקרוא בן]. ועל היוצא נאמר 'ועוזבי ה' יכלו'. ואפילו כשיש עשרה ששומעים את הקריאה זולתו, וגם הוא כבר שמע קריאת התורה בעשרה, אפילו הכי אסור. (שו"ע או"ח סימן קמו ס"א ומשנ"ב ס) אולם, אם אשאר ברכבת, אאלץ להמשיך בנסיעה עד לתחנה הבאה בעיר אחרת, ומשם לחזור שוב ללוד להגיע לעבודתי באיחור גדול. כיצד יש לנהוג במקרה שכזה?

תשובה: תשובה בשו"ת תורה לשמה (סימן תכח) דן באדם שמתפלל בבית כנסת שהמנהג בו הוא שכל עולה לתורה מתנדב סכום נכבד לקופת בית הכנסת, ועושה לו הגבאי מי שבירך על נדבתו בקול רם לפני הציבור, וזה האיש אין לאל ידו להתנדב, ואם לא יתנדב יהיה לו בושה גדולה, ואם יתנדב ולא יתן, זו קשה יותר, ולכן אינו רוצה לעלות לתורה, האם גם הוא בכלל מה שאמרו בברכות (דף נה ע"א) שאחד הדברים שמקצרים

על איסור 'בל תשקצו', לא יצא באמצע הקריאה, כי דינו כתפילה העמידה, שגדול כבוד התורה ככבוד השכינה, ולכן צריך להמתין עד שיגמור העולה [אם ביכולתו להשהות עצמו].

הרי לנו שאיסור יציאה באמצע הקריאה חמור כל כך, ואפילו במקום אונס גמור אסורה היציאה, ולכאורה נצטרך לומר כן גם בשאלתנו, שלמרות האונס לרדת בתחנה שבלוד, אין היתר לעזוב באמצע קריאת התורה.

אולם, נראה שבכל זאת יוכל המתפלל לרדת בתחנה, כי האיסור הוא להיות 'עוזב' הספר תורה, אך כאן, כאשר הרכבת עצרה בתחנה, האיש לא עזב את הספר תורה, אלא נשאר לעמוד ברציף, וממשיך לשמוע בצמא את הקריאה, ועדיין יכול היה להמשיך לעמוד ולשמוע את הקריאה, אלא שהרכבת עזבה את המקום, כך שהספר תורה הוא ש'מתרחק', ובפסוק נאמר שרק עוזבי ה' יכלו, אך לא במקרה שהס"ת עוזב את האדם, [וכעת שהס"ת נסע עם הרכבת, כמוהו שהמתפלל אינו צריך לרדוף אחריו].

וכדוגמה לסברה זו, יש לציין למנהג העולם (יעוין בשדי חמד אבילות סימן קצ), שהמלווה את המת, כשמחליט להפסיק מללוותו, ממתין עד שהמלווים נעלמים מן העין, ורק אז הולך לדרכו. וגם בענייננו, המתפלל ימתין וימשיך להאזין לקריאה, עד שהרכבת תיסע והספר תורה יעלם מעיניו, ואזי יהא רשאי לילך לדרכו.

לסיכום: נראה שהנוסע רשאי לרדת בתחנתו, באופן שיעמוד ברציף וימשיך לשמוע את קריאת התורה, עד שהרכבת תעזוב.

ויש לדון האם כדאי ליעץ לנוסע שעוד לפני התחלת הקריאה יעבור לקרון אחר, באופן שלא ישמע כלל את הקריאה, ואז יוכל לצאת מהרכבת שלא באמצע הקריאה?

ושמענו מהגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, שבשום אופן אין לנהוג כן, אלא יש להישאר בקרון בו מתקיימת הקריאה.

ימיו של אדם, מי שקוראים לו לעלות לספר תורה ואינו עולה.

והשיב: איסור הסירוב לעלות לתורה קיים דוקא כאשר האדם נמנע מלעלות לתורה מחמת קלות המצוה בעיניו, או שמואס בה חלילה, אך כאשר מדובר בסיבה הכרחית, מחמת הבושה הגדולה שתגרם לעולה, אין בכך חשש, ולכן יכול האיש להימנע מלעלות לתורה. [והוסיף, שאם אינו רוצה לעלות בשביל איזה כעס שיש לו עם החזן או עם גבאי בית הכנסת, או אם מסרב בשביל קמצנות שצריך להתנדב והוא יש לו ואינו רוצה, וכן כיוצא בזה, זה בודאי בכלל אלו שאמרו שמקצרים ימיו].

והיה מקום ללמוד מכאן אף לשאלתנו, שיכול הנוסע לרדת בתחנתו, כי לא יורד מחמת זלזול בתורה, אלא מחמת ההכרח לירד כאן ולא להרחיק לכת לעיר אחרת.

אולם, בערוך השולחן (סימן קמו ס"א) מבואר, שבאמצע הקריאה אסור לצאת אפילו במקום צורך גדול או אונס גמור, ואף על גב ד'אונס רחמנא פטריה', מכל מקום כל כמה שיכול לאנוס עצמו, מחוייב לעשות זאת ולא לצאת באמצע הקריאה. והוסיף שאף אם צריך לנקבי, שעובר

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א אב"ד ק"ק באר ישראל

מקום לדון בביצה רכה שאינה מבושלת שנפלה לרוטב בשרי צונן, אם תועיל הדחה, מכיון שנכנס מהרוטב לתוך הביצה ולא שייך להדיח דבר לח. אלא שבדברי הפוסקים שדנו לגבי קליפת ביצה שהיא מנוקבת מצינו רק לעניין זה שאין לומר דהוי נ"ט בר נ"ט, ואנו אומרים שלמרות שיש קליפה הבליעות עוברות כשהרוטב חם, ואילו לעניין ההחשיב את הרוטב שמחוץ לביצה כמעורב עם הנוזל שבתוך הביצה, עד כדי כך לא מצינו. ועל כן מסתבר לומר שהנידון לגבי נקבוביות הביצה הוא רק לעניין זה שהקליפה היא בולעת, וממילא אם הרוטב צונן אין חשש שנכנס ממש מהרוטב ומתערב בביצה הרכה, ורק ברוטב חם הקליפה אינה חסינה מפני בליעות, ולכן בצונן יש להתיר בהדחה.

נכנסים בליעות בביצה למרות הקליפה ואסור לאוכלה בחלב. אמנם אם הרוטב הוא צונן, ולא חריף, נראה שיכול להדיחה ולאוכלה בחלב.

מקורות להרחבה: כתב השו"ע (יו"ד סימן צ"ה ס"ב) ביצה שנתבשלה בקדרה עם בשר, ואפילו בקליפה אסור לאכלה בכותח (חלב). וכתב הט"ז (שם) בשם הרשב"א (שו"ת ח"א סימן תקט"ז) שקליפת הביצה בבירור מנוקבת היא, וכתב הפמ"ג דלכן אין להתירה משום נ"ט בר נ"ט. וכתב הרמ"א (שם) דדווקא לאכול עם בשר או חלב עצמו, אבל ליתנן בכלי שלהם מותר לכתחילה. וכן אם לא נתבשלו רק עלו בכלי של בשר מותר לאכלן עם חלב עצמו וכן להפך. והנה לפי זה שהקליפה היא נקבובית, היה

בליעה בצונן בקליפת ביצים

שאלה: קליפת ביצה היא דבר נקבובי. זו הסיבה שביצים ישנות שבושלו לא יוצאות אליפטיות אלא יש בהן מגרעת, כי הנוזלים מתאדים דרך הקליפה.

קעת נשאלת השאלה, נפלה ביצה צוננת ולא מבושלת, או מבושלת, לתוך רוטב בשרי - האם נעשית בשרית? האם ראוי לא להשתמש בה לחלבי (באופן שאחרי ניגוב לא רואים צבע של הרוטב הבשרי בולט על הקליפה). וה"ה נשאל בנפלה הביצה לתוך חלב צונן.

תשובה: קליפת ביצה אינה נחשבת הפרדה להתיר משום שהיא מנוקבת, ולכן אם הרוטב חם

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א ראש בית הוראה הכללי ירושלים גאב"ד מרכז פתח תקוה

ואמנם כל זמן שלא יודע בבירור מה מהות הכלב, לא יברך משום "ספק ברכות להקל".

קטנים ונערים בברכת הגומל

שאלה: האם קטנים ונערים מברכים הגומל. **תשובה:** קטן מתחת לגיל בר מצוה - אינו מברך, מפני שאינו חייב במצוות, ולא יכול לברך הגומל "לחייבים". וראוי לבן (או לאביו) לקבל קבלה טובה להתחזק בה כהוראה על הנס. נער בגילאי 13-20 - הובא בפרי מגדים אשל אברהם ריט שעד גיל עשרים שלא נענש בענשי שמים, לא יברך, אך מאחר ולא ברור המנהג בזה יברכו מגיל י"ג עד כ', ורק כשיש צירוף לפטור יוסיפו דעה זו ולא יברך (שיעורי מרן הגרי"ש אלישיב - ברכות תרלט-מ).

ודלק אחרייו עד שבאורח פלא ניצול ממנו. האם עליו לברך 'הגומל'.

תשובה: אם אף כשהכלב היה נושכו לא היה מגיע לסכנת חיים אלא רק היה ניזוק, אינו צריך לברך. אך אם היה מגיע לסכנת חיים עליו לברך.

ניתוח אפנדציט - ברכת הגומל

שאלה: עברתי ניתוח אפנדציט להסרת התוספתן ללא הרדמה כללית אלא בעזרת זריקת אפידורל. האם עלי לברך 'הגומל'.

תשובה: אם התפוצץ התוספתן והתפשטה הדלקת בגוף, בוודאי יכול לברך כיון שהוא סכנה, ואף כשהיתה דלקת ונותח בלא שהתפוצץ בגוף, ניתן לברך כיון שסו"ס הוא ניתוח עם פתיחת הגוף וכרייתת התוספתן.

ברכת הגומל לניצול מכלב

שאלה: ננעל בתוך חצר והבחין בכלב אימתני שזינק לעברו וזינק מעל הגדר, אך הכלב המשיך

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

מסכת בבא קמא דף נט-סה

רגז המלוה והשליך את הקנה עם המעות שבתוכו לים, ואח"כ הודה הלווה שלא פרע מקודם את חובו למלוה, אם באופן זה אומרים שהמלווה חייב לשלם ללוה על ההיזק של מעותיו שהשליך לים, וממילא בטל חובו של הלווה למלווה, או שמא אין המלוה חייב על כך שזרק את הקנה לים, היות שלא היה צריך להעלות בדעתו שיש בקנה מעות. ודן שם עפ"י ההלכה המבוארת בסוגיין ושו"ע (ח"מ סי' שפח ס"א), לגבי מדליק גדישו של חברו והיו טמונים בתוך הגדיש דברים, וכן לגבי אדם שהזיק חפץ מסויים ולא העלה על דעתו שיש בתוכו דברים יקרים, פטור מלשלם, אלא שנחלקו הפוסקים (ברמ"א שם) במקרה שיש עדים על מה שהיה בתכולת הכלי שהזיק, יש הסוברים שאף באופן זה יש לפטור את המזיק, ויש הסוברים שבאופן זה נאמן המזיק ונוטל בשבועה.

והנה מעשה שהיה, באחד שעזב את ביתו למשך כמה שבועות, וביקש משכנו שיכנס מידי פעם לביתו לראות שאין בו תקלות, לאחר כמה ימים הבחין שהמקרר מופעל ללא צורך, וניתק אותו מהעלוקטרי, לאחר כמה ימים נכנס שוב לביתו והרגיש שם ריח רע, משחישפ אחר הריח מצא במקפאי עוף שהתקלקל, נטל אותו אדם את העוף וזרקו לאשפה. כאשר חזר הבחין שהעוף נזרק לאשפה, ותבע את שכינו וטען שהטמין בתוך העוף סכום כסף גדול. בפתחי חושן (נזיקין פ"י הערה פט) פסק שזורק העוף פטור, כיון שיכול לטעון קים לי [שסובר] כהדעה (עיין שו"ע שם) שכל שלא היה צריך לעלות על דעתו שיש שם מעות וכדו', כגון שאין הדרך להניח שם מעות פטור, אף אם ההיזק נעשה בידיים.

ועיין במשנה הלכות (ח"י סי' רחצ) שדן באחד שזרק כוס עם מים של חברו לאשפה, ולא ידע שהיו בתוכו עדשות, וע"ע בדברי הגאונים (כלל נא סי' ד), ובאבני זכרון (ח"ב סי' ט).

משלוח מנות בכסף

בגמ': מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע (בבא קמא סג, א). בשו"ת תרומת הדשן (סי' קיא) נשאל, בדין השולח לחבירו בפורים חלוקים וסדינים וכיוצא באלה, האם יוצא ידי חובת משלוח מנות. וכתב שמכיון שעיקר טעם משלוח מנות כדי שיהיה

(תוס' עירובין כט: ד"ה כדי, ספר הישר לר"ת חידושים, סימן תכת, ובשו"ת הריב"ש סי' קלד) עפ"י המבואר בסוגיין שכלים שבירתם זו היא מיתתם, נמצא שכלי שבור הוא כלי 'מת', וכלי שלם הוא כלי 'חי'. נמצא שכוונת הגמ' חי הוא שכוס של ברכה צריך להיות שלם.

וכך נפסק בשו"ע (או"ח סי' קפג ס"ג), כוס של ברכה צריך לחזור אחר כוס שלם. ובט"ז (סק"א) הביא את הביאור הנ"ל, שכוס שלם זהו מה שאמרנו 'חי', מפני שחיות הכלי הוא כל זמן שאינו נשבר. במשנה ברורה (סק"י) דייק מלשון השו"ע צריך לחזור, שהוא רק לכתחילה ואין עיכוב בדבר. והנה במגן אברהם (סק"ה) כתב, שאפילו אם נשבר הבסס שלמטה פסול הכוס, אא"כ בשעת הדחק, ובמשנה ברורה (ס"ק יא) כתב, שלא יהיה גוף הכוס שבור ולא פגום בשפתו אפילו חסרון מועט, ובנסדק יש להקפיד לכתחילה אפילו בלא חסרון כלל. וכן אם גוף הכוס שלם רק בסיסו נשבר, ג"כ יש להקפיד ואפילו יכול לעמוד על בסיסו, אם לא שאין לו אחר יש להקל בכל זה.

זרק לאשפה עוף שהטמין בו מעות

בגמ': במשאל מקום לחבירו להגדיש גדיש והגדיש והטמין שאין משלם אלא דמי גדיש בלבד (בבא קמא סב, א).

בנדרים (כה). מסופר על אדם שהיה תובע מחברו מעות שלוה ממנו, ובא לפני רבא, אמר רבא ללוה שישלם את חובו, טען הנתבע פרעתוך, אמר לו רבא אם כך לך תשבע שפרעת את חובך. הלך הנתבע והביא קנה חלול ובתוכו הניח את הזוזים שהוא חייב לו, ובא לבית דין כשהוא נשען על מקל זה. כשבא לבית הדין ביקש הנתבע מהמלוה שיאחזו לרגע את הקנה בידו עד שהוא ישבע, ולקח הנתבע ס"ת ונשבע שפרע את כל חובו, שהרי עכשיו נמצאים המעות ביד המלוה ולא נשבע לשקר, בראות המלוה כך, רגז ושבר את מקלו של הנתבע, וכשנשבר המקל ראו הכל את המעות, והתגלה שקרו של הנתבע.

בבן יהוידע (שם ד"ה אזל, הו"ד בפניני הלכה שם) כתב להסתפק מה היה הדין אילו היו הם עומדים על שפת הים, ולאחר שהנתבע נשבע,

הסתרת מעשיו הטובים

בגמ': אליעזר זעירא הוה סיימ מסאני אוכמי וכו' סבור יוהרא הוה אתיוה וחבשוה וכו' (בבא קמא נט, א).

בספר חסידים (סי' טו) כתב, שורש ענוה במקום שיש גדולה וכבוד ירחיק עצמו, ולא יכלול עצמו עם שאר בני אדם, כיצד, שהיה לפני רבו וזכר קושיא, או תמיה אשר תמה, או תירוץ אשר תירץ, אל יאמר לרבו או לחבירו כך תרצתי או כך הקשיתי, אלא כך הקשיתי כדי שלא יהנה לבבו ועוד יתן לחבירו או לרבו הכבוד ולא לו.

סוף דבר כל מה שאדם יכול למעט כבודו כדי להגדיל כבוד יראי ה' צריך לעשות וכו', אל יעמוד אדם במקום שמשבחין אותו, שאי אפשר שלא יהנה בו.

כל זכויות שאדם עושה ואין בו ענוה, כמו תבשיל בלא מלח, וכל ענוה שאין בו יראת שמים כמאכל בלא תבלין.

בפלא יועץ (ערך יוהרא) הזהיר על כל דבר חסידות, שלא יעשה בפרהסיא, אלא מי שקנה שם טוב ומוחזק בחסידות שיודע בבירור שכל העם עונים אחריו מקודש, ואין מי שידבר עליו תועה, אבל אם אינו כן, ההעדר טוב ולא יעשה דבר חסידות אלא בצניעא, ולא ישנה בפרהסיא ממנהג המדינה, ומוכיח מסוגיין שאין לשנות ממנהג המדינה מחשש ליוהרא וכדו', שהרי חבשו את אליעזר זעירא מפני שחשדו בו כן.

מלאכות ע"י גרמא בשבת

בגמ': ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה (בבא קמא ס, א).

כתב הרא"ש (פ"י סי' יא) בההיא דזורה רוחו מסייעתו, שלהכי חייב בשבת אע"ג דלא הוי אלא גרמא בעלמא. משום דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח.

בכלי חמדה (פרשת ויקהל) כתב בשם בעל האבני נזר שעפ"י מה שאמרו בסוגיין שבשבת כיון דמלאכת מחשבת אסרה תורה יש סברא לאסור גרמא מה"ת כיון דהוא מחשב למלאכה אע"פ דלא עשאה בידיים, ולכן במלאכת שבת כשאופן עשיית המלאכה כך הוא חייב אף בגרמא מצד מלאכת מחשבת, משא"כ היכא באופן עשיית המלאכה הוא בידיים ממש אינו חייב על גרמא.

ועיין בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' צז) מה שכתב בענין המורה שעוה של יד שנתחדש היום כי ע"י תנועת הגוף דממילא של אדם שמלושב בו מוסיף והולך תמיד ומה שהיו עושים ע"י משיכת הגלגל נעשה מאליו בגוף הלושב, מהו ללכת בה בשבת.

קידוש על גביע שנשבר רגלו

בגמ': כלים בני מיתה נינהו אמרי שבירתן זו היא מיתתן (בבא קמא סא, א).

במסכת ברכות (נא). אמרו שכוס של ברכה צריך להיות 'חי'. בביאור הלכה זו כתבו הראשנים

פניני הלכה' מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

גם כן בענין זה אם כוסות אלו כשרים לקידוש. והשיב, שהיות וכוס של ברכה צריך להיות שלם כמבואר בשו"ע (או"ח סי' קפג ס"ג), וכתב המג"א (סק"ה) שאפילו אם נשבר רק בסיס שלמטה ג"כ פסול אף שגוף הכוס שלם, וכוס של קידוש טעון כל מה שטעון כוס של ברהמ"ז, הרי לנו מכאן שצריך שיהא הכוס נאה, שרק כוס כזה כשר לברהמ"ז ולקידוש. ורואה אני שכוס של נייר שהוא רק לשעה על פעם זה לבד, הוא יותר גרוע, משום שאין לו שום חשיבות שודאי אינו ראוי לברהמ"ז ולקידוש, אך כשאין לו כוס אחר אולי יש להקל.

יש שכתבו להעיר על דברי האגרות משה, שיש לחלק בין כוס שבסיסו נשבר, שמאחר והיה עשוי מתחילה עם בסיס לכן כשנשבר ממנו הרי הוא שבור, משא"כ בכוסות נייר שכך הוא תחילת יצירתם, והוא שלם שהרי לא נחסר ממנו כלום, אפשר לקדש עליו.

ובספר טהרת הכלים (ח"א עמ' פה סט"ו) הביא דבריהם, וכתב עפ"י המבואר בסוגיין לגבי שמינה והכחישה, שאנו אומרים מה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא, וכך י"ל גם כאן שמה לי חזק והוכחש ומה לי כחוש מתחילתו, סוף סוף חלוש הוא משאר הכוסות, ולא נחשב שלם.

כדעת האגרות משה שאין כוסות אלו כשרים לקידוש כתב גם המנחת יצחק (ח"י סי' כג) וביאר שכוס של נייר שהוא כלי רק לשעה גרע עוד מנשבר בסיסו, עיי"ש.

פרי מפרי וגידולי קרקע כמבואר בסוגיין, ועם כל זה יכול לחלל בירושלים כסף על פרוטות, מפני שיכול לקנות בהם צרכי אכילה. ושוב דחה זה לפי מה שכתבו האחרונים בשם בעל מנות הלוי, שצריך לשלוח דבר המביא לידי חיבה ורעות, ואם כן יש לומר שצריך להיות דבר הראוי לאכילה בעצמו, ולא מעות.

כוס חד פעמי לקידוש

בגמ': מה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא (בבא קמא סה, א).

בספר שרגא המאיר (ח"א סי' נה) דן על כוסות העשויים מנייר אם כשרים לנט"י לסעודה, וכתב שרק בשעת הדחק גדול יש להתיר. אך הביא בשם בעל הויחי יוסף, שכתב בנוגע לכוס של ברכה שמוותר גם לכתחילה לקדש עליהם שמכיון שנעשו לשתות בהם בסעודה מה בכך שהם מנייר ובזול עד שמשליכין אותן אחר הסעודה, סוף סוף לשם כך נעשו.

אמנם כתב להוכיח מדברי הרמב"ם שאם זורקים אותם לאשפה לאחר הסעודה אין להם שם כלי, והביא שגם בעל הדברי יואל אמר לו שאין לעשות בהם קידוש מפני שעומד לזרוקם לאשפה לאחר השתיה, ואין עליו תורת כלי כלל. ומזה כתב ללמוד שכל שכן לנטילת ידים שאין ליטול בהם לכתחילה.

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' לט) נשאל

סיפק לכל אחד לקיים סעודת פורים כדת, אין יוצאים ידי חובה במשלוח מנות של חלוקים וסדינים. ועוד שלא מצינו בשום מקום שנקרא בשם מנות אלא דבר מאכל ומשתה. וכן דקדק הרמב"ם (מגילה פ"ב הט"ו) בלשונו, וכתב, חייב אדם לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלים. ונראה ששתיה בכלל אכילה. ואילו במתנות לאביונים כתב הרמב"ם (שם הט"ז) וחייב לתת מתנות לעניים וכו', מעות או מיני תבשילים או מיני אוכלים. ומוכח שלגבי משלוח מנות סובר הרמב"ם שאינו יוצא אלא בדברי מאכל ומשתה.

אולם במטה משה (סי' תתריז) כתב, שגם האבל צריך לקיים משלוח מנות איש לרעהו, שאבל חייב בכל המצות (סוכה כה:). ודוקא בשר או מעות ישלח, ולא תפנוקים העשויים לשמוח בפורים, הוא לא ישלח, וגם אחרים לא ישלחו לו, כיון שלשמחה הם עשויים. וכן נהג מהר"ם, וכן הורה מהרי"ל.

ובשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' קסג) כתב, השולח לחבירו מעות כסות וכלים למשלוח מנות, אם יוכל למוכרם מיד ולקנות לצורך סעודה מועיל, ובמגילה (ז:): אמרו, רב מרי שלח לרבה זנגבילא ופלפלי, שהנאה המביאה לידי מאכל כמאכל דמי.

בשו"ת פתחי שערים (סי' מז) כתב, שלכאורה יש לומר שיוצאים ידי חובת משלוח מנות בכסף, שהרי מעשר שני הנאכל בירושלים צריך להיות

כ"ד

ש"ס עוז והדר מניקה

מהדורה מיוחדת, תלמוד בבלי מנוקד בתוספת מדור שינון 21 כרכים

הוצאת עזרא

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ☎ ובחנויות הספרים המובחרות

הגאון רבי חיים קרייזוורט זצ"ל

גאב"ד אנטוורפן
ט"ז טבת תשס"ב

הרב זצ"ל ביקש לא לסטות ממנהגו, וחיפש סידור.

הרב אלישיב ידע והכיר את רבנו, וגם ידע שרובו ככולו מן הש"ס שגור בפיו, הביע את פליאתו בבדיחותא, על מה ולמה זקוק הוא לסידור, הרי גמרא מפורשת היא בכתובות (ז): הרב חייך ולא הגיב.

אבל הני תרי אחים, בניהם החשובים של הג"ר שלמה זלמן אויערבך זצ"ל העירו, שהרב מבקש סידור, כי חושש הוא שלא ידע היכן להפסיק... (מים חיים, עמ' קצז)

הגאון רבי חיים קרייזוורטה אב"ד אנטוורפן שבבלגיה זצ"ל, נולד לאביו הג"ר אברהם יוסף ושרמן הי"ד אב"ד וואיניטש ומ"ס בית אברהם בשנת תרע"ח מגזע אראלים ותרשישים. יחוסו מגיע לרבנו חיים הכהן רפפורט זצ"ל אבד"ק לבוב. נצר משפחת הגאון הגדול ר' יהונתן אייבשיץ. מגדולי תלמידי ישיבת חכמי לובלין שבפולין. מקורב של ראש הישיבה ואב"ד הגאון ר' מאיר שפירא.

כבר בצעירותו נודע בשקדנותו והתפרסם בתואר העילוי מקראקא. עם פלישת הגרמנים לפולין, הקב"ה עזר לו להימלט לליטא ולאחר מכן עלה לארץ. בסוף מלחמת העולם השנייה חזר לפולין כדי להציל ילדים יהודים, שמצאו מקלט בכנסייה. בשנים תש"ח-תשי"ד עלה לארה"ב ושימש כראש-ישיבה.

בשנת תשי"ד נתמנה לכהן כרבה של אנטוורפן בניסיון לבנות מחדש את הקהילה שם, תפקיד בו כיהן עד לפטירתו. פעל רבות למען יתומים ואלמנות. השיא כלות רבות. לא הייתה כלה בעולם שפנתה אליו והוא לא סייע לה בסכומים אדירים. נודע בחסדיו המרובים והמופלאים. חילק את כל משכורתו לזקקים. ענותו. גאון אדיר. בעל חסד מופלא. ייסד את ישיבת מרכז התורה בישיבה בירושלים.

נתבקש לישיבה של מעלה ביום ט"ז טבת שנת תשס"ב חי כ-פ"ג שנים. ציונו בהר-המנוחות בחלקת הרבנים החדשה בירושלים. בהלווייתו השתתפו אנשים מכל רחבי אירופה.

יש לי תירוץ ששואה מאתים אלף, אגיד לך אותו ותביא את העודף...

שני הגאונים, רבי משה שמואל שפירא ורבי חיים קרייזוורטה זצ"ל, נפגשו, והתפתחו ביניהם הדו-שיח הבא.

רבי משה שמואל: יש לי קושיא בשבילך ששואה מאה אלף דולר, שיה לך לשמוע?

רבי חיים: כן. ורמ"ש אמר לו את הקושיא.

רבי משה שמואל: נו? היה שואה את הכסף?

רבי חיים: כן, קושיא טובה, היה שואה.

רבי משה שמואל: נו, אז תביא את הכסף...

רבי חיים: יש לי עליה תירוץ ששואה מאתים אלף, אגיד לך אותו ותביא את העודף...

(ומתוך האור, ערך אברהם אבינו עמ' תרד)

מדוע ביקש הרב לומר שבע ברכות מתוך הסידור

הראש ישיבה הרב טרגר זצ"ל סיפר, כשעשה שבע ברכות לרגל נישואיו של בנו ר' יצחק הי"ו עב"ג בתו של האדמו"ר מנובומינסק הצדיק ר' יעקב פרלוב שליט"א (זצ"ל), היה גם הרב הגאון רבי חיים קרייזוורטה זצ"ל נוכח, וגם הגאון הרב אלישיב זצ"ל, וכיבדו את הרב קרייזוורטה להגיד את שבע הברכות.

הרה"ק רבי אריה לייביש (ליפשיץ) מווישניצא זי"ע

בעל ארי' דבי עילאי
י"ז טבת תר"ו

ביערסלאוו, והארי' דב"ע). בראשונה נשא בת נגיד מפרעמישלא והיות שלא יכלה לשאת את קדושתו והתמדתו תבעה ממנו שיגרשנה ונענה לבקשתה. ובזיוו"ש נשא את מרת חוה בתו היחידה של בעל 'שמח משה' שהיה אז אבד"ק שינאווא.

אחרי שריפה שכילתה את רכושו נאלץ לקבל בשנת תק"ס את עול הרבנות בקרעשוב. אח"כ היה אבד"ק בילגורייא ובשנת תקס"ח כשעבר חותנו הק' לאוהעל עבר רבינו לשינאווא למלא את מקום חותנו ובה ישב למעלה מכ' שנה.

בשנת תקצ"ב נבחר כרבה של ווישניצא והגליל (ומחמת סבל וצער רב שהיו לו שם נאלץ לעזוב את העיר תקצ"ח ועבר לברניגעל).

רבינו הגה"ק רבי אריה לייביש ליפשיץ מווישניצא זי"ע, נולד ביערוסלב, (גאליציע), בשנת תקכ"ז לאביו הרה"צ רבי חיים ציצית מאכער (נקרא כן שמלאכתו היה עשיית ציצית), שעוד נסע להרבי ר' אלימלך מליזנענסק, והיה מצאצאי בעל, מגלה עמוקות, ובעל רוח הקודש כעדות הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע.

כבן ט' שנה היה כבר בקי בש"ס בבלי וירושלמי ונקרא בפ"י כל לייבוש חריף' למד אצל רבי יצחק חריף אבד"ק אוליינוב וסאמבור בעל שו"ת 'פני יצחק' ואצל הגאון בעל 'קצות החושן', והיה ידיו ורעו של בעל 'ישועות יעקב'. (ושם ביערוסלב היו ג' אברכים בני עלי', שהיו בידידות מאד, הרבי ר' שמעון מיערוסלאוו, והישועות יעקב שהיה חתן

זכרון לצדיק

מעשיהם של צדיקים
שהילולותיהם יחולו
השבוע

זיע"א לוישניצא, והאריה דבי עילאי כיבד אותו בעליית ששי ואילו לרבינו קרא לעליית שלישי. כיון שכן, באו בניו של הרבי האריה דבי עילאי ואמרו לגיסם הדברי יחזקאל, שהוא הפסיד את העליה החשובה בגלל בואו של הרבי מראדושיץ. השיבם רבינו: אדרבה, אני רק הרווחתי! משום שכאשר חותני האריה דבי עילאי קרא את שלשת הפסוקים 'ויסע ויבא ויט' הרגשתי עליה גדולה מאד ברוחניות!

(ספיר ויהלום פר' בשלח פ"ג - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

גדולה מאד ברוחניות!

הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זיע"א סיפר שנסע פעם לשבות אצל חותנו הרה"ק האריה דבי עילאי זיע"א, בעיר וישניצא, בשבת שירה, וחותנו נהג לקרוא בעצמו בתורה. למרות שבדרך כלל עלה האריה דבי עילאי לעליית ששי, הרי שבשבת שירה נהג לעלות לעליית השירה. אמרו בניו של האריה דבי עילאי לדברי יחזקאל, שבודאי יכבד את רבינו בעליה לששי. אלא שביום חמישי הגיע הרה"ק הסבא קדישא רבי דוב בער מראדושיץ

הסתופף בצל רבו החוזה הק' מלובלין והשפיע אף על חותנו הק' לירבק בו, מלבד זאת נסע עוד אל צדיקי דורו ביניהם המגיד הק' מקאזניץ, הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימינוב, היהודי הק' ורבי נפתלי צבי מראפשיץ. ופעם אמר על עצמו שהכיר ארבע מאות צדיקים. ומנו"כ בבריגלעק.

כאשר חותני האריה דבי עילאי קרא את שלשת הפסוקים 'ויסע ויבא ויט' הרגשתי עליה

כלל ישראל תדרשוני לטובה

מדריך רבה המבואר והמשולב עם 'לקוטי אמרים' מתורת החסידות והמוסר

מחבר: הרב משה שניידמן

מלי ישראל המכנים 'מדרש לדוריה'

כאשר נחמדנו בפי האיש הלוי... (Text continues in columns)

עוז והדר חיים של תורה

מרכז המנוחה
1800-22-55-66

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

בס"ד

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע

בעל בני יששכר
ח"י טבת תר"א

ובאתי ומצאתי אותו במוצאי שבת ולא חסר כלום. שואל ה"בני יששכר", כשחז"ל מספרים דבר, הם חפצים שאדם ילמד מכך. וכי המעשה שאירע לתנא רבי אליעזר, זה חידוש? הרי מדברים על תנאים ואמוראים קדושי עליון החיים מעל לדרך הטבע. אבל אצל כל יהודי, הייתכן דבר כזה? לשון קודשו של ה"בני יששכר": "ומוכרחים אנחנו לומר שזה הוא לכל איש הישראלי, שגרות של שבת מתברכין יותר באורה מכל ימות החול, לזה רב ולזה מעט". ובסוגריים הוא מוסיף, "וכמדומה שהמבינים יודעים זה".

מדי ליל שבת אני מוסר שיעור בויז'ניץ. לפני מספר שנים הבאתי את ה"בני יששכר" והרחבתי מאוד את הדיבור על כך. ביום ראשון קיבלתי טלפון: "אני גר בירושלים ועובד בבורסה ברמת גן. עובד איתי יהודי מהקיבוצים, נשאר אוד מוצל מאש לאחר השואה הנוראה, אחד מעיר, בלי אבא ואמא, רחוק מהיהדות, ד' ירחם, ח"ו לא להכעיס, והוא שאל אותי על נרות השבת האם אני מספר לו מיסטיקה?... אמרתי לו שהרב טויסיג אומר שיכול להעיד על כך".

כמעט כל חתן וכלה אני משתדל להעביר להם את דברי קודשו של ה"בני יששכר" הזה, לקראת הדלקת נרות הראשונה בביתם. מאות חתנים, בלי גוזמא, אומרים לי לאורך השנים, כל שבת אני ואשתי עומדים המומים למראה הנרות הדולקים זמן רב, הרבה מעבר לזמן הרגיל.

אותו אחד מהקיבוץ אמר: אני עושה ניסיון, אשתי תדליק נרות שבת כמה שבועות, אם נראה שאכן הם דולקים זמן רב יותר, אני מבטיח לחזור לשורשים. לכן ביקש את מקור המאמר.

כעבור חודשיים התקשר אלי היהודי מירושלים וסיפר שחברו מהקיבוץ התקשר נרגש כולו שבכל שבת הנרות דולקים זמן רב הרבה מעבר לרגיל ובעקבות כך הוא כבר החל ללכת להתפלל שלוש פעמים ביום ולהניח תפילין אחרי חמישים שנה שלא הניח תפילין!

לפני ראש השנה ביקש היהודי מהקיבוץ לשוחח עמי בטלפון. הוא החל לבכות בכי תמרורים: "אתה לא מכיר אותי", אמר, "אני יכול לדבר אתך ולבכות. הייתי בשאול תחתית, רח"ל. ח"ו לא להכעיס, הייתי בודד, ללא משפחה. דע לך, שרק בזכות ה'בני יששכר' הזה שאני רואה כל שבת ושבת, אני שומר שבת במלואה ושומר תורה ומצוות כתיקונן!"

בויז'ניץ מסיימים כל שבת את הטיש מאוד מאוחר, ואומרים לי האנשים בכל שבת כשחוזרים מהטיש ורואים עדיין את הנרות דולקים זה נותן להם כוחות עצומים. נותן כח גם לאישה המדליקה את הנרות, איך היא ניגשת להדליק את נרות, להיווכח איזה ערך יש לזה בשמים. זה דבר בדוק ומנוסה, כל אחד יכול להיווכח בזה אצלו בבית. (גל' סברי מרנן)

אשתדלותא דקב"ה דקיימא בעובדא אסור לנטלא ליה למגנא וברי קניא, בגין דלא זכי בהוא עובדא כלל לאמשא עליה רוחא דקודשא אלא באגר שלים. עכ"ל. עיין הטעם במקדש מלך ובדברי הרמ"ז, מזה שמכו אנשי מעשה הקדמונים בעת שכיבדו אותם בכיבודא דמצוה במילת בן זכר וכיוצא, ואפילו לעלות לתורה, היו נותנים דבר מה לצדקה בכדי שלא תהיה המצוה במגנא, ולכן היו קונים יין שרף אחר קידוש לבנה כדי שלא תהיה המצוה נעשית בחינם.

ממילא יש לומר שהוא הטעם גם למנהג ישראל להפריש פרוטות לצדקה אחר עריכת קידוש לבנה, כדי שמצות קידוש לבנה לא תהיה נעשית בחינם, על כן מבקשים להוציא ממון על כך ונותנים פרוטות לצדקה.

(ספיר ויהלום פר' בא פ"ג - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

דבריו הפלאיים של מרן ה'בני יששכר' על נרות שבת שדולקות למעלה מן הזמן אצל כל יהודי ויהודי...

הגאון רבי אהרן טויסיג שליט"א מספר סיפור מדהים שאירע בעקבות דברי ה'בני יששכר' שיום ההילולא שלו חל בשבת.

ה"בני יששכר" כותב במאמרי השבתות כלל ג', אות ה', במדרש כתוב על הפסוק "ויברך אלוקים ביום השביעי", חמישה תנאים דורשים במה הקב"ה בירך את השבת. התנא רבי אליעזר אומר, בירכו בנר. המדרש מביא מעשה נפלא: אמר רבי אליעזר, פעם אחת הדלקתי את הנר בליל שבת

בשנת תקמ"ג זרחה שמשו של הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא זי"ע, מדינוב, בביתו של אביו הרבני מו"ה פסח זצ"ל. לפני הברית נכנסה אמו אל דודה הרה"ק רבי אלימלך זי"ע"א מליז'ענסק כדי לשאול אותו איזה שם תתן לתינוק הנולד. נענה רבי אלימלך ואמר לה: תקראי לו אלימלך. והאם, בשמעה זאת, נבהלה מאד ואף פחדה. היא חששה שהדוד הר' ר' אלימלך כבר לא יחיה עד הברית ולכן הוא אומר לקרא לילד כשמו. בשל כך, בהגיע יום הברית הוסיפה לו את השם 'צבי', ונקרא שמו בישראל צבי אלימלך.

כאשר שמע מלך הרבי ר' אלימלך נאנח אנוחה עמקה, ואמר: "פחדת שכבר לא אחיה... אני רציני שהוא יקרא אלימלך כדי שיהיה ממש מלך (מיילך), אבל את הוספת לו את השם 'צבי', וכידוע, צבי לא יכול להיות מלך..."

משחר נעוריו נודע כאיש קדוש וטהור. הוא היה נכדו של המקבל רבי שמשון מאוסטרופולי, והיה תלמיד מבהק למרן החוזה מלובלין, ולהרה"ק רבי מנדלי מרימנוב. הוא הצטיין בהתמדתו, והשתלם ביותר בשבילי תורת הנסתר והסוד. הוא היה חתנו של הרב שמואל מנדל זצוק"ל מציטש.

הוא כהן ברבנות בכמה עירות, כמו: ריבטיץ, סטריז'וב, דינוב, ומונקאטש. בסוף ימיו חזר לעירו דינוב, ובה נשאר עד להסתלקותו, בה כיהן על כס האדמו"רות, ועל שמה נקרא עד עצם היום הזה. נהג לחתום על מכתביו בחתימה "האוהב הנאמן לכל ישראל, דורש טוב לעמו". נודע בחיבורו הגדול שחבר "בני יששכר" ואף אמר על עצמו כי הוא נצר לבני חשמונאי, שהיו משבט יששכר. כמו"כ חבר חבורים נוספים, כמו: אגרא דפרקא, דרך פקודין, ועוד חבורים. בהגיעו רק לגיל נ"ו שנים, נסתלק לישיבה של מעלה, ביום ח"י טבת תר"א, ומנו"כ בדינוב, בפולין.

בטעם מנהג ישראל להפריש פרוטות לצדקה אחר עריכת קידוש לבנה

יש להוסיף עוד טעם נכון לכך שנותנים צדקה בשעת קידוש לבנה, כי הנה מצינו גם מנהג ישראל תורה הוא לשתות יין שרף אחר עריכת קידוש לבנה, ובספר 'מעשה יחאל' (פרשת ויצא) פירש בהקדם מה שקבלה בידינו שאין לעשות את המצוות בחינם, וכפי שהאיר את עינינו הרה"ק הבני יששכר זי"ע"א בספרו 'אגרא דפרקא' (אות רפא): בזוהר (הנ"ל קכח.), פתח רבי שמעון וכו' ויקחו לי, האי דבעי לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקוב"ה איצטריך דלא ישתדל ביה ברקנייא ובמגנא וכו', אלא אישתדלותא דאורייתא כל מאן דבעי זכי בה אישתדלותא דקוב"ה למנדע ליה, כל מאן דבעי זכי בה בלא אגרא כלל, אבל

"מבני יששכר יודעי בינה לעיתים"

השבת (ח"י טבת) יחול יומא דהילולא של הרה"ק מוה"ר צבי אלימלך מדינוב זי"ע • שלש מהדורות של "בני יששכר" בהוצאת "ממלכת התורה" - עוז והדר: מבוארת, משולבת ומהודרת

יומי טבא המתרגשים על עם ישראל. את הזכות להביא ברכה מרובה זו אל ביתכם בכלי מפואר כיאה לתורה מפוארה, נטלו על עצמם חכמי ורבני "ממלכת התורה" - עוז והדר" שבנשיאות הגאון הצדיק רבי יהושע לייפער שליט"א, נצר נו"נ לרבינו המחבר זי"ע, המוציאה לאור מידי שנה עשרות ספרים מבוארים בכל מכמני התורה והחסידות, ואשר בס"ד חוללה מהפך של ממש בארון הספרים היהודי.

יצירה נפלאה זו יצאה לאור עולם תחת הדרכתו של ריש מתיבתא, הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, העומד בראש צוות ענק של תלמידי חכמים מופלגים, חסידים ואנשי מעשה, ששקדו על הוצאה מחדש וההדרת כתבי קדשו של רבינו ה"בני יששכר" בתוספת ביאור בשפה ברורה, דבור על אופניו בשני אופנים, בשני פורמטים נפרדים: א. כביאור נפרד עליה שקדו משך זמן רב טובי וגדולי התלמידי חכמים שבמערכת "עוז והדר" לבאר כל דבריו כנחלי אש, להוסיף דעה בינה והשכל בקרב הלומדים.

הביאור מופיע בשולי הקטעים ולצדם, כשהקורא ירוץ בתוכן דברי רבינו, ובעת אשר יעלה לפניו דבר קושיא יוכל לעיין מיד בביאור המצורף. מדובר בספר חסידות המבואר הראשון שיצא לאור בהוצאת "ממלכת התורה עוז והדר", לרגל יומא דהילולא של רבינו זי"ע לעת המעמד הגדול והנשגב של סיום ש"ס עוז והדר, בהשתתפות כל גדולי ישראל וצ"ל ויבדלחט"א, שהתקיים בח"י בטבת תשס"ח.

ב. מהדורה חדשה ומיוחדת שניים מכריה כבר ראו נמצאת בימים אלו בשלבי סיום עריכה, במהדורה זו הביאור משולב בתוך דברי רבינו כמין חומר, ברוב פאר והדר כמסורת "עוז והדר". כמעשיהם בש"ס מהדורת 'מתיבתא' ו'שפה ברורה' ו'במשנה ברורה' המבואר, כך בספרי החסידות, הביאור משולב בתוך דבריו הקדושים בצורה בהירה ונפלאה השולה כל מוקש ומיישרת כל עקוב למישור.

אבל לא רק ביאור כשלעצמו מתנוסס בכתר המהדורות של "ממלכת התורה" - עוז והדר". בכל מקום בו מביא רבינו דברים הדורשים ידע נוסף התווספה הקדמה וחומר רקע לבאר את ביאור המושג. כמו-גם מדור 'ביאורים וצינונים' המביא מספה"ק שדנו בדברי רבינו, בכל מקום שיש בו בכדי נותן טעם להוסיף בהבנת הגלמוד.

ברכה לעצמו קובע מדור 'ענייני קבלה'. עד עתה היו רמזי הסוד הרבים המצויים בספרי רבינו כספר החתום, ב'עוז והדר' הושיבו חבר תלמידי חכמים מובהקים שזכו להעמיק בתורת הח"ן ולבארם בשפה ברורה שיהיו שווים לכל נפש.

גם ללומדים הוותיקים ההדירו ב"עוז והדר" את הספר הקדוש במהדורה רגילה ללא הביאור, אך בעריכה חדשה ומפוארת עם מראי מקומות וכותרות, ובהדפסה מפוארת.

הספר עצמו הוגה בדקדוק רב, נפתחו בו כל ראשי התיבות והקיצורים, נוקד בדיוק ובשים לב וצינוני מראי המקומות לתועלת הלומדים. קטעים ארוכים מדי קוטעו לקצרים יותר ונרשמו כותרות משנה להקלת הבנת ותמצות העניין. כמו כן מפתחות מפורטות לתנ"ך חז"ל וספרים הקדושים. דברי רבינו זי"ע שהיו יפים בשעתם ויפים המה גם כעת לדורות ולדורי דורות, ידוע בשם צדיקים שהם אוצר של ברכה להוגים בהם ולעוסקים במאמרים הקדושים, הביאו את הברכה אל תוך בתיכם ורוממו את ברכת מועדיכם.

שתי סיבות מרכזיות נמנו בפי חסידים לקריאת שם ספרו של הרה"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע: "בני יששכר". הידועה יותר, מבוססת על פי הדברים שאמר לו מורו ורבו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, כי נשמתו היא מראשי הסנהדרין שהיו מבני יששכר.

הסיבה השנייה והפחות מוכרת, רמזה רבינו זי"ע בתורף דבריו שבהקדמת ספרו הנ"ל. "בני יששכר" הם הצדיקים המרגישים שפע קדושת המועדים" כתב בקדשו "על כן נקראו 'יודעי בינה לעיתים'" חרט בחרט זהב. בספא דקרא הנחיל את משנתו הטהורה, בהפצת מעיינות החסידות בדגש על כוח המועדים: "ובטובת עינם המה מוסיפים ומשפיעים קדושת המועד לחבריהם ולתלמידיהם - לדעת מה יעשה ישראל".

הבקיאים בתורת רבותינו מאורי החסידות יודעים כי מיוחד הוא הספר הקדוש "בני יששכר" העמל להחדיר בלב כל מי שחשקה נפשו לדעת מה יעשה ישראל, את רום שגב מעלת ימי המועדים. מאחר שזה כל תכונת ספרו, לדרוש ולבקש פנימיות המועדות על פי סדרם בימות השנה, לפיכך קרא שמו 'בני יששכר'.

אוויר פסגות רוחני

בשבת הקרובה י"ח טבת, ימלאו 183 שנים מאז נסתלק רבינו הקדוש זי"ע לחיי עד. 183 שנים חלפו, אולם שפתותיו דובבות מרבבות אלפי ישראל ההוגים במשנתו וממשיכם מורשתו הנאדרה בקודש, אותה הותר אחריו לדורות עולם עבור כל מבקש ה'.

מי אינו רוצה לזכות לשאוף מאויר הפסגות בעת התקדש חג ומועד? מי אינו חפץ להתחבר ל'ברכת מועדיך לחיים לשמחה ולששון'? מי אינו מעוניין להתעלות טפה מעל הקרקע באמירת 'אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו?' רבינו סולל נתיבות וכובש את הדרך לכל יהודי בכל מצב, לראות את עצמו חלק מהברכה והשפע שבמועדי השנה, הרגלים השבתות וראשי החודשים.

כל מי שנפש חסידית לו, לא ירצה לוותר על אוצר כלי חמדה שכזה. על דברות קודש מלהיבים מראשונים כמלאכים, שמטעימים ומביאים לתוכנו מן הקדושה העילאית החופפת על הימים טובים.

לחשוב איך יראה סוכות אחרי לימוד מתוק ב"בני יששכר"; לתאר 'חנוכה לעכט' לאור הארות ה"בני יששכר"; לשער ליל הסדר שמאחוריו שבועות של עמקות בתורת ה"בני יששכר"; לדמיין קבלת התורה עם ה"בני יששכר"; שלא לדבר על ימים נוראים, ראש השנה, יום הקדוש ועשרת ימי תשובה; הרי לזכר זאת תאוות כל נפש יהודי לוהטת. ספר ייחודי מאד בסגנונו, שרק אתו אפשר להתכונן כדבעי לקראת החגים

כי גדול חסדך עלי

בעיר דינוב, במעלה ההר, אחרי דרך תלולה של שורת מדרגות ארוכה-ארוכה, נמצא ציון קודשו של הגאון האלוקי, רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע, בעל ה"בני יששכר".

ה'מדרגות' שצריך להגיע, כדי לדבוק בדרכיו של הבני יששכר, הם הרבה הרבה יותר...

מלבד ספרו "בני יששכר", יש עוד שורת ספרים ארוכה מה"בני יששכר", "אגרא דכלה" על התורה, "אגרא דפרקא" על ענינים שונים, "דרך פיקודיך" על מצוות התורה, "רגל ישרה" על קבלה, "מגיד תעלומה" על מסכת ברכות, "ריח דודאים" על מסכת מגילה, "ברכה משולשת" על משניות, ועוד. הבני יששכר היה שילוב של הלכה וקבלה בפרד"ס התורה, בפלפול, בנגלה ובנסתר ובחסידות.

למרות שאנו יודעים זאת, חשוב לשוב ולשנן שאין לנו מושג בקדושת הצדיקים, שגם משפט סתמי שלהם במילי דעלמא מכיל סודות ועניינים טמירים. ומי מתיימר להבין את עבודתם הקדושה.

ה"שר שלום מבעלזא זי"ע היה עולה על יצועו בשעה מאוחרת ביותר. כמה פעמים הוא התבטא ואמר שעשכשו כבר התעורר הרב מדינוב (ה"בני יששכר", שהיה רב בדינוב), ואם כך יש כבר מי שישמור ויגן על כל העולם, ממילא אנחנו יכולים אנו לילך לישון...

אומר הבני יששכר, התורה היא הדבר החשוב בעולם, אבל איך מגיעים לתורה, על ידי המידות הטובות. לכן, אומר הבני יששכר, דבר ראשון התורה מספרת לנו את מעשי האבות הקדושים, ורק אחרי זה אומרת התורה את המצוות והחוקים והמשפטים, מה מותר ומה אסור. כי במעשי האבות מבואר המידות הטובות, וזה קודם! לכן גם, בשבתות שלפני קבלת התורה לומדים פרקי אבות. אתה רוצה תורה, שיהיה לך מידות טובות. והמסכתא של מידות טובות וגמילות חסדים ולחשוב על השני, הייתה אצל ה"בני יששכר" מסכתא גדולה וארוכה, מסכתא רצופה באהבת ישראל, אהבה מכל הלב, בלי חשבונות ובלי גבולות.

נתאר לעצמנו אדם שהולך לחופה של הבן שלו. נמצאים ברגע הכי מרגש, החתן כבר מוכן, הנרות דולקים, שני המחונתנים עומדים בשני הצדדים של החתן, התזמורת מתחילה לנגן, דמעה ראשונה כבר זולגת מהעין, יוצאים לחופה. כעת מגיע מישהו לשאול אותך איך מתקנים תריס... איך היינו מתייחסים אליו, הרי אפילו לא היינו שומעים את השאלה.

אל הבני יששכר הגיע פעם מישהו בשעת נעילה, אבל לא נעילה של יום-כיפור, אלא נעילה של החיים, בשעה האחרונה לפני הסתלקותו ביום י"ח טבת (אגב, הוא היה רק בן חמישים ושמונה וזה לא להבין איך הוא הספיק כל כך הרבה).

הוא כבר היה חלש מאוד, ממש לפני הפטירה. אין לנו מושג מה חלף בראש הקדוש שלו באותם רגעים. הוא ביקש להיות לבד בחדר, וסביביו נשערה מאוד.

מחוץ לדלת עמדו בני המשפחה, התלמידים הקרובים, עמדו בחוסר אונים, התפללו ובכו, קיוו

אולי תהיה ישועה ברגע האחרון.

את המתח היה אפשר לחתוך בסכין. כולם עומדים בלי לזוז, לא מדברים אפילו בלחש. שומעים את פעימות הלב של האנשים. מחריד.

בתוך כל הרגעים הנוראיים האלו, אף אחד לא חושב כעת על עצמו, פתאום מגיע אחד מהאנשים שהיו מגיעים להסתופף בצילו של האילן הגדול, הרבי ה"בני יששכר". אותו אדם, כפרי בשם משה וולף, לא היה מפורסם לחסיד גדול, לא היה מפורסם ללמדן גדול, להיפך - אדם פשוט מאוד, כפרי. העסקים האירו לו פנים לאיש הזה, אבל 'השגות' גדולות בחסידות לא היו לו. הייתה בו תמימות ופשטות, וכל דבר קטן וגדול היה מגיע לשאול את הבני יששכר, מגיע, שואל, מתייעץ, מקבל ברכה, ויודע שמה שהצדיק אומר אין להרהר אחרי זה. כך הייתה דרכו תמיד.

כעת ה"בני יששכר" שוכב, חלש מאוד, הרופא כבר הרים את ידי, כולם מודאגים ורועדים, ובדיקו כעת מגיע משה וולף... ורוצה להיכנס!! בקושי מישוה התנדב לענות לו. "אין שום אפשרות כרגע". אבל משה וולף לא מבין, הוא מתחיל לצעוק, אני רוצה להיכנס לרבי, תן לי להיכנס לרבי.

כמובן שאין אפשרות. אף אחד לא נכנס. פתאום שומעים קול מתוך החדר. הרבי אומר משהו. הקול שלו חלש, אבל הוא מתאמץ לומר: משה וולף, קום אריין - - -

מה!? משה וולף?! כן, הכפרי הזה, הרבי קורא לו - - -!!!!!!

מי יודע אולי הוא צדיק נסתר שעד היום אף אחד לא ידע עליו. אולי יש לו סודות עצומים עם הרבי.

ומשה וולף נכנס. הנה, לא רוצים להכניס אותו, והרבי בעצמו דואג לו. הוא מתקרב אל הרבי, וניגש ישר לעניין. "רבי" הוא בוכה, מה אני עושה עם הצמר? מה אעשה עם הצמר?

לא. הוא לא הסתיר כאן סודות התורה בתוך הצמר. תקופה לפני כן, הגיע אותו אדם לשאול ולהתייעץ, הוא סיפר לרבי שהוא מונח כעת בעסקי צמר, קונה ומוכר, ומציעים לו לקנות כעת

שמשה וולף התעשר מברכת הרבי, זה מה"מופתים" הקטנים, אבל המוסר-השכל הגדול, מהדהד עד היום הזה, עד כמה חשוב לייקר ולהחשיב את העזרה ליהודי, לגמול חסד עם השני, מתוך אהבת ישראל, וכמו שצדיקים אמרו "בך חותמין" שבמידת החסד יצאו בני ישראל מהגלות, במהרה בימינו אמן.

אחד'ן אמונה פשוטה

כמות נכבדה של צמר. שמע הבני יששכר את כל הצדדים וייעץ לו לקנות. תקנה, משה וולף, את כמות הצמר שמציעים לך, ותהיה לך הצלחה.

הרבי אומר, לא חושבים פעמיים. הלך והשקיע הון עתה, וקנה את כל מה שהציעו לו, כמו שהרבי אמר. כל זה היה לפני תקופה.

לא חלפו ימים אחדים ושער הצמר התחיל לרדת. נודע שיש הרבה סחורה בשוק. היו שמועות שהולך להיות סחורה משובחת ובזול. ומחיר הצמר ירד פלאים, ירד וירד. בראותו כי כן, ועוד מעט חלילה הוא עלול לאבד את כל כספו, מיהר והגיע לדינוב, לספר לרבי על הצרה שקראה לו ולבקש מהצדיק שיפעל בעבורו ישועה.

הצמר, בכה האיש, מה אעשה עם הצמר. אני לא יודע מה לעשות.

ובחוף, עומדים הקרובים אל הרבי, ואינם יודעים את נפשם. כעת?! זה מה שמעניין כעת?! אולי צריך להיכנס ולהוציא אותו החוצה. כעת להפריע?!
ובפנים, הלב הגדול חלש, גופו כמעט אינו מחזיק מעמד.

בשארית כוחותיו מתאמץ ה"בני יששכר" ועונה: אל דאגה, משה וולף, אל תמהר, חכה עם מכירת הצמר, עד ערב סוכות.

משה וולף שומע, ולבו מתרונן בקרבו. יש לו תשובה מהרבי, כעת הוא רגוע.

למותר לציין שכדברי ה"בני יששכר" כך היה, עברו כמעט שלושת רבעי שנה, ולפני סוכות הצמר התייקר, עד שמשה וולף התעשר עושר רב.

זה לא חידוש שכדברי הצדיק כך היה. הרי ה"בני יששכר" בעצמו, אמר פעם לחסידיו ברוב ענווה ושפלות: כתוב "שמח זבולון בצאתך - ויששכר באהליך". אתה, החסיד, שמגיע לרבי, ותומך בו בעבודתו הקדושה, אתה יכול ללכת הביתה שמח, אתה ודאי עשית את המוטל עליך, שמח זבולון - מיד - בצאתך. לעומת זאת, אמר הבני יששכר על עצמו בענווה, אתה, היששכר, עומד כעת למבחן, הרי עליך למלא את תפקיד היששכר, האם אתה אכן שוקד באהלי תורה. יששכר - באהליך, האם אתה אכן נמצא באהלך ועוסק בתורה.

שמשה וולף התעשר מברכת הרבי, זה מה"מופתים" הקטנים, אבל המוסר-השכל הגדול, מהדהד עד היום הזה, עד כמה חשוב לייקר ולהחשיב את העזרה ליהודי, לגמול חסד עם השני, מתוך אהבת ישראל, וכמו שצדיקים אמרו "בך חותמין" שבמידת החסד ייצאו בני ישראל מהגלות, במהרה בימינו אמן.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

ובני יששכר יודעים

מתחילים להחיות את האמונה

עיניך הלא לאמונה

ביום הרביעי ממקבל השמחה מרחק אפס או השלם האליקו הבעל שם טוב זצ"ל - שפיתח את כל שכלו והקיע לחורו את האמונה והתורה עד לבית משה צוקט - בא האור בעולם משמח ומתורה של רבי צבי אלימלך מדייב זצ"ל לסלול שביל מוסילא פו. ששולל לעומקו ים וזמנת התורה, ודלה מתוך יקרות פשוטה את שלמות האמונה והתמימה. בזה מכה על קרקעם של המשכילים המאמינים עד הנה לכבוש את לב היהודי לטעון שהחכמה שלהם היא.

רבי צבי אלימלך הישא משאות מלא אורה מור לרד ומנבעה לבעה עד שהאיר את כל גולת ארצו. באומר: "שטטש בחיצות ירושלים וראו אף ודע וקטנו קרוכותין אם תמכא איש מקבש אמונה ויפסל לך".

אדון, אל תבהלו משאת הקנישים. ככל אשר שטטשו בנינקות חכמת התורה, בקשות, חפזת ומצאתי שחבל מוביל עורבים אל מקום אחר: אין לם מנוחן יך חסאמט. האמונה היא ראש כל הששים. ראש לכל החכמות. ממנה הכל מתחיל לעמוד, וממנה כל החכמות מורדות למסע. דש ורבו, עני הבורא הלא לאמונה והתמימה והפשוטה. "שמחו שיקים ויבא גו צדיק שמר אמינים".

ממלכת התורה "עוה הדר" מציעים עבורך את הביאורים המותקנים ביותר על ספרי "בני יששכר" יעידו הלומדים, שהספר בביאורו הפכם למעין טבע של חכמה מוחיה ומשמחת דווקא מתוך גן האמונה הפשוטה. מגוון המחזורות המוציאות בתמימות השלימות מתאימים עצמם לכל נפש הנבקשת עוד.

אמונה בכל אופן | מרחקות: המבורא | ביאור משולב | המפואר (ללא ביאור)

חיים של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 | אר"ם: 437-0054 (718) | אר"ס: 44-20-8806-0176 | להשיג בחנויות הספרים המובחרות

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

הגאון רבי אריה לייב העליר זצ"ל

בעל קצות החושן
"ט טבת תקע"ג

אותך ויכבדך ויקנה ממך הספר ויתן לך כתב ואז תמכור כל הספרים שיש לך כרצונך, כי כל האנשים המסתופפים בצלו ימהרו לקנות הספר מכבודו. אך אחת אבקשך, שתזכיר את שמי לפני מו"ר הרה"ק מקאזניץ כי אנו חשוכי בנים ויברכנו להפקד בזש"ק.

וישמע הרב מפדהייץ לעצתו, אף שהיה קשה לפניו ליסע אל רבי, רבן של חסידים, אבל הבין שזה יועיל למכור ספרי אביו זצ"ל, על כן שמע לעצתו וגם הבטיחו שיזכיר את שמו לפני רבו כבקשתו. ואחר איזה ימים בא לקאזניץ והלך אל בית הרב והשתדל שם אצל משמשי הרב שיניחו אותו לכנסו. וכשבא לפניו קירב אותו וישב לפניו, ושאל אותו מה בקשתו. וענה: אני הרב מפדהייץ, בנו של הקצות החושן, והדפסתי ספר 'אבני מילואים', ספר נחמד על שו"ע אהע"ז ממנו זצ"ל, אבל לא אוכל למכרו, ויעצני פלוני בן פלוני ממקום פלוני שאסע אל כבודו לבקש ממנו שיכתוב לי מליצה לאנשי שלומו. ומיד קנה ממנו ספר אחד וכתב לו מליצה טובה.

אבל כשהיה כבר רחוק מקאזניץ נזכר שלא הזכיר את אותו האיש לפני הרבי, ונצטער מאד כי מעל בשליחותו, ושב עם עגלה הקטנה ושבורה שלו לקאזניץ, ובא לפני הרבי ואמר כי נשכח ממנו להזכיר את פלוני בן פלוני שיפקד בזש"ק. ואמר לו הרבי כי המלאך הממונה על הריון בגימטריא ע"ה, יאמר לי מעכ"ת איך נרמז דבר זה. והשיב להרבי, שמבואר בגמרא (נדה טז): דמלאך הממונה על הריון לילה שמו, שנאמר (איוב ג, ג) 'והלילה אמר הורה גבר', ובגימטריא של לילה הוא ע"ה. והשיב הרבי: יפה אמר כבודו אבל הוא במקום חושך, אני אגיד לו ממקום אור ולא חושך: בפרשת לך כתוב, שהמלאך אמר להגר 'הנך הרה וילדת בן' 'הנך' בגימ' ע"ה, וכיון שהנך בגימטריא ע"ה, על כן יפקד האיש פב"פ בבן זכר.

ונסע משם ומכר אח"כ במחיר טוב כל הספרים, כי כל החסידים קנו הספר בכסף מלא. ואמר הגאון מלבוב לדודי ז"ל: עד כאן סיפר לי הרב ד' דוד מפאדהייץ, ושאלתיו, מה היה עם אותו החסיד, אם פעל ברכת הצדיק או לא, והשיב לי: באותו שנה ילדה לו אשתו בן זכר.

(ספיר ויהלום פר' בראשית תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לו דודו הגאון מו"ה נפתלי הכהן זצ"ל אב"ד מאד, שבעת שהיה בלבוב אצל הגאון המפורסם רבי צבי אורנשטיין אב"ד לבוב והשתעשע עמו, כשרצה ללכת ולוה אותו הגאון ועמדו על הפתח אמר לו הרב מלבוב: אספר לכבודו מעשה אשר יהיה חשוב מאד אצלו:

הנה הרב הגאון מוריניו דוד מפדהייץ זצ"ל, בן הגאון בעל קצות החושן זצ"ל, סיפר לי, כשהדפיס ספר הנפלא 'אבני מילואים' מאביו הקצות החושן לא היה יכול למכרם, יען שהקצות החושן היה מתנגד לחסידים, וכן היה בנו הרב הנ"ל מתנגד גדול, על כן לא קנו ממנו החסידים את הספר, והיה צר לו מאד על זה ולא ידע עצה בנפשו מה לעשות. ובנסעו עמד להנפש אצל איש אחד תלמיד חכם חסיד, וקירב אותו החסיד מאד, שראה שהוא תלמיד חכם וכן הקצות החושן זצ"ל אשר היה נכבד וחשוב מאד בעיניו, והתנצל הרב מ' דוד לפניו שלא יוכל למכור הספרים של אביו זצ"ל. ואמר לו האיש: איעצך עצה שתסע לקאזניץ אל המגיד הקדוש בעל 'עבודת ישראל', ותבקש ממנו מכתב לאנשי שלומו, והוא יקרב

הגה"ק רבי אריה לייב בן רבי יוסף הכהן העליר זצ"ל נולד בעיר קאלוש בשנת תק"ה, לאביו רבי יוסף ב"ר יחיאל מיכל הכהן.

בצעירותו התמנה רבינו כרבה של העיר רוזניאטוב שבאזור גליציה, ובשנים שלאחר מכן כיהן כרב בעוד הרבה ערים ועיירות באזור גליציה. בשנת תקמ"ח, בהיותו בן ארבעים ושלש, נקרא לשמש כאב"ד בעיר סטרי שבאוקראינה עד לפטירתו, ובה מנוחתו כבוד.

מסופר על רבינו הקצות החושן זצ"ל שהיה עוסק בתורה מתוך הדחק, כי היה עני ואביון, עד כדי כך, שהקור שרר בביתו ולא היה לו במה להתחמם, כי אם בכר וכסת, ושם היה מניח את הדיו בו כתב את חידושי הרבים, למען יהיו תחת החום, ולא יקפאו מרוב הקור. ומתוך לחץ זו הדחק הצליח לכתוב את ספרו 'קצות החושן' (המכונה בקצרה בפי הלומדים "הקצות"), שהוא אחד הביאורים החריפים והעמוקים ביותר על השולחן ערוך חלק חושן משפט, ספר אשר השפיע רבות על צורת הלימוד בישיבות ועל לומדי ההלכות בכלל.

רבנו חולק בספרו על גדולים וחכמים, ואכן הגה"ק רבי יעקב מליסא משיג עליו בספרו 'נתיבות המשפט' על 'הקצות', ורבינו אף כתב קונטרס בשם 'משובב נתיבות' בו הוא משיב על השגותיו של ה'נתיבות'.

כמו כן כתב את הספר 'שב שמעתא' - חידושים על שבע סוגיות, שהתחיל לכותבם כבר בילדותו.

לעת זקנותו חיבר את הפירוש 'אבני מילואים' על שו"ע אה"ע שיצא לאור אחר מותו.

רבנו שימש כראש ישיבה, ורבים מגדולי ישראל היו מתלמידיו, ביניהם רבי אריה ליבוש ליפשיץ בעל שו"ת אריה, ורבי אשר ענזיל צוזמיר בעל שו"ת מהריא"ז.

רבינו נתבקש לישיבה של מעלה ביום י"ט טבת שנת תקע"ג.

המלצת המגיד מקאזניץ לספר אבני מילואים

סיפר הרב הגאון המפורסם מו"ה שלמה זלמן עהרנררייך זצוק"ל הי"ד אב"ד שאמלוי שסיפר

מִן הַגֵּה"ק הַמְּקוּבֵּל הָאֱלוּקֵי הַמְּלֻבָּן רבי יעקב אביחצירא זי"ע

בעל אביר יעקב כ' טבת תר"מ

טהרות, ולילה ללילה יחווה דעת, ששה סדרי משנה בעל פה בפיו היו שגורות, בכל לילה ח"י פרקים לומד בקדשה ובטהרה, וחוזר ולומד בדברי מר"ן ומור"ם ובפוסקים, והולך אל מקום דבריהם בגמרא, קרוב לחצות ישן מעט שנת עראי, ומשם ואילך נדהה שנת המלך.

"ויקם ויבא אל תקון רחל ואל תקון לאה, בעת הזה שערי רצון ושערי רחמים נפתחים, ושמנה שערי קדשה לפניו כאור זורחים, 'עץ חיים' ו'מבוא שערים' בידי מוכנים, לבוא במ אל הקדש לפני ולפנים. מאור זה הקדש האיר אורו וזרח, בו היה כגבור לרוץ ארח, ובוהר חדש ובספר התקונים הנוראים, מהם עשה יחודים וחדושים ורמזים וכוונות נפלאים.

באור הבוקר לבית הכנסת הולך במהרה, להיות ראש העשרה, תפלתו תפלת חסידים זכה וברה, ושם יושב ועוסק בתורה, כי שם היתה ישיבתו, לקיום הנפש דוקא אכילתו ושתיתו. והיה ידיו אמונה עד בא השמש במצות הצדקה, פזר נתן לאביונים להשביע נפש שוקקה".

בקי עצום בכל חדרי תורה היה, כל שביליה נהירים וגלויים לנגד עיניו. כאמודאי המוליך משוטיו בים הגדול, ירד רבנו למים שאין להם סוף, מי תורה הרחבה מני ים, כשהוא שולה ממעיני החכמה פנינים יקרים ומאירים בזיו יקרות, די להציץ בספריו הקדושים, כדי לעמד על כותבם שהיה בקי עצום ומפלא וכל רז לא אניס ליה.

מופלא במתן צדקה לעניים, מכספו הוזיל על קצה גבול היכולת, ואף להתרמת אחרים היה מוסר נפשו. יצא למסעות שנמשכו שבועות וחדשים, בטלטלות מיגיעות בדרכי תחתית, בהשליכו חייו מנגד ובמסרו נפש, למען הביא רוחה לאביוני עמו.

אחרית ימיו

כל ימיו השתוקק לעלות לארץ ישראל, חמש פעמים תכנן לצאת לדרך, עד שהגשים את משאלתו לעזוב את מקומו ולצאת בדרכו לעלות לציון.

הדרך ממרוקו למצרים ארכה כשנה ומחצה, בכל מקום בו דרכה כף רגלו, יצאו בני העיר לקבל את פניו וללוותו כבדת דרך. ספר רבנו בבא סאלי זיע"א, כי בכל עיר אליה הגיע, היו מתקבצים ובאים עשירי המקום, ומריקים את ארנקיהם על שלחנו. הוא לא שנה מנהגו, חלק הכל לעניים ולרשעים, כך התברכו עניי הקהלות במרוקו, באלג'יר ובתוניס.

אף אחד מפמליית רבנו לא העלה בדעתו בהגיעם למצרים, כי הגיעה שעת פקדתו, להתעלות לשיבה של מעלה. רבנו בחר את מקום חנייתו לקראת שבת קדש פרשת 'ויחי יעקב בארץ מצרים' בעירה דמנהור הקרובה לאלכסנדריה. לביל שבת, כשהגביה את כוס הקדוש, כבה אחד הנרות. ראה בכך רבנו סימן והפטייר, 'אם כן, תשוב הנשמה למקמה', ויחרד לב כל הנוכחים.

עריסתו של רבנו עמדה בבית אביו, רבנו מסעוד אביחצירא זיע"א, שכהן כרבה של תאפיל'ת, בנו של רבנו אברהם אביחצירא זיע"א, אשר זכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב.

בהולדתו, נקרא שמו בישראל 'יעקב', על שם דודו ומורו ורבו של אביו, רבי יעקב זיע"א.

משחר ימיו עלה והתעלה בקניני תורה ובגדרי קדשה ופרישות, רוב תורתו רכש מפי אביו הקדוש, שלימדו תורה מדי יום ביומו.

בהתבקש רבי מסעוד לשיבה של מעלה, נותר רבנו יתום עול ימים, לאחר היותו לאיש ומלא וגדוש בתורה, בקדשה וחסידות, עזב את הכפר בו נולד ועבר לגור בעירה ריסאני, לא עלתה על דעתו להתעטר בעטרת קדש, לפרנסתו שמש כמלמד דרדקי.

באחד הימים נקלע לעיר אחד מגאוני הדור, המקובל רבי מרדכי בן שימול זי"ע, מחכמי אלג'יר. הוא חפש מקום להתישב בו, ובמסעו הגיע גם לתאפיל'ת, אולם לא מצא בה חכמים המעמיקים בלמודם. אמנם עמד על טיבם שהם יראים ושלמים ומדקדקים בהלכה, אך לא מצא שקדנים שעוסקים בעמק הסגיות.

באחד הימים נכנס לבית המדרש וראה גמרא מסכת חגיגה, דמעות החלו לזלג מעיניו, נשא קינה בקול נהי: "חגיגה-חגיגה, מי הביאך הלום ומה מעשיך בארץ תלאבות זו. הרי בדד תשבי בבתי מדרשות אלו, מבלי שמישהו יגלל את יריעותיך ויבין את צוף אמריך". בפנת בית המדרש עסק רבנו בהוראת הדרדקי, הוא קם ממקומו ונגש אל החכם האורח ושאלו במליצה, מדוע יקונן מר על מסכת זו ששמה 'חגיגה' ולא 'קינה'.

הם באו בדברים, ראה רבי מרדכי כי הבחור הנצב לפניו בקי גדול בכל מסכתות הש"ס, ויאורו עיניו.

מששמע כי הנו בנו של הרב המנוח, קם והלך אצל פרנסי העדה, ודבר על לבם כי יכתירוהו שימלא מקום אביו ברבנות. אמנם צעיר לימים הוא, אך כלי מלא וגדוש בחכמה, ראוי לכהנה הרמה.

לא זו בלבד, אלא שהוא עצמו התישב בריסאני, עיר מגורי רבנו, וקבע ללמד עמו בחברותא. עם הזמן, הפך עצמו לשבת לפני רבנו כתלמיד ממש, ואף כשעקר מריסאני, התמיד לעמד עמו בקשר.

לאחר כמה שנים יסד רבנו את ישיבתו בתאפיל'ת, אליה נקבצו תלמידים מרחבי המחוז ואף מחוצה לו. מהישיבה יצאו בעלי תריסין, רבים מהם נעשו רבנים ודיינים, מורי הוראה ומרביצי תורה.

מאות תלמידים למדו בישיבתו, ובמרוצת השנים עלה מספרם כדי אלפים, הם נכנסו להיכלה של תורה ויצאו מלאים וגדושים בחכמה טהורה, כפי שנתן ללמד מספרי רבנו.

על סדר יומו המפלא, אנו למדים מדברי בנו רבי אהרן זיע"א, אשר הביאו בתוך הקדמתו לספר 'פתוחי חותם', וזו לשונו.

"יום ליום יביע אמר, אמרות ה' אמרות

באור חדש ובהיר. את הדף מסר ביד התלמיד, שיראהו לתלמידי הישיבה, שיעינו בדבריו ויראו אם הצדק עמו.

התלמיד, מפתע ומאשר כאחד, מהר עם אגרת התשובה ואץ לשיבה, הישר אל חדרו של ראש הישיבה ורב העיר, רבי יצחק בן וואליד. נטל רבי יצחק את הכתב לידי, והחל לעין בכתוב בו. משום מה, נדמה היה לו כי צורת הכתב מכרת לו.

- מי מסר לידך כתב זה?, שאל רבי יצחק.

- אורח שבא מחוץ לעיר, ומתאכסן באחד המלונות בעיר.

- האם ידוע לך שמו?, הוסיף לשאול רבי יצחק, תוך כדי עיונו בכתב המנח לפניו.

- לא! השיב התלמיד. פגשתי אותו באקראי וקשרנו שיחה בלמוד, אך לא שאלתיו לשמו.

מצחו של רבי יצחק

נחרש קמטים. נהיר היה לו

יותר ויותר כי הכתב מכר

לו היטב. לפתע, הקיש רבי

יצחק באצבע צרדה ומפיו

נשמעה קריאת הפתעה:

"האמנם?!...!...!...!...!...!
היתכן?!...!...!...!...!...!

עתה ברור לי למעלה מכל

ספק כי זהו עצם כתב ידו

של אותו גאון וקדוש, רבי

יעקב אביחצירא". כשתיאר

התלמיד את צורתו של

האורח, שוב לא היה ספק כי אכן

רבי יצחק נכונה, וכי אגרת זו

בידי האביר יעקב, אשר את צורת כתב

ידו הכיר רבי יצחק ממכתבי התורה

שהוחלפו ביניהם.

תלמידים רבים התאספו סביב רבי

יצחק, לשמע ממנו את דברי התשובה,

השופכים אור חדש על הסוגיה כלה.

קבוצה נוספת של תלמידים, יצאו, על

פי בקשתו המפרשת של ראש הישיבה

לחפש את 'אביר יעקב', לבקשו בכל

לשון של בקשה, שיואל לגמול עמם

חסד ולבקר בישיבתם.

כשהגיעו התלמידים לבית המלון,

מצאו את האביר יעקב' כשהוא עסוק

בהכנות אחרונות לפני צאתו מן העיר.

בראותו כי נתגלתה זהותו, ובשמעו את

הפצרות התלמידים המתחננים שיבוא

עמם, נאות לבקשתם והלך לשיבה, שם

התקבל בכבוד מלכים כראוי לגדול

בישראל כמותו.

הסוף המעניין של הספור הוא, ששני

גדולי תורה אלו נקשרו כל כך

בשיחתם המשתפת בתורה, עד שהאריך

'האביר יעקב' את שהותו בעיר

למשך ששה חדשים נוספים!!

קול פרסות הסוסים כקול מטבעות הזהב

פעם אחת יצאו גבאי צדקה בעיר תפילאלת לאסוף צדקה למטרה מסוימת, וכשבאו לביתו של אדם אחד שמעו מתוך הבית קול שהוא סופר מעות, והיו יודעים לזהות לפי הקול מה ערך המטבע, אם של זהב אם של כסף או נחושת, כי הזהב בולע את הקול והכסף משמיע יותר קול, כמו שהיה מורי אבי אומר 'הדיבור הוא כסף והשתיקה זהב'.

וכשמעו הקול שהוא מונה מעות, היטו אוזן וספרו יחד אתו כדי לדעת כמה לבקש ממנו, כי לא נחשב לאדם עשיר. כשסיים האיש לספור, ספרו הם 5,000 מטבעות זהב. לאחר מכן דפקו בדלת ואמרו לו שבאו לאסוף צדקה והם קובעים שהוא צריך לתת 5,000 מטבעות זהב. נבהל האיש ואמר להם שאין לו סכום כזה, והם בשלהם שעליו לשלם את מלוא הסכום. בא האיש לרבינו האביר יעקב ואמר לו שהטילו עליו כזה סכום, ואילו הוא

ביום ראשון חלה ונפל למשכב. הרופאים שהזעקו אל מטתו לא הצליחו להביא להחלמתו ומצבו הלך והחמיר. ביום חמישי נראה היה שהגיעה שעתו, אך רבנו הרגיע ואמר, 'נותרו לי אי אלו תקונים לשבת הקרובה, עדן לא באה שעת ההסתלק'.

אכן חלה הטבה מסימת במצבו, עד כי ביום ראשון הורה לפתח את דלתות הבית, וקבל פני החפצים להתברך מפי קדשו. לאחר מכן הורה לשניים מתלמידיו על סדרי הטהרה והקבורה, משסים לצוותם, קרא שיר השירים בנעימה ואמר את הודו, ועלתה נשמתו בסערה השמימה. נתבקש רבנו בישיבה של מעלה ביום כ' טבת שנת 'והיא מר"ת נפש'.

משנסתלק רבנו, קמו שני התלמידים ושאלו אם יש בית עלמין בעירה, כי הורה רבנו שלא יטלטלוהו מחוץ לדמנהור אם יש בה מקום להיקבר.

על פי הוראת רבנו, הצטוו שני תלמידיו לעסק בטרתו לבדם, ואיש לא יסיע להם. בתחילה לא ידעו כיצד יצליחו לאחז בגוף הטהור ולהורידו לטבילה ולהעלותו, מבלי שישמט מידיהם, לתדהמתם, כשגנשו להורידו, חשו כי רבנו מסייע בעדם כ'חי הנשא את עצמו', ולא נדרשו כלל למאמץ.

במרוצת השנים נקשרו במקום אגדות רבות על ישועות פלאיות להן זכו יהודים שפקדו את הציון הקדוש. גם גויים שפקדו את המקום נושעו, וכתוצאה מכך למדו לשמר על המקום, לימים אף הניחו לשפצו ברב פאר והדר.

גאונותו האדירה של האביר יעקב

על אודות גאונותו האדירה של האביר יעקב, ספר נינו מרן רבי מאיר אביחצירא זכותו תגן עלינו:

בעיר טטואן שבמרוקו, כהן כרב העיר וכראש הישיבה, הגאון האדיר רבי יצחק בן וואליד זצוק"ל. ישיבתו הטובה והמפרסמת, היתה אבן שואבת למאות בני תורה, שהסתופפו בצלו, שתו בצמא את דבריו, והגו בתורה תחת עינו הפקוחה והדרכתו הצמודה.

באחד הימים הגיע האביר יעקב לעיר טטואן. מכיון שבעיר הזרה והרחוקה, איש לא הכירו, וגם הוא נמנע מלגלות מי הוא, לכן התאפשר לו לשהות במלון בו התאכסן, בשקט ובשלוה, מבלי לעורר סביבו

כל רעש ופרסמת. לאביר יעקב עצמו, היו אלו ימים שמחים ומלאי התעלות. הוא נמלא אשר ושמחה על שמתאפשר לו לעסק בסדר יומו, הרחק מעיני הזרקורים, ומבלי להיחשף לכבוד הרב, ממנו ברח תדיר.

באחד הימים, נקלע לאותו בית מלון, אחד מתלמידי הישיבה המקומית. האביר יעקב' שהכיר באותו תלמיד שהוא בן תורה, קשר עמו שיחה בעניינים הנלמדים

הפחד בקרב אנשיו של השיח' היה כה גדול, עד כי אך מעטים בלבד נאותו לצאת ממקלטם וממקומות המחבוא שלהם ולנסות את כוחם בקרב. אותם מעטים, היו העדים לנס הגדול שהתרחש בדקות הבאות.

בישיבה. עודם משוחחים על הסוגיות הנלמדות בישיבה, ספר התלמיד, כי בימים אלה התעוררה בישיבה קשיה עמקה בסוגיה הנלמדת, והישיבה כלה נתונה בסערת הוויכוח בניסיון למצא תשובה לאותה קשיה. טובי הלמדנים שלהם מחות מבריקים, מוגיעים עצמם זה מספר ימים במאמציהם למצא ישוב המניח את הדעת, אך הפתרון לא נראה באופק. לבקשתו של 'אביר יעקב', נעתר התלמיד - שכמובן לא ידע מי הוא בן שיחו- והרצה את דבר הקושיה לפניו.

ללא אמר ודברים, נטל 'אביר יעקב' קולמוס וניר ורשם לו את באור הסוגיה, באופן נפלא אשר מתרץ את הקשיה באחת, ומאיר את הנושא כלו

המלים שיצאו בכנות ובבטחון מפיו הקדוש של ה'אביר יעקב', פעלו את פעלתם, והשיח' נענה ואמר: "מכיר אני בך שאדם גדול אתה. מעתה ואילך, פוטר אני אותך מלעמד לכבודי בכל פעם שאעבור בקרבתך".

ה'אביר יעקב' נענה לבקשתו של השיח' להתיר את סוסיו, והתנה זאת בהבטחתו המפורשת של השיח' שלא יגע לרעה בכל יהודי העיר, לא יגזר עליהם גזרות ולא יטיל עליהם מסים. וכך אמר לו ה'אביר יעקב': "אני אצא מן החנות ואחזור למקום בו ישבתי קודם. בדיוק כאשר אשב במקומי, יתרו הסוסים ממאסרם, ואתה תוכל להמשיך בדרכך" ---

רבות בשנים עוד היו זכורים לו לשיח' המעשה ולקחו, וכל אותן שנים ישבו יהודי תאפילת בהשקט ובבטחה.

אנשים רבים התאספו מסביב, והמעמד כולו היה מאוד מביך ומביש בעבור השיח'. מישהו מאנשיו של השיח' לחש באזנו, כי בתוך החנות יושב החכם היהודי רבי יעקב אביחצירא, ושמו הוא יוכל להועיל. "מי יודע" - הוסיף הלה - "אם לא לכבודו נעצרו הסוסים..."

אין לו מאום. אמר לו רבינו האביר יעקב: אם אין לך, יהיה לך את כל הסכום! והאמת היתה, שאותו האיש היה סופר פרסות סוסים שהזמינו אצלו הצבא הצרפתי, והקול של פרסות המתכת היה נשמע כמו מטבעות זהב.

כשהלך האיש להביא לצבא את הפרסות, ספרו ורשמו לו על פתק שילך למקום שהיו משלמים לו, ובמקום 5,000 טעו וכתבו 50,000 וכשבא עם הפתק שילמו לו 5,000 מטבעות זהב. על אותם חמורים שהביא את הפרסות, הטעין שקים עם מטבעות זהב ובא ישר לביתו של אביר יעקב והביא עמו את כל המטבעות.

(הובא בספר 'ברוך ה' יום יום' מפי נכדו כ"ק אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א - נהריה)

ונסו ואין רודף

לאחר תקופה ממושכת, בה חיו יהודי העיר תאפילת בשלום ובשלוה, התעוררו מספר שונאי ישראל, ובקשו לפגוע ביהודים שנואי נפשם.

ברור היה להם, כי השיח' אל אסלאם לא יתן את ידו לפגיעה ביהודים, שכן מאז המעשה שארע על ע' האביר יעקב' השתנה לגמרי יחסו ליהודים והוא נהג בם בהגינות ובידידות. לפיכך, התיעצו ביניהם לבין עצמם, והחליטו לגייס לעזרתם את הפלשתים. אותם פלשתים לא היו תושבי המקום, ולכן גם לא היו כפופים למרותו של השיח'. עתה, קראו להם שונאי היהודים, לבוא ולערוך פרעות ביהודי העיר.

בואם של הפלשתים לתאפילת, היה סכנה גם לשלטונו של השיח' עצמו, כיון שאנשי המשמר של השיח' היו מועטים ביחס לפלשתים, והם התכוננו לכבש בבואם אף את השלטון ולהוציאו מידי השיח'. האיום היה, אם כן, מוחשי ביותר.

פחד ומרץ רוח נפלו על אנשיו של השיח'. הם נטשו את עמדות השמירה שסביב לעיר והסתתרו לנפשם, כל אחד במחבוא אחר. אימה כפולה ומכופלת נפלה על יהודי העיר, והם הסתגרו בביתם באימה ופחד. אפלו בית הכנסת היה סגור ומסוגר, וכל בני הקהלה התפללו ביחידות. איש-איש בביתו נצבו היהודים, פניהם אל הקיר ודמעות זולגות על לחייהם על הצר העולה עליהם, עד כי מסוכן לצאת מן הבית כדי להתפלל.

כאלו כל הענין אינו נוגע לו, פנה ה'אביר יעקב' לבית הכנסת לתפלת המנחה. ויפן כה וכה וירא כי אין מנין, וישלח את בנו רבי אהרן לאסף מנין לתפלת המנחה.

הפלשתים עומדים לפרוץ חלילה בעוד זמן קצר לעיר, הרחובות שוממים וריקים, אפלו חילי המשמר נפוצו לכל עבר - ובפתח בית הכנסת עומד ה'אביר יעקב' ומבקש מבנו שיגייס מנין לתפלת המנחה ---

תמיהה גדולה תמוה רבי אהרן באותה שעה. הוא פנה לאביו ושאלו בפליאה, האכן הוא אינו מודע לסכנה הקרבה ובאה...

"גם אני תמה תמיהה גדולה" - השיב לו ה'אביר יעקב' באותו מטבע לשון - "האמנם גם אתה שואל כך?! האם גם אתה פוחד ולא מאמין?! --- מיד קיבל רבי אהרן את דברי אביו, הסיר מלבו כל פחד ויצא בשמחה

סוס ורכבו

העיר תאפילת, מקום מגורי קדשו של ה'אביר יעקב', נתונה היתה תחת מרותו של השיח' אל אסלאם.

שיח' זה לא הצטיין באהבת ישראל יתרה, ובהזדמנויות שונות נהנה להציק ולהכעיס את תושבי העיר היהודיים, עד אשר ארע מעשה ושנה את דעתו מן הקצה אל הקצה. ומעשה שהיה כך היה:

מפעם לפעם היה נוהג השיח' זה להסתובב בחוצות העיר, ולשאוף אויר צח כשהוא רכוב על סוסו. תושבי העיר היו רגילים לראותו בכך. הם גם ידעו, שכאשר הוא חולף לידם, עליהם לקום לקראתו כבוד ולקוד קידה עמוקה. מובן מאלף, שתושבי העיר היהודים העדיפו לא להיות לגמרי בחוצות העיר בשעה זו.

גם באותו יום יצא השיח' רכוב על סוסו, כשאליו מתלוים כמה משומרי ראשו, שחלקם רכבו על סוסיהם המהירים והקדימו אותו, וחלקם לוהו ואבטחוהו מאחור. באותה שעה ישב ה'אביר יעקב' מחוץ לחנותו של אחד מתלמידיו, ובראותו כי השיח' מתקרב לכוונו קם ונכנס לתוך החנות.

בדיוק ליד החנות בה היה ה'אביר יעקב', נעצרו הסוסים של השיח' ומלוויו... לא הועילו מכות וצליפות - הסוסים כמו נטועים באדמה מבלי יכולת לזוז ---

אנשים רבים התאספו מסביב, והמעמד כולו היה מאוד מביך ומביש בעבור השיח'. מישהו מאנשיו של השיח' לחש באזנו, כי בתוך החנות יושב החכם היהודי רבי יעקב אביחצירא, ושמו הוא יוכל להועיל. "מי יודע" - הוסיף הלה - "אם לא לכבודו נעצרו הסוסים..."

מאחר ולא היתה לו בררה אחרת, נכנס השיח' לחנותו של היהודי, לראות מי הוא זה אותו רב יהודי שבשבילו נעצרו הסוסים. משנכנס השיח' פנימה, זיהה מיד את ה'אביר יעקב' כאותו אדם שישב מקדם בפתח החנות ועזב את מקומו כשנראתה פמלית השיח' בפאתי הרחוב.

- "מדוע נחבאת לך בתוך החנות, ולא עמדת לכבודי כדרך שעושים כולם?" שאל - ונסו השיח'.

- "ואנחנו כורעים ומשתחיים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא", השיב ה'אביר יעקב' בבטחה. "הוא לבדו הממליך מלכים - ולו המלוכה".

אותם מעטים, היו העדים לנס הגדול שהתרחש בדקות הבאות.

מצויידים בברכתו של ה'אביר יעקב', יצאו אותם חיילים, וממקום תצפיתם ראו את אויביהם מתכוננים להסתער על העיר בחיל גדול מאד. בעוד הם מנסים להעריך את כמות האנשים העצומה הזו, ראו פתאם כיצד בשולי מחנה האויב הופכת קבוצת חילים את פניה, ומתחילה לנוס בכוון ההפוך ---

החיילים שבתצפית ניסו להבין את פשר התופעה, אך לא מצאו לה כל הסבר הגיוני. מדקה לדקה, הצטרפו עוד ועוד חיילים לבורחים, כאלו פחד סמוי נפל עליהם. לא חלפה שעה ארוכה, עד שהצבא הפלשתי כולו הפך את פניו ונס על נפשו בדהירה מטורפת, עד שנעלם מן האפק --- השקט שב לשורר בעיר.

בקשי הספיק השמש לשוב אל ה'אביר יעקב' ולהודיעו שמילא את השליחות, וכבר באו שליחי השיח' לבשר כי זכותו הגדולה של הצדיק עמדה

לעיר, והסכנה חלפה כלא היתה.

"מה הנכם שחים" - עשה ה'אביר יעקב' את עצמו כמתפעל - "אכן, אנשי חיל הנכם. רק שמעו האויבים כי אתם עומדים לצאת לקראתם, וכבר נסו על נפשם מפניכם" ---

מצויידים בברכתו של ה'אביר יעקב', יצאו אותם חיילים, וממקום תצפיתם ראו את אויביהם מתכוננים להסתער על העיר בחיל גדול מאד. בעוד הם מנסים להעריך את כמות האנשים העצומה הזו, ראו פתאם כיצד בשולי מחנה האויב הופכת קבוצת חילים את פניה, ומתחילה לנוס בכוון ההפוך ---

למלא רצונו הקדוש, והתאמץ לגייס מנין לתפלה. בקושי רב עלה הדבר בידו, אולם בסופו של דבר התאסף מנין לתפלת מנחה.

בעת שהמתינו מתפללי המנין בקצר רוח בין תפלת מנחה לערבית, ישב ה'אביר יעקב' ולמד את שעורו הקבוע, בניגון, בנעימה ובשלוה ---

תפלת ערבית הסתיימה והמתפללים התפזרו לביתם. מלבד ה'אביר יעקב', נותר בבית הכנסת גם שמשו, כשהוא דרוך ומסקרן לראות כיצד ינהג רבו בשעה קשה זו.

חצי שעה של צפיה מתוחה עברה על השמש, ואז ראה כיצד קם ה'אביר יעקב' ממקומו, מריים ידיו כלפי מעלה וקורא בקול: "רבונו של עולם, האם אינני ראוי בכדי להגן על היהודים שבעיר..." עם סיימו את תפלתו הקצרה, שב ה'אביר יעקב' למקומו ולתלמודו.

כעבור מספר רגעים נוספים, קרא ה'אביר יעקב' לשמשו, והורה לו ללכת לארמונו של השיח', ולומר לו שלא יירא ולא יפחד. יכול הוא להיות סמוך בטווח שחילותיו ינצחו את הקמים עליהם ---

הפחד בקרב אנשיו של השיח' היה כה גדול, עד כי אך מעטים בלבד נאותו לצאת ממקלטם וממקומות המחבוא שלהם ולנסות את כוחם בקרב.

הושלם הסט!
תורת ינשה הינטאר עם ביאור נשלב לרבינו משה אלשך

וכבר הכתיר הרב החד"א את האלף"ך הקדוש:

המפרץ הגדול לצבא הרונים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

רמב"ם המבואר הפרוייקט ההיקטוריו!

- מטפה ומונה ב"ג נפה
- ביאור רהוט משולב על הדף
- כותרות והקדמות נרחבות
- ילקוט ביאורים מקיף
- מאות אלפי הערות והוספות
- חובה לכל בן ישיבה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

חובת גלות

אליבא דרבותינו הראשונים והאחרונים, אולם בכל הקשור לתורת הסייסות וחכמת העגלונות לא עלתה בידו ללמוד כל זאת על רגל אחת. כי הנה לא חלפה שעה קלה מאז שעלו כולם על העגלה הנוסעת לברודי והעגלון מוסר את המושכות לידי של רבי יוסף דוב, והנה העגלה עומדת להתהפך. הסוסים נטו לצדי הדרך, וסירבו לחזור לכביש הסלול.

העגלון לא היה צריך יותר מזה כדי לתהות על קנקנו האמיתי של העוזר שנוסע איתו. הוא הבין מיד כי אותו אברך צעיר אינו עגלון ואינו עוזר לעגלון, אלא אברך גרידא שביקש לנסוע לברודי ומצא בו את הפתרון. משום מה, העגלון לקח את הדברים כפגיעה אישית ולא חפץ ללמוד זכות על רבי יוסף דוב שלא הייתה לו כל ברירה אחרת. בכעסו פתח העגלון ושפך קיתון של רותחים בפניו של עוזרו האומלל: רואה אני בך שלא תצלה לעגלונות וגם ללמוד תורה אינך רוצה, מה יהא בסופך, לא רב ולא עגלון, ונמצאת קרח מכאן ומכאן. אך כל זה אינו מתרץ את השאלה האחת והיחידה: למה רימיתני?! מדוע טענת באוזני שעוזר עגלון אתה בעוד שאין אתה אלא אדם לא יוצלח שאפילו לקשור זנבו של סוס אינו יודע. ובהתלהטות הדברים הרים העגלון את ידו ויתן את מתנת ידו בפניו של רבי יוסף דוב ההמום.

בענוותנותו הרבה הצדיק עליו רבי יוסף דוב את הדין. הוא לא התקומם נגד העגלון שהכה ואף לא השיבו על כל העלבונות. רבי יוסף דוב הבלג על עלבונו, ואדרבה, השפיל את עצמו בפניו כשאמר לו שאכן הוא מודה ומתוודה שאין הוא עוזר עגלון מהשורה וכי אין לו כל מושג בעבודה עם סוסים. אך עם כל זאת מתחייב הוא לו שמכאן ואילך הוא יהיה זהיר ביותר וישמור על הסוסים שיילכו בדרך המלך מבלי לנטות ימין ושמאל.

מחוסר ברירה החליט העגלון להניח לרבי יוסף דוב להמשיך במלאכתו, אולם התרה בו לבל יעשה מלאכתו רמיה. אפס שהסוסים הרגישו היטב מי הוא זה המחזיק במושכות, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ויודעים הסוסים אם העגלון המגושם הוא זה שמחזיק במושכות ומכה אותם בשוט ללא רחמים, או שהמושכות מצויות בידי של אדם עדין נפש ורך לבב שאינו מסוגל להחזיק בשוט ולהלקות שוב ושוב. כיון שכן החליטו הסוסים ללכת בעצלתיים והיו מתקדמים לאיטם, עקב בצד אגודל.

עדיין החזיק העגלון בכעסו על העוזר הזה שאינו מתאים למלאכתו, והנה הוא רואה שהעגלה מתנהלת בכבוד ובאיטיות, העוזר אכן מחזיק במושכות והסוסים מהלכים על הכביש, אלא שאין הם מתקדמים כראוי וכרצוי, משל הם בטויל שלאחר אכילת החמין בבוקרו של יום השבת. קצף העגלון מאוד ויחלוק לעוזרו עוד מהלומות וסטירות לחי כהנה וכהנה, תוך כדי

שהוא מלווה את המכות בשלל דיבורי חרפות וגידופין. רבי יוסף דוב המשיך להיות מהעגלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. הוא לא ענה כלום לעגלון רק פניו הזכות העידו על כאבו הפנימי. כשהעגלון נרגע מעט מכעסו, שוב המשיך רבי יוסף דוב להנהיג את העגלה כשהוא אומר לעצמו ששווה לקבל את יסורים אלו באהבה ובלבד שיזכה לקבל פניו של גדול הדור רבי שלמה קלוגר וללמוד את תורתו.

עם תום שלשת ימי המסע שהיו רוויים בהתקפות ומכות מצידו של העגלון לעוזרו האומלל, הגיעו אל גבול ארץ גליציה ויסרו לאחת האכסניות שבשולי הדרך ללינת לילה. סיבבה הישגחה הפרטית ובאותה אכסניה התאכסן גם אברך שבשחר בחורותו למד בשיבת וולוז'ין והכיר את רבי יוסף דוב כמי שמלבד היותו נכדו של הגאון רבי חיים מוולוז'ין הרי הוא גם תלמיד חכם מופלג בעצמו. והנה רואה האברך כי העילוי הגדול משמש כאן כעוזרו של העגלון, הנה הוא מאכיל ומשקה את הסוסים והנה הוא סוחב את מזוודות הנוסעים מהעגלה אל תוך האכסניה.

מחזה מפליא זה עורר את האברך לספר זאת לבעל האכסניה, אתו הספיק להתיידד, ועד מהרה טרח בעל האכסניה לספר זאת בלחישת לכל באי האכסניה: הלא ידעתם אם לא שמעתם את החזיון המוזר הזה כי הנה אברך זה העובד כאן כעוזרו של העגלון הוא נכד של גדול דורנו והוא

זוכר היה הגאון רבי יוסף דוב הלוי סולובייצק זצ"ל, לימים רבה הנודע של העיר בריסק ומחבר ספרי 'בית הלוי', את אשר סיפר לו דודו הגאון רבי יצחק מוולוז'ין זצ"ל, בשנים בהם למד בשיבת וולוז'ין, את כל מעשה תקפו וגבורתו של הגאון הנודע רבי שלמה קלוגר זצ"ל, כי גדול הוא מאוד בתורה ובדבר ה' זו הלכה, ובלבו של רבי יוסף דוב גמלה ההחלטה לגלות למקום תורה, לעזוב את מקום מגוריו ברוסיה ולנסוע אל העיר ברודי שבמדינת גליציה, כדי להתאבק בעפר רגליו של גאון הדור רבי שלמה קלוגר ולשתות ממימיו הזכים.

עם החלטה זו באה השאלה המתבקשת 'כסף מנלך'. רבי יוסף דוב היה באותם ימים במצב כלכלי קשה מאוד, ובקושי היה לו לפרנסת היום יום, לפת במלח ומים במשורה. לא היה לרבי יוסף דוב ממי לבקש עזרה, ופרשת הכסף ההכרחי עבור הנסיעה הטרידה מאוד את רבי יוסף דוב שנפשו חשקה לשמוע וללמוד את תורתו של רבי שלמה קלוגר.

חלפו כמה ימים ורבי יוסף דוב רואה בבית הכנסת מספר אורחים שנודמנו לעיר, והנה הוא שומע את שיחת האנשים כי אורחים אלו נוסעים אל העיר ברודי, אלא שנותרו כאן ללינה של לילה אחד כדי לנוח ולאגור כוח להמשך הנסיעה. באותם רגעים חלף רעיון בראשו של רבי יוסף דוב ופניו אורו. מאת ה' הייתה זאת בכדי שהוא יוכל להצטרף אליהם בנסיעה לברודי.

לא המתין רבי יוסף דוב אפילו רגע ותיכף הוא ניגש אל האורחים, בוחן אותם במבט חודר, ומשיזה כי אחד מהם לבוש בבגדי עגלונים, הושיט לו את ידו בברכת שלום עליכם, וניגש הישר אל העניין: שמעתי שהיו אומרים כי אתם בדרככם לעיר ברודי, והיות ויודע אני כי הדרך ארוכה לפניכם, יש את נפשי להציע לכם את עצמי כעוזר לעגלון. הלא בוודאי תשמחו לשוליה שיעמוד לימינכם בטיפול בסוסים, להאכילם שחת ולהשקותם מים, וגם לאחוז מפעם לפעם במושכות כאשר תבקשו לתת תנומה לעיניכם. אכן אין נחתום מעיד על עינתו, אבל במקום שאין אנשים היה איש, וברצוני לבקשכם כי תקחו אותי כעוזר.

חייך העגלון מלוא פיו ואמר: יסלח לי כבודו, אבל דומני שיותר מתאימים אתם להיות מיושבי בית המדרש מאשר להצליף בסוסים, האותיות הקטנות קרובות אליכם יותר משיחתם של עגלונים. אבל ניחא, רצונו של אדם זהו כבודו, ואם נפשכם חשקה במלאכת העגלונות, מה טוב ומה נעים. אדרבה ואדרבה, נשמח לקחתכם כעוזר מובהק לעמוד על ימיני לסמכני.

מה משכורתך, ידידי, ומה שכר טויל בעד מלאכתך? תהה העגלון בעוזרו החדש. ורבי יוסף דוב נענה לו בעדינות: אומר לכם את האמת, זקוק אני ביותר להגיע אל העיר ברודי, ומכיון שאין לי דרך אחרת להגיע לשם, נכון אני לשמש כעוזר לעגלון, ובלבד שתדאגו לי במשך כל הדרך למזון ולמחיה ולמקום נאות ללינת הלילה, עד שבעז"ה נבוא לברודי.

תמימותו של העוזר מצאה חן בעיני העגלון. מתחילה חשב שהעוזר עתיד לבקש ממנו סכום כסף על עבודתו, אך משראה כי מסתפק הוא במועט, נחה דעתו עליו וידע כי מקח טוב עשה. הודיע לו העגלון, כי מחר בבוקר השכם, תיכף לאחר סיום תפילת שחרית במנין הראשון, אנו יוצאים לדרך. היה נכון להיות שם בשעה זו, לבל תפסיד את ההזדמנות להגיע לברודי.

אדהכי והכי מיהר רבי יוסף דוב להכין את עצמו לקראת הנסיעה. ראשית ארו את מטלטליו המועטים והכניסם לתוך מזוודה קטנה. לאחר מכן פנה אל כיכר השוק, שם עברו עגלות רבות ואף עצרו להפוגה קצרה, והתבונן בתשומת לב מרובה במעשי העגלונים. הביט איך הנוהג בסוסים מחזיק את המושכות וכיצד הוא מכה בשוט. גם הוסיף ובחן היטב את הצורה בה עושי המלאכה מטפלים בסוסים, מאכילים ומשקים אותם ומכינים אותם לקראת הנסיעה.

מסתבר שכשרונותיו הגאוניים של רבי יוסף דוב עמדו לו היטב בבירור סוגיות עמוקות בש"ס, ללון בעמקה של הלכה עמומה ולאסוקי שמעתא

בצעדים כושלים הלך העגלון לחצר האכסניה, שם עדיין היה רבי יוסף דוב טרוד במלאכת ניקיונם של הסוסים וארגונם לשנת הלילה. בקול בוכים החל העגלון לבקש את מחילתו של רבי יוסף דוב ויתחן בפניו כי יסלח לו על כל מה שהתעמר בו. העגלון אמר לו כי נודע לו מי הוא, וחלילה אין הוא רוצה להיענש על פגיעתו בכבוד התורה וחכמיה

מסר חסידי לפרשת השבוע

קודם נסיעתי לא ידעתי כלום בכל הנוגע לסוסים, ועתה הפכתי לבעל נסיון. ביקש העגלון להפיס את דעתו של רבי יוסף דוב ואמר לו כי הוא משוחרר מתפקידו כעוזר, וכי מעתה ואילך, עד הגיעם לברודי, הוא יהיה אורחו האישי. אולם רבי יוסף דוב לא הסכים לשמוע מזה כלל, והוא אמר לו שאין בדעתו לחזור בו מההסכם הברור שביניהם כי הוא יישמש כעוזרו עד הגיעם לברודי, ואכן כך היה. רבי יוסף דוב המשיך לשבת לצידו של העגלון עד שהגיעו לעירו של רבי שלמה קלוגר, אליו גלה ללמוד תורה מפיו.

על הפסוק (בראשית מט יד): 'יששכר חמור גרם גרם רבץ בין המשפטים', פירש רבינו האור החיים הקדוש זיע"א בהקדם דברי המדרש (בראשית רבה צט י): 'יששכר חמור גרם, חמור גרם אותו, וכי מנין היתה לאה יודעת שבא יעקב אלא נהק החמור ושמעה קולו ויצאת לקראתו.

לאה אמנו יצאה לקראת יעקב על ידי שמעה את קול חמורו, ואמרה לו שיבוא לאוהלה, ונפקדה אז ביששכר. וזהו אומרנו: 'חמור גרם', פירוש, החמור הוא זה שגרם שיששכר יהיה רובץ בין המשפטים ולא יהיה מיושב תמיד במקומו, כי הגם שלא היה הייתה כוונתה לטובה עם זאת היה למראית עין נראה שלא כהוגן, ובגלל זה שיצאה לאה נגזר על כל בני התורה, שהם משבט יששכר, שיהיו נעים ונדים ולא יהיו מיושבים במקומם. וכך ממשיך האור החיים הקדוש ואומר: והוא טעם שבני תורה, שהם ענפי יששכר, יסובבו מעיר לעיר, כי המעשה הבלתי נכון יוליד ענפיו, והיא לאה עשתה דבר שהוא למראית העין חוץ מדרך המוסר, גם היוצא ממנה ימצאנו כדרך זה, ואף על פי כן חפצים בעמלה של תורה בנועם.

ולענין זה שבני תורה תמיד נעים ונדים ממקומם יש להסמיך את מה שפירש רבינו על הפסוק שבתחילת פרשת בחוקותי (ויקרא כו ג): 'אם פקקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם' (האופן השביעי): עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (אבות פ"ד מ"ד) 'הוי גולה למקום תורה', שצריך לכתת רגליו ממקום למקום ללמוד תורה, וצא ולמד דבריהם ז"ל בגמרא (חגיגה ה): כי כולן היו גולין ללמוד, ויש שהיה הולך ששה חדשים וחוזר כמו כן לעסוק ביום א', והוא אומרם 'אם בחקתי' שהיא עסק התורה, צריכים ש'תלכו' ממקומכם אחריה, גם כדי שתהיו פנויים אין נכון ללמוד והוא בביתו כי יטרדוהו בצורכי הבית, לכן יעזוב איש את אביו ואת אמו ויסע ממקומו ללכת אחריה.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בעצמו כלי מחזיק ברכה, עילוי מפואר, ולמרבה הפלא מצא לעצמו עבודה בזויה שכזאת.

הייתה האכסניה כמרקחה עד שהשמועה הגיעה לאזניו של העגלון. אחד מבאי האכסניה החליט שעליו לברר את טיבה של הפרשייה עד תום, ומיהר ליידע את העגלון בזהותו של העוזר בו הוא לא הפסיק להתעמר. תחילה לא האמין העגלון למשמע אוזניו וחשב כי המספר חומד לו לצון, אולם המספר מיהר והביא אליו את האברך שהכירו משיבת וולוז'ין והוא העיד בפניו שברור לו כמאה עדים שהוא ולא אחר העילוי הנודע, נכדו של רבי חיים מוולוז'ין.

ככל שהיה העגלון איש המוני ומגושם, אולם חרדה לכבוד התורה הייתה בו. הוא סבר לחשוב כי מדובר באדם המבקש לברוח מבית המדרש כי אין תלמודו עולה לו יפה, והנה מתברר לו כי מדובר בעילוי שכל עולם הישיבות חרד לשמו, ולא זו בלבד אלא שהוא גם ממשיך לשלשלת הזהב של גדולי הדור.

בצעדים כושלים הלך העגלון לחצר האכסניה, שם עדיין היה רבי יוסף דוב טרוד במלאכת ניקיונם של הסוסים וארגונם לשנת הלילה. בקול בוכים החל העגלון לבקש את מחילתו של רבי יוסף דוב ויתחנן בפניו כי יסלח לו על כל מה שהתעמר בו. העגלון אמר לו כי נודע לו מי הוא, וחלילה אין הוא רוצה להיענש על פגיעתו בכבוד התורה וחכמיה.

חייך רבי יוסף דוב והשיב לעגלון: תמהני עליך מה מקום יש כאן לבקשת סליחה ומחילה? אילו על דברי תורה היית מכני, היה מקום אולי לבקשת סליחה, שכן אחרי ככלות הכל ידיעותי בתורה גדולות ומרובות משלך. אבל עכשיו שעל עסקי עגלונות וסוסים הכית אותי, הרי שבוודאי הצדק מצוי עימך, כי ברור הוא הדבר שאני בור ועם הארץ בעניינים אלו. לא זו אף זו: היות והתכוונת לטובתי, ללמדני פרק בהלכות סוסים ועגלות, להודיעני את דרך האחיה במושכות והנהגת הסוסים, הרי שבוודאי עשית ונהגת כדן המלמד שהותר לו להלקות את תלמידיו.

לא נחה דעתו של רבי יוסף דוב עד שהכריז בהתרגשות: דע לך כי אני הוא זה שצריך לבקש מחילה ממך, שהרי טורח רב ואי נעימות גרמתי לך כשהצרתני בפניך שיודע אני להיות עוזר לעגלון בשעה שלא ידעתי מאומה, עד שבגללי ירדו הסוסים מהכביש והיו מהלכים בעצלתיים. כמו כן, אסיר תודה אני לך על שבימים אלו השקעת מכוון כדי ללמדני אומנות, את מלאכת העגלונות שהיא מלאכה המחיה את בעליה בשעת הדחק, והנה

אור החיים המבואר במתיקות ועריבות טוב התורה

אור החיים המשובב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

קנין חדרון חיים של תורה

נויצוב ועימוד: שוקי קטר

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגליון במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

תורת משה – אלשיך המבואר שמות א

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' – נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

פירוש החכם הקדמון רבי משה אלשיך זצ"ל, על התורה. מוגה עפ"י כתבי יד ודפוסים ישנים, ערוך ומסודר בתוספת תיקונים ומראי מקומות רבים, מבואר עם ציונים, הערות, והרחבת העניינים.

חדש

סידור מתיבתא לימות החול

17 ס"מ – נוסח אשכנז

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סידור לימות החול עם ביאור משולב -

מתיבתא בנוסח אשכנז, בתוספת הערות וציונים

עם מילואים נרחבים,

כאשר המתפלל יכול

להכין את התפילה באופן

מעולה, ולכוין לבו לאביו

שבשמים, הסידור בא

בכריכה מהודרת, ובעיצוב

נאה ומרהיב עין. תתקבל

צלותהון ובעותהון!

דבר בעתו

זוהר המבואר 'הכתר והכבוד' שמות א (שמות – וארא)

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' – נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'זוהר הקדוש' ערוך מחדש, מוגה ומזוקק בדקדוק רב עפ"י דפוסים ישנים. מבואר עם ביאור נכון ומדויק, בשפה ברורה ונעימה, המשולב בתוך תיבות הזוהר הק'. הביאור נערך עפ"י מפרשי הזוהר, עם הערות וציונים רבים, הפניות לפירושים רבים אחרים, להרחבת העניינים ולתועלת הכנת הלומדים.

דבר בעתו

אוצר השוכבי"ם

בהוצאת ממלכת

התורה 'עוז והדר'

כל ענייני ימי

השוכבי"ם בהלכה

אגדה וחסידות

במהדורה קצרה

ונוחה ללימוד

בדרכים.

דבר בעתו

מדרש רבה המבואר שמות א (הלך ה) שמות – בא

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'מדרש רבה עם מדור ביאור משולב,

שכתתיתו הערות וציונים 'עין המדרש',

ועם מאסף ליקוטים 'אוצרות המדרש'

שנלקטו משאר המדרשים שבכל חלקי

התורה. בסופו גם מדור 'ילקוט אמרים'

אמרות קודש ופנינים יקרים על דברי

המדרש, מתורתם של צדיקי הדורות

זצ"ל.

מלון יקרון והדושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

אהבת ישראל מביאה את הגאולה

ישועת ישראל בזכות האחדות

ובכוח האחדות בכלל ישראל נזכה לגאולה העתידה, כמו שאמר הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ע"ה על הכתוב 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', בכוח התאספות והתאגדות בני ישראל כאיש אחד נזכה לגאולה העתידה באחרית הימים.

מחילת עוונות והשפעות טובות בזכות האחדות

ובשעה שכלל ישראל מאוחדים כאיש אחד עוונותיהם נמחלים, כמו שפירש הרב בעל אור לשמים ע"ה (ריש ויגש) לשון הכתוב (תהלים מח ו-ז) 'כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו', 'המלכים' הם בני ישראל, וזהו 'כי הנה המלכים נועדו', כאשר בני ישראל נועדים יחד, אזי 'עברו יחדיו', הקב"ה מעביר כל עוונותיהם, 'המה ראו כן תמהו' כי עתידים כל באי עולם לתמוה על כך, איך שמעביר ה' על כל פשעיהם, ולא זו בלבד אלא שהוא מוסיף להשפיע עליהם רוב טובה.

מעלת עבודת הציבור על עבודת הצידיקים

וכשמתאחדים בני ישראל לעבוד את ה' כאיש אחד, עבודתם חשובה ורצויה במרום יותר מעבודתם של יחידים, ואפילו אם עבודת היחידים היא במדרגה נעלה ומרוממת מעבודת הציבור, מכל מקום חשיבות יתירה נודעת לעבודת הציבור, ועבודת ה' בציבור מעוררת השפעה מאת הקב"ה בעצמו לא על ידי אמצעי, ועל ידי זה זוכים לברכה שלימה הן בהשפעת הטוב והן בשמירה מכל רע, אבל עבודת ה' של יחידים אינה מעוררת אלא השפעה על ידי מלאך טוב, וכוח המלאך הרי הוא מוגבל ואין בו שלימות, ואין בכוחו כי אם להציל מרעה אבל לא להשפיע טובה וברכה.

וכן מציינו אצל משה רבינו ע"ה שידע את ההבדל בין השפעה באמצעות מלאך לבין השפעה מאתו יתברך, ולכן ביקש שתהיה הנהגת בני ישראל מאת ה' דוקא, וגם כשנאמר לו (שמות לג ב) 'ושלחתי מלאך לפניך', סירב משה ואמר שאינו חפץ בכך, וביקש רק את קרבתו וליוויו של בורא עולם, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים עג כח) 'ואני קרבת אלהים לי טוב', כי רק אם תהיה ההשפעה מאתו יתברך בלי שום אמצעי אזי יזכו לשלימות הן בשפע טובה והן בשמירה מרע.

אהבה ואחוה בין החסידים

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגְדֶּה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים (מט א). אהבת ישראל היא יסוד גדול בעבודת ה', ומלפנים היתה אהבה מרובה שרויה בין קהל החסידים, כמו שאמר הרה"ק מקצקצק זלה"ה שבעל הקדושת

מִי־הָרְאָה דְפִלְיָא

בכל יהודי ישנה נקודת חיות שאינה נכבית

בְּקִהְלָם אֶל תַּחַד כְּבֹדִי (מו, כט).

כל אדם מישראל יש בו חלק רוחני ונקודת חיות שאינה נכבית לעולם, כמו שדרשו חז"ל (סנהדרין קט): על בקשתו של יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), הכוונה שלא יזכר שמו של יעקב על מחלוקתם בעדת קרח.

והדברים צריכים הבנה, וכי אם לא ייזכר שמו של יעקב לא נדע שהוא אביו של לוי, ומה מועיל שאין מזכירים את שמו. ופירש הרה"ק רבי יצחק מווארקא ע"ה, כי יעקב אבינו ע"ה הוא הבריה התיכון המבריה מקצה אל הקצה בתוך כלל ישראל (זוהר הקדמה א), וכל אדם ירא ה' יש בו נקודה וחלק מיעקב אבינו ע"ה, אשר על ידה יוכל תמיד לשוב ולהתעורר בנקודת הטוב. וזו היתה תפילת יעקב אבינו ע"ה 'בקהלם אל תחד כבודי', שלא יגיע שום חטא ופגם ח"ו לחלקו ולנקודתו, כדי שעל ידי חלקו יוכל כל איש להליהב שביבי זיקי נשמתו ולעוררו ולזכות על ידי זה לתשובה שלימה.

ראה גם מה שפירש הרב אור החיים ע"ה (במדבר טז א): 'זו היתה תפילתו של יעקב שלא יגיע כח החטא עד יעקר השורש שביעקב, ולא ינתק חבל הכסף מעיקרו, ויש תקוה לאחריתם, והוא מאמר התנא (סנהדרין קח). עליהם אמר הכתוב (שמואל א' ב ו) 'מוריד שאול ויעל'.

הנקודה הפנימית שבלב האדם מעוררת אותו לתשובה

ובזה פירש מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מד). 'אף על פי שחטא ישראל הוא', כי אף אם חלילה וחסי זידי אדם וירשע, לא יפגום נפשו ונקודתו הפנימית, הוא חלק יעקב אשר בפנימיותו, כי כל זמן אשר חלק יעקב בקרבו ועדיין לא נכבה לגמרי ח"ו, ע"י זה יוכל לזכות לתשובה שלימה.

ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד כשרבי צדוק הכהן מלובלין ע"ה (מחשבות חרוץ אות ג) גם מחדש כעניין זה יסוד נפלא, שהכלל הידוע 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' נתחדש רק מיעקב אבינו ע"ה והלאה, וזה לשונו: ואמרו ז"ל (בראשית רבה סג יד) שביום שמת אברהם אבינו ע"ה יצא עשו לתרבות רעה ונפרד מלהיות נקרא עוד זרע יצחק, ובקידושין (יח). איתא דעשו ישראל מומר, והיינו דקודם שיצא לתרבות רעה היה עליו שם ישראל ונימול לשמונה, ואף דבישראל גם מומר אף על פי שחטא ישראל הוא, זהו רק בזרע יעקב שכבר נפקע חבל הנחלה בשלושה חוטין דאין יכול לינתק עוד, אבל בזרע יצחק אף דהיה נקרא תחילה בשם ישראל משנשתמד ויצא לתרבות רעה יצא מכלל ישראל.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התגברות על היצר - כאשר התורה והתפילה כאחד

כפשוטם שאינם לומדים תורה, שהם אכן אינם משכימים כלל, רק מדבר על אלו שעוסקים בתורה אך אינם מקפידים להשכים ללימוד התורה רק עוסקים במלאכתם וגם קובעים עיתותיהם ללימוד התורה אך מכיון שאין משכימים לדברי תורה נמנע מהם השגת הצלחה בתורה ותפילה. כדברינו, שכשהתורה קודמת לכל התעסקות, התפילה כראוי וכנכון - כפי שאכן מתברר אצל המשכימים לתורה, ובכך נוצחים במשך כל היום את יצרם ומתקדש יומם בתוספת קדושה.

התגברות על היצר כאשר התורה והתפילה כאחד

עפ"י הרמז 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה' הנ"ל, ביאר הרה"ק בעל האמרי יוסף מספינקא ע"ה (הקפות הקפה ד דרוש ג) מאמר חז"ל יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון, שכאשר האדם מתייגע בתורה עם דרך ארץ שבגימטריא תפילה, יגיעת שניהם משכחת עוון. שבשניהם כאחד ניצול מלבוא לידי חטא.

תפילה מצילה מן החטא כמו שכתב בבינה לעתים הנ"ל. ותורה מצילה מן החטא כמו שאמרו בגמרא (קידושין ל.) אמר הקב"ה לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקין בתורה אין אתם נמסרין בידו. וכששניהם כאחד יחד דהיינו שמקדים לעסוק בתורה קודם התפילה והתפילה משתבחת יותר ומקובלת ביותר, כן גם בתפילה נותן עיניו למעלה ומבין שהעיקר בחייו היא התורה הקדושה וההתנהגות כדברי התורה, הרי זה מקשר התפילה והתורה יחד, וכל אחד נותן לשני שיתעצם כוחו, ובכך כח הצלתם מן החטא כפול ומכופל.

ונראה שזהו גם פירוש דברי הגמרא (ברכות ה.) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', ניצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה, וכיצד ירגיז את יצרו - באמצעות התפילה הנמשלת לחרב וקשת כנגד יצרו הרע. ואם לאו, יעסוק בתורה - ישתמש בכח התורה העומדת כנגד היצר. שהתורה והתפילה הם הדרך הבטוחה להתגבר על יצרו ולזכות לחיי העולם הבא.

פיתוייו בעולם הזה ובעולם הבא. בכך מובן שלפיכך הקדים יעקב אבינו ע"ה 'חרב' ל'קשת'. אף שבאופן הרגיל תחילת המלחמה מרחוק בקשת לרכך את התנגדות האויב ורק לאחר מכן כשמתקרבים ומגיעים פנים אל פנים נלחמים בחרב. כי בכך רצה להבינו שאין הכוונה למלחמה גשמית כפשוטה, לכך הקדים חרב לקשת, שכן היא דרכה של המלחמה הגדולה כנגד יצר הרע, ראשית המלחמה היא בחרב הרומזת על פיתוי והסתתו בעולם הזה בקירוב מקום, ורק לאחר מכן עולה ומשטין וכנגד זה אנו נלחמים בו בקשת.

יש להקדים תפילה לדברי תורה

עוד אמרו 'דרך ארץ' גימטריא 'תפלה'. ועל כך איתא (תנא דבי אליהו רבה א) 'דרך ארץ קדמה לתורה', והכוונה לתפילה כדבעי שהיא הקודמת ועמדת לו לאדם שיוכל לבוא לידי תורה ולהתגברות היצר כדכתבנו. והוא אמרם ז"ל (אבות פ"ג מ"ט) 'רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת', שיראת שמים הבאה לו לאדם מכח תפילתו היא העומדת להשגת החכמה ולקיומה באדם.

התורה מביאה לתפילה

התורה והתפילה כרוכים זה בזה, וכמו שראינו עד כמה נצרכת הכנה ע"י תפילה כדי לזכות לתורה וקיום מצוותיה, כך הדרך לבוא לתפילה הוא ע"י התורה, שצריך האדם לזכך לבו ומוחו קודם התפילה ובכך תהיה תפילתו בכוונה כראוי. וזהו שאמרו חז"ל (ברכות ל.) 'חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים'.

כן דרש הרה"ק ר' יואל מסאטמר ע"ה (דברי יואל תזריע אות ב') בתפילת רבי נחוניא בן הקנה (ברכות כח:) 'אנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים', וצריך להבין וכי יושבי קרנות משכימים, הלא נמים הם את שנתם וחייהם ומבטלים זמנם, וכי עליהם נאמר 'הם משכימים'. לפיכך ביאר רבי יואל ע"ה, שאין הכוונה על יושבי קרנות

וְאֵנִי נֹתֵתִי לָךְ שְׂכָם אֶחָד עַל אַחֶיךָ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּחָרְבִי וּבְקִשְׁתִּי (מח כב). תרגם אונקלוס 'ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחך דנסיבית מידא דאמוראה בצלותי ובבעותי'. וכן אמרו בגמרא (ב"ב קכג.) וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים מד ז) 'כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושעני'. אלא 'חרבי' זו תפלה, 'קשת' זו בקשה.

והקשה בספר בינה לעתים (דרוש סב), מדוע נמשלה התפילה לחרב וקשת, הן אמת שזמן התפילה הוא זמן מלחמה, אך מדוע נמשלו התורה והתפילה לשני כלי זיין הללו בדווקא.

רק כך פירש דברים נכוחים וערבים, האויב הנלחם עמנו ניגש למלחמה בשני פנים, כדאיתא בגמרא (ב"ב טז.) 'יורד ומתעה ועולה ומרגיז'. ובלשונו: והנה, יש לנו אויב פנימי עצום ורב - יצרנו הרע. הוא נלחם בנו בשני פנים, אם בהיותו קרוב לנו, ואם בהתרחקו ממנו מאוד. כי כאן בא אצלנו, ופנים בפנים מתעצם עלינו להפילנו במכמורות העוונות בתוקף הסתתו. ועוד מעט הולך בדרך למרחוק, למעלה למעלה, עד מקום כסא כבודו יתברך, לפני בית דינו הצדק, ומשם עורך מלחמה נגדנו, מקטרר ומלמד עלינו חובה, ומעורר הדין להענישנו חלילה.

וכנגדו עומד כח התפילה, שכאשר האדם מתפלל כראוי וכנכון זוכה להינצל משתי מלחמות אלו כאחת, ועל כך אמרו בתפילה (יבמות קה.) 'המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה' דהיינו שיסתכל על שפלות עצמו ועל רוממות ה' יתברך, שהם העומדים כנגד היצר היורד ומתעה ועולה ומשטין, שכשיראה שפלות עצמו יכנע לבבו ולא יבוא לידי חטא, ויזכה לנצח ע"י כך את היצר העולה למעלה ולהכריעו לכף זכות.

ממילא יובנו שני השמות שנקראת התפילה, שהרי חרב וקשת אין פעולתם שווה, 'חרב' הוא לבא להילחם פנים אל פנים, ו'קשת' הוא לעומד רחוק. כן הדבר ממש בתפילה, שתי פעולות יש בה כנגד האויב המשטין, 'חרב' כנגד שעומד להסיטנו בקירוב מקום, ו'קשת' כנגד קטרורו למעלה. שכח התפילה עומד כנגד

עיקר חפצו של יצה"ר הוא העצבות והייאוש של אחר העבירה

לכם ניר ואל תזרעו אל קצים, ופירשו ז"ל דהאדם צריך להיות קודם בבחינת 'סור מרע' ואחר כך 'ועשה טוב', כי אם אינו בבחינת 'סור מרע' יש ח"ו יניקה להחיצונים מהמצות ומעשים טובים שעושה, כיון שנפשו עדיין לא מטוהרה. אמנם בדורות הללו ובפרט באנשים כערכנו, אם ירצה להמתין שלא להיות 'עשה טוב' עד שיהיה קודם בבחינת 'סור מרע', אזי יבלה ימיו ושנותיו ולא יעשה מצוה, כי מי יאמר זכיתי לבי. לכן העצה הנכונה לזה שיהיה 'עשה טוב' קודם, ובעשיית המצוה יקבל עליו תשובה באמת על מעשיו הקודמים, ושלא ישוב עוד לכסלה, ואם כן על ידי העשה טוב זוכה להיות בבחינת 'סור מרע' גם כן.

ויכוח יעקב אבינו ויוסף הצדיק - מהי הדרך שיתחיל האדם בעבודת בורא

ובזה מבאר מהות הויכוח שהיה בין יעקב אבינו ע"ה ליוסף הצדיק ע"ה, שיעקב ע"ה הניח ימינו על ראש אפרים, ויוסף אמר לו 'לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו'. כי יוסף היה בדרגה גבוהה כמו שכתוב (לעיל מב ו) 'הוא המשביר לכל עם הארץ', ששיבר כל הארצות, לכן היה נקל בעיניו להיות בבחינת 'סור מרע' קודם, ולכן רצה שמנשה הרומז לסור מרע - שכן נקרא כך על שם 'כי נשני אלקים' (שם מא נא) לשון שכחה ועזיבת הרע, הוא יהיה הבכור. אך יעקב אבינו ע"ה ראה באספקלריא המאירה שלו שבדורות האחרונים יהיו אנשים כערכנו, שמוכרח להיות אצלם 'עשה טוב' קודם, לכן הקדים את אפרים שרומז על 'עשה טוב' כמו שכתוב (שם פסוק נב) 'כי הפרני אלקים'.

והוא כדברינו, שאל לו לאדם לחשב חשבונות האם ראוי הוא לעבוד את ה', כי זו דרכו של היצר להכניס ייאוש בלבו אחר שחטא, רק קודם יכניס עצמו לעבודת ה' בשמחה של מצוה 'שלא עשני גוי', ומזה יבוא אחר כך לטהר עצמו ולשוב בתשובה שלימה.

שהוא תחבולת היצר כדי להפילו אחר כך בתאוות ח"ו כנוודע, שאם לא כן מאין באה לו עצבות אמיתית מחמת אהבת ה' או יראתו באמצע עסקיו.

והנה בין שנפלה לו העצבות בשעת עבודה בתלמוד תורה או בתפלה, ובין שנפלה לו שלא בשעת עבודה, זאת ישים אל לבו כי אין הזמן גרמא כעת לעצבות אמיתית אפילו לדאגת עונות חמורים ח"ו. רק לזאת צריך קביעות עתים ושעת הכושר בישוב הדעת להתבונן בגדולת ה' אשר חטא לו כדי שע"י זה יהיה לבו נשבר באמת במרירות אמיתית וכמבואר עת זו במקום אחר, ושם נתבאר גם כן כי מיד אחר שנשבר לבו בעתים קבועים ההם אזי יסיר העצב מלבו לגמרי ויאמין אמונה שלימה כי ה' העביר חטאתו ורב לסלוח וזו היא השמחה האמיתית בה' הבאה אחר העצב, עכ"ל"ק.

הכלל העולה מדברינו הוא, שחלילה לנו להתייחס להרהורים הטורדים במוחנו, האומרים לנו בכל עת שאיננו ראויים לגשת אל הקודש, כי זוהי דרכו של היצר הרע להניא אותנו מלעבוד את ה'. רק עלינו להתחזק ולדעת שכל יהודי בכל מצב בו הוא נמצא חשובה עבודתו לפני בורא עולם, וכשעושה רצונו בכך שממשיך להיות בשמחה, כבר יעזור לו ה' וע"י שיקיים מצוותיו יראה את אשר עליו לתקן, אך צריכים להיות חזקים ובשום אופן לא ליפול לעצבות וייאוש.

בדורנו סדר העבודה הוא 'עשה טוב' ואחר כך 'סור מרע'

הואיל והשמחה יסוד גדול כל כך בעבודתו יתברך, סדר העבודה בדורנו הוא לעסוק בעשה טוב אף שעדיין לא סר מרע, ואף שבתהלים נאמר (לד טו) 'סור מרע ועשה טוב', אם כן יבוא האדם ויאמר, צודקים טענות היצר, הרי עדיין לא סרתי מרע וכיצד אוכל לעשות טוב. על כך דרש הרה"ק בעל הצמח צדיק מו"ז'ניץ ע"ה (ויחי ד"ה וירא), דהנה כתיב (ירמיה ד ג) 'נירו

וירא יוסף פי ישית אביו יד ימינו על ראש אפרים וירע בעיניו ויתמוך יד אביו להסיר אתה מעל ראש אפרים על ראש מנשה. ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו. וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים (מח יז-ט).

מדרכו של היצר הרע שכאשר מסית ומפתה את האדם, אינו צריך כל כך את מעשה העבירה גופא, וכמו שמואב משמו של החוזה מלובלין ז"ע, שעיקר חפצו של היצר הוא בעצבות שנופל האדם לאחר העבירה, שכך לוכד אותו היצר ברשתו לעולם, באמרו, 'הרי בכל מקרה הינך אבוד, עולם הבא הרי בכל אופן לא יהיה לך, לכל הפחות שלח ירך ואחוז בזנבות הנאות עולם הזה'. וכאשר האדם בעצבות ודכודך מתייאש הוא מעצמו ומקבל דבריו וכך נלכד ברשתו.

הדרך להתמודד עם טענות היצר המנסה להפילו לייאוש

כשיודע האדם שזו מטרת היצר הרע להפילו בעצבות וייאוש, לא יתן למכהו לחי, רק יתחזק וישמח בשמחה של מצווה שזוכה להתקרב לבורא עולם בתפילה, בלימוד התורה הקדושה ובקיום המצוות, ולא יתפעל מדבריו כלל, ואף אם בא בשק טענותיו לומר לאדם שאינו ראוי לקרב אל הקודש, ישריש בלבו שלא יתכן שהיצר הרע הוא שיאמר לו כיצד לעבוד את ה', כי הרי כל מטרתו אינה לקרב את האדם רק להפילו ברשתו, ואם כן וודאי שמחשבות אלו על שפלותו אינם מגיעים מכח הקדושה, ואינם הדרך לעבוד את ה', ולכן ידחה מחשבות אלו וישמח שזוכה לעבוד את ה' וחשובה עבודתו לפניו בכל מצב שנמצא בו.

וכך כתב בעל התניא ע"ה (ליקו"א כו): אך העצבות ממילי דשמיא צריך לשית עצות בנפשו לפטר ממנה, אין צריך לומר בשעת עבודה שצריך לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב, אלא אפילו מי שהוא בעל עסקים ודרך ארץ אם נופל לו עצב ודאגה ממילי דשמיא בשעת עסקיו בידוע

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצל ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים. נייצוב ועימוד: שוקי קנר

אַלְדָּנוֹת

הס"ד, אֲדִיוֹן רכ"א

לַעֲדוֹתָנוּ שְׂפָת

פְּרֻשַׁת יוֹמִי

היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם. ורבותינו הקשו על דבר אומרם בן בלשון 'מעט ורעים'. אך לפי הנזכר, יתכן לפרש כי יעקב אבינו בא להשמיענו כי הגם שהיה לו כמה וכמה מקניני העולם הזה 'שור וחמור צאן ועבד ושפחה' (בראשית לב ו), מכל מקום אליבא דאמת היו שנותיו 'מעט ורעים' ממה שנוגע לבחינות עולם הזה, לפי שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה וכחוט השערה.

וכפי שנראה בקשתו של יעקב אבינו (בראשית כח ט): וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש. ושבתני בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים. לא בקש יעקב כל דבר ממותרות והנאות העולם הזה כי אם צרכיו החיוניים בלבד, לחם לאכול ובגד ללבוש ולא יותר מכה. לפי שלא היה ברצונו להנות מהעולם הזה כלל.

רבנו הקדוש היה ניצוץ יעקב אבינו

ובזה נמצא טוב טעם ודעת בדרך המדרש (בראשית רבה צו ה): בחיי היה דר בצפורי שבע עשרה שנה והיה קורא על עצמו יומי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה - והיה יהודה בצפורי שבע עשרה שנים.

כי אכן רבנו הקדוש שהיה ניצוץ יעקב אבינו ע"ה, מהלך בדרך הקדושה, להיות ימיו שוים לטובה, להתייחד במדה טובה זו שלא להנות מהנאות העולם הזה. ולפי שהיו אלו שנותיו השלוות של רבנו הקדוש, לאחר שסבל יסורים רבים פמבאר בגמרא (ב"מ פה): אמר רבי חביבין יסורין, קבל עליה תליסר שני, שית בצמירתא ושבע בצפרנא. ואמרי לה: שבעה בצמירתא ושית בצפרנא. וראה בגמרא שם תאור יסוריו הנוראים של רבנו הקדוש. את השנים השלוות הקביל רבנו הקדוש לשנים השלוות של יעקב אבינו במצרים. להודיענו בא כי אמןם היו אלו שנים שלוות, גם הם בהן היו כל חייהם מקשה אחת של עבודת השם ללא פניות וללא הנאות עצמיות, ואדרבה גם כל מה שהיה עומד לרשותם, מכל טוב הארץ, היו מעלין הכל לשמים, שכל מעשיהם היו לכבוד שמים.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

זה שלא נהנו מהעולם, וכדבריו הנפלאים של הרב הקדוש רבי פנחס הלוי זיע"א, בעל ההפלאה, אותם העלה בהקדמתו 'פתחא זעירא' לספרו 'המקנה' (אות לו):

ואם גבר עליו היצר הרע בבחינת התאוה, יבשהו בעסק התורה, שהוא משרב כח התאוה, כמו שאיתא (אבות פ"ו מ"ד) 'כך דרכה של תורה פת במלח תאכל', ענינו כי לא יזכה בכתר תורה עד כי יפנה תאוות הגופניות מלבו ויסתפק באשר ימצאהו השי"ת אם רב אם מעט. וכן כתבו התוספות בכתבות (קד. בד"ה לא נהניתי אפילו באצבע קטנה) דאמרין במדרש 'עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדינים לתוך גופו' וכו', כבר כתבנו שם בחידושינו מענין זה, והוא בחינת 'יעקב אבינו', דכתיב 'ויעקב איש תם יושב אהלים' כי במעוט תאוותו לא היה חסר לפשו כלום, כמו שפרש רש"י מה שאמר יעקב 'וכי יש לי כל' כדכתיב 'כי אין מחסור ליראי' לכה היה נקרא 'איש תם', ועל ידי זה היה 'ושב אהלים' של תורה.

'ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה'

והיטב דבר בזה הרב הקדוש רבי צדוק הפהו מלבלין זיע"א בספרו 'פרי צדיק' (פרשת קדושים אות ח): כמו רבנו הקדוש שאמר על עצמו 'ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה', וכבר הקשה בתוספות (ע"ז יא.) ממה שאמרו (ברכות נו.) שלא פסקו מעל שלחנם [לא צנון ולא חזרת ולא קשואין, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים]. אך הפרוש, שהיה כיעקב אבינו ע"ה שלא הרגיש שום הנאה והיו כל הנאותיו בקדושה כאדם הראשון קודם החטא, ומשום הכי יעקב אבינו לא מת (כמו שאמרו תענית ה). וכן רבנו הקדוש בא כל ביה שמתי לביתה (כתובות גג.) ואיתא בספר חסידים (סימן תתשכט) שפטר הרבים בקדוש ידי חובתן, ולא כשאר מתים שהם חפשי מן המצות, שהיה דינו כחי שלא מת כלל.

'מעט ורעים' - שלא נהנה מכל מה שהיה לו

על פי הארות יקרות הללו יעלה ויבוא בדינו לפתח חרף אל הבנת דברי הפסוקים (בראשית מז ח-ט): ויאמר אל פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך. ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים

'גלגול שלג' בדרך נסתרת

ספר הרב הקדוש רבי נחום מרדכי מטשורטקוב זיע"א, ביום ג' חשוון תרנ"ץ, יומא דהולוא של זמנו הגדול הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א 'דורש טוב' עמ' קג מאמר א):

ויספר עוד מקני מרוזין ז"ל, מענין 'גלגול שלג' שעשה בדרך נסתרת, שיצא פעם במוצאי שבת ביחד עם חסידיו בליל חרף בהיר לקדוש לבנה כשהלבנה האירה יפה אבל שרר בחוץ כפור עז שהקיפא את העצמות. וזמני עמד שעה ארפה מאד דבוק במחשבותיו הקדושות בלא ניע. ואף לאחר שכלם כבר גמרו לומר הברכה, עוד הוא נצב על מקומו כל הזמן. ולאחר שסיים נתן האות למקהלה שפתחה בזמר 'טובים מאורות' ואחרי זה חזר לאסו לחורו. ואז נודע שהמגפים היפים והמהדרים שהיו לרגליו, עשויים מעור יקר של צבי, היו ללא סוליות. וזה נתברר מתמי הדם שנתרתו בשלג הצח, שפסע עליו זמני מרוזין ז"ל, ובאפן זה קים בצורה נסתרת 'גלגול שלג'.

לא נהנה מהעולם הזה אפילו כחוט השערה

בשעת פטירת הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א מהעולם, היו מלותיו האחרונות לפני יציאת נשמתו הקדושה: הגמרא במסכת כתובות (קד.) מספרת על רבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא: 'בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעטר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה'. ואלו אני אומר שלא נהניתי מהעולם הזה אפילו כחוט השערה. ואכן, עוד שנים קודם לכן, כבר העיד בו ברבנו הרב הקדוש רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א: אני משיג כיצד זה האדם מסגל לרצות בכל הכסף שבעולם ובכל הפבוד שבעולם וגם לשעה קלה אין לו כונה אחרת וזולת כבוד הבוּרָא והיהדות (על צדיקים ועל חסידים' עמוד 31).

רבי יהודה הנשיא היה משרש יעקב אבינו

וידוע מהספרים הקדושים כי רבי יהודה הנשיא היה משרש יעקב אבינו, עד שנתנו רמז ואמרו 'הנשיא' ראשי תבות: 'הוא ניצוץ של יעקב אבינו' (מגלה עמוקות, ואתחנן, אות פג). ובחיוד היה בשניהם ענין

חידון אֲלְדָּנוֹת - נושא פרסים באיזה הקשר מזכרים דגים בפרשה זו?

פתרון החידה - פרשת האיזני:

ש. איזה עוף מוזכר בפרשה זו?
ת. הנשר מוזכר בדברים לב, יא.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת האיזני:
ה' ישראל כהן מבני ברק.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

אורות ומגיד ממעוז הישיבה

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

בענין חלקו של האדם בתיקון המחשבות זרות

במאמר זה מבאר רבינו את סוד העלאת הניצוצות הקדושים על ידי סיפורי מעשיות ודיבורים, ענין שנתחדש על ידי תורת החסידות, ומודגש כאן שאין הכוונה לדבר חלילה דברים בטלים, דבר שנשלל מכל וכל והוא איסור גמור, אלא על ידי אדם שנסתבב לו על ידי עילת כל העילות שישמע או יעלו בלבו דברים בטלים, אשר בידו ובחובתו להעלותם לקדושה על ידי התבוננות, וכן אם חטא ודיבר דברים בטלים, שביכולתו לשוב ולתקן את מה שפגם, על ידי דרך התשובה האמורה.

רבינו מבאר את דרך הברור לפרטי פרטים, כשהוא מאיר לפני האיש הישר את מהותם של אותן אותיות שנשמעות לאוזניו, שכולם מחלק הקדושה שמשם נחצבו כל האותיות הקודש בכל הלשונות, שכולם אותיות התורה שנפלו (באופן המכונה 'שבירה') בכל השבעים לשונות, והאופן שבו הם נראים ומובנים בדרגות הנמוכות, שבה הם מביאים לידי ביטוי רעיונות הזרים ורחוקים מהאמת ומהחכמה, הוא בחינת שביה.

והעלאתם הוא על ידי החזרת האותיות למקורם האמיתי באותיות התורה, שבה הם דבוקים לשרשם שמהם נאצלו - חיות החכמה המחיה את בעליה כמו שנאמר "והחכמה תחיה בעליה". ולכן עבודת ההעלאה היא על ידי החיות שבתוכם, וזאת על ידי שמיד בשעת שמיעת הדברים, יחבר את החיות שמתעורר בתוכו להקב"ה, על ידי ההתבוננות במציאות הבורא יתברך שהכל מאתו ובחסדו הגדול, ואז השם יתברך יעשה חלקו לגמור את העלאת האותיות לשורשם, תורתו הקדושה.

ובזאת מתיישב על לבו של האדם, כשהוא תוהה בעצמו, האם אכן הוא יכול להעלות כל מחשבה עד רום מקומה, וכי חכם הוא להבין ולדעת תמיד את מקורה ושורשה האמיתי של כל מחשבה?

על כן מדגיש לנו רבינו במאמר זה, שהעיקר המוטל על האדם הוא להאיר את אור אלקותו יתברך שישר באותו ענין, דהיינו שכשכתנס המחשבה ללבו של האדם על ידי שמיעת המעשה או באופן אחר, מיד יקבע בלבו בבירור את מציאות אלקותו הקיימת שם בדיבור או במעשה ההוא, ויאמין באמונה שלימה ואמיתית כי הכל מאתו יתברך, ומכיון שהכניס את אור הקב"ה באותם דיבורים ומחשבות, האור עצמו - כלומר רצון השם יתברך שנתגלה באותו הענין, הוא יעשה וישלים את תיקון הענין לגמרי.

ויסוד הענין הוא על פי המבואר בספרים הקדושים שבכוח התעוררות התחתונים הם מעוררים כדוגמתם התעוררות ההשפעה למעלה, וכאשר האדם מתעורר לתקן את המחשבות זרות וענייני החולין שבאים לפניו, מעורר כן למעלה, שהקב"ה ישלים ויגמור את העבודה של העלאת המחשבות זרות לתקנם ולהאיר אותם, באופן שכאשר ישוב המעשה או הסיפור או המחשבה הזו לפני אדם אחר, יקל עליו מיד להזכר באור ה' יתברך שהוא המחיה ומהווה והעושה הכל, כיון שכבר נתקן הענין הזה בכללותו, וגם אם ישנם פרטים השייכים לבני אדם אחרים שעדיין לא נתקנו, יקל עליהם לתקנם כיון שכבר הקב"ה שורה בתוכם, ואמונתו מאירה בהם.

וענין זה מכונה "המתקת הדינים", כמו שמבואר במאמר זה כי הכח המסתיר על גילוי אור ה' יתברך נקרא בחינת דין, והוא הגורם לכך שכאשר המעשה הזה שבא לפני האדם באיזה ענין מענייניו, לא עלה בדעתו מיד שהקב"ה הוא העושה הכל ומביאו לפניו, אלא שורה עליו שכל רע שהוא קליפה המסתרת את אור ה' ומכריזה בהיפך - שהענין הזה הוא ביד האדם ובשליטת אדוניים זרים הרואים את עצמם כשליטים ומלכים על ענייניהם, וכאשר האדם מסיר שכל רע מאותו ענין, דהיינו שכופר במציאותה של העבודה זרה שגורמת למחשבת הפירוד הזו המסתירה את אחדות ה' מאותו הדבר, מיד חוזר ושורה אור החכמה שהיה נעלם ונסתר בה, ואור ה' שורה עליה בגלוי, וממילא נמתקו הדינים הנזכרים.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

הנִשְׁפָּה עִקְבֵי סוֹס וְגו' לִישׁוּעָתָךְ קוֹיָתִי (בראשית מט, יז - יח)
וְגו'. אֵימָה בְּזֶהֱרָה הַקְּדוֹשׁ (תיקוני זוהר תיקון ה'כ) כִּי הָאוֹתִיּוֹת נִקְרָאִים סוֹס וְהַנְּקֻדוֹת נִקְרָאוֹת רֶסֶן. וְהִנֵּה הַשֶּׁכֶל, שֶׁהֵם הַטְּעָמִים, הוּא הָרוֹכֵב עַל הַסּוֹס, כִּי הָאוֹתִיּוֹת הֵם בְּעֵצָם פְּגָלִים שֶׁאֵין לָהֶם כֹּל תְּנוּעָה, אִם לֹא הַנְּקֻדוֹת שֶׁעַל יָדָן מִתְנַהֲגִים הָאוֹתִיּוֹת הֵם הַנּוֹתְנִים מִשְׁמַעוֹת לְאוֹת וּמַחֲבִירִים אוֹת עִם חֲבֵרְתָּהּ לִיעֲשׂוֹת מִצִּיאוֹת בַּעֲלַת תְּנוּעָה וְחִיּוֹת שֶׁהִיא הַתִּיבָה.

וְהַמְנַהֲגִים עַל יְדֵי הַנְּקוּדוֹת הוּא הַשֶּׁכֶל בְּחִינַת הַטְּעָמִים שֶׁמְנַהֵג אֶת הָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַנְּקוּדוֹת שֶׁבָּהֶם נִמְשָׁךְ הַשֶּׁכֶל אֶל הָאוֹתִיּוֹת, בְּשִׁבְלֵי שֶׁהוּא רוֹצֵה לְגַלּוֹת חֻקְמָתוֹ וְצוּרָתוֹ הַשֶּׁכֶל שְׁשׂוּרָה עַל הָאָדָם בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבַרֵךְ, רוֹצֵה לְהוֹצִיא לְפוּעַל אֶת הַכַּח הַשֶּׁכֶלִי שִׁיתְפַּשֵּׁט עַל יְדֵי הַדִּיבּוּר לְכָל הָאִיבָרִים, וְאֵת הַצּוּרָה הַפְּנִימִית שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, וּמִכַּח זֶה הוּא נוֹתֵן תְּנוּעָה בְּאוֹתִיּוֹת הַמַּדְבֵּר, עַל יְדֵי הַנְּקוּדוֹת שֶׁבָּהֶם מִתְפַּשֵּׁטת הַחֲכָמָה, עַד שִׁיּוֹצֵאת כְּהוֹיִיתָהּ בְּדִיבּוּרֵי הַחֲכָמָה הַיּוֹצֵאִים מֵהַפָּה.

וְהִנֵּה אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה אוֹתִיּוֹת תְּפִלָּה שֶׁעַל יָדָם נִזְכָּה לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, הֵם בְּאִים לְשִׁרְשָׁם שְׁבוּ כִּבְר הִיוּ כִּבְר לִפְנֵי הַדִּיבּוּר - קוּדֵם הַבְּרִיאָה - שֶׁהֵם הִיוּ שׁוֹרֵשׁ וּמְקוּר לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, וַיֵּשׁ לָהֶם תְּעִנּוּג כִּיּוֹן שְׁשׂוּרָה עֲלֵיהֶם שֶׁכָּל אֲלֻקוֹת וְאוֹר אֵין סוּף, וְהַדִּיבּוּר יוֹצֵא כִּשְׁהוּא מְדוּבָק לְשׁוֹרֵשׁ הַתְּעִנּוּג שֶׁהֵם הַטְּעָמִים הַמְּנִיעִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת עַל יְדֵי הַנְּקוּדוֹת.

אָךְ שֶׁאֵר דְּבוּרִים, שֶׁאֵינֶם מְזַהֵר הָעֵנִין, הֵם גַּם כִּן אוֹתִיּוֹת כְּמוֹ זֶה הָעֵנִין כִּי מִצַּד עֵצֶם הָאוֹתִיּוֹת אֵין בָּהֶם חִילוּק, אֲבָל הַצּוּרָפִים דִּהֵינּוּ בְּחִינַת הַטְּעָמִים שֶׁמְנִיעִים אֶת הָאוֹתִיּוֹת הֵם אַחֲרֵיהֶם, וְהַשֶּׁכֶל שֶׁהוּא רוֹכֵב עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַטְּעָמִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַר הוּא שֶׁכָּל שֶׁפָּל וְשׁוּרִים עֲלָיו קְלָפוֹת הַמַּסְתִּירִים אֶת הַחֲכָמָה הַפְּנִימִית הַשׁוּרָה בָּהֶם מְשׁוֹרֵשׁ תּוֹלְדָתָם - שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַדְּבָרִים בְּטָלִים עֲצָמָם שֶׁכִּפִּי שֶׁנִּתְבָּרַר הֵם מִמֶּשׁ אוֹתָם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה וְתִפְלָה בְּלִי שׁוּם הַבְּדֵל, מִתְקַנְאִים בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהֵם הַמִּים הַמְּתַחַתְּנִים בּוֹכִים וְכוּ' שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְחוּקִים מֵהַקְּב"ה, שֶׁהִרִי הַמִּים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתְּנִים הִיוּ בְּשׁוֹרֵשׁ אֶחָד מִמֶּשׁ וּלְכֵן כִּשְׁנַחֲתֻלְקוּ זֶה לְמַעֲלָה (לְאוֹתִיּוֹת תּוֹרָה וְתִפְלָה) וְזֶה לְמַטָּה (לְאוֹתִיּוֹת דְּבָרִים בְּטָלִים הַנִּמְצָאִים בְּגִלּוֹת הַקְּלִיפָה). וְהֵם קוֹרָאִים לְאָדָם לְהַעֲלוֹתָם, וְכִשְׁשׁוּמְעֵם אִישׁ נִלְבַּב אָדָם בַּעַל לֵב נִבּוֹן וְחָכֵם שֶׁזָּכָה לְחַכְמָה, אֵז מַעֲלָה גַּם כִּן הָאוֹתִיּוֹת הֵם מִתּוֹךְ הַשִּׁבְרָה מֵהַמַּצֵּב שֶׁהֵם כַּעַת, שֶׁהַשֶּׁכֶל אֵינוֹ שׁוֹרָה בְּאוֹתִיּוֹת, וְזֶה בְּחִינַת כְּלִי שְׁבוּר שֶׁהַחִיּוֹת שֶׁלוֹ נִסְתַּלַּק מִתּוֹכוֹ, שֶׁמִּסְתַּכֵּל שֶׁהָאָדָם

הרעות משתמשות בחיות דקדושה, אינו אלא בשבעת המידות עצמם שהוא החיות היורד בפועל ומתלבש בנפש האדם, אכן כשמעלה את המידות לבינה - דהיינו שמתבונן במחשבתו בשורשם בקדושה, הם עולות לעלמא דחירות שאין בו שליטת הרע, ומתפרדים מהם הקליפות. וזהו הביאור בהמשך הפסוק: **הַנֶּשֶׁף מוֹצֵא וּמַעֲלֵה מִתּוֹךְ עֵקֶבִי סוֹס, דְּהֵיִינוּ אוֹתוֹת הַתַּחְתּוֹנִים**, שכללות האותיות נקראות 'סוס' מכיון שהשכל רוכב עליהם, **שְׁהִינּוּ בְּעֵקֶבִים** שנפלו לרשות הקליפות נקראות עקבי סוס עד שזוכים לעלייה לרשות הקדושה על ידי הצדיק, **וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ אַחֲרָיו, דְּהֵיִינוּ הַשֶּׁכֶל הָרַע שְׁהִיָּה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם** ונמשל לרוכב על הסוס שמשתמש בו לצרכו וכפי שנתבאר לעיל - נפל אחור, ועכשיו שורים על האותיות שכל דקדושה על ידי אותו איש נלבב וחכם.

וּכְשֶׁהוּא כֹּן, לְשִׁוְעַתְךָ קוֹיָתִי ה', כִּי כָּבֵד הוּא יְשׁוּעַת ה' הנמשך בדרך 'קו' הנקרא 'קוית' **כַּנְזָרָה**, שישועת ה' כהרף עין תיכף ומיד לאחר שגמר הצדיק לעשות את שלו על ידי ההתבוננות, ואז נגמרת עליית האותיות הקדושים על ידי החכמה שמאיר בהם הקב"ה, **וְהָבֵן.**

וזיווג, רק הוא מוכרח מאת השי"ת מחמת שיש בזה ניצוץ מאהבת הבורא ותענוגיו שנתגשם ונעשה פסולת וחומרי, והוא על ידי זה התענוג מפריד את עצמו מהפסולת, ונמאס בעיניו תאוות של הפסולת מחמת חכמה. כמו מי שהוא חכם ומביאים לו איזה דבר גרוע, מטבע או בגד, והוא נצבע בצבע טוב מאד, מי שהוא כסיל דומה לו שהוא טוב כלו, והחכם מבין שהצבע הוא טוב, אבל עצמותו רע, ומפריד בחכמתו הטוב מן הרע. ככה מי שהוא דבוק בבורא ית"ש על ידי ראה המביאה לידי חכמה, ורוצה לומר להכרת החכמה שהוא הדעת, כאשר אפשר לך להלן אי"ה, ור"ל שיהיה דבוק בזה ויהיה כן במחשבתו, ולא שיאמר שהוא כן שזה הבל ותענוג עולם הזה, ואף על פי כן יקבל תענוג ממנו, כדרך כל העולם שאומרים כן בפיהם, ובלבבם מתענגים מתאוות הרעות, וכוספים להם קודם עשותם, ועל כל פנים בעת עשייתם, זהו שטות, אבל עיקר החכמה שיהיה באמת כן, ואז על ידי החכמה זו יוכל לברר בירורין, וזה מה שכתוב בזהר (פקודי רנד): כולא בחכמה אתברירו, ולפעמים אומר במחשבה אתברירו, כל זה דברי הקדוש הנ"ל [-מרן המגיד ממעזריטש]. ע"כ.

וּלְמַעַנּוּ יִתְבַּרְךָ יַעֲשֵׂה לְהַעֲמִיד הַדָּבָר עַל תְּקוּנּוֹ להשלימו בתיקון אור הקדושה - אור

מתבונן בהסתכלות מחשבתו וחכמתו **עַל צְרוּף הַקְּדוּשׁ** שבתוכם על השכל שנפל בשביה לתוך האותיות של הדברים הבטלים **מְאִיָּזָה מְדָה** היא אם מחסד או גבורה או משאר מידות, **וְעַל יְדֵי הַמְּדָה** שמתעוררת בקרבו בשמעו דברים אלו **מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ לְהֵשִׁים יִתְבַּרְךָ** לעבדו באותה מידה עצמה בעבודת השם יתברך, **וְאֵז מַעֲלֵה הָאוֹתוֹת הֵהֶם וּמְכַנִּים בָּהֶם אֱלֻקוֹת**, כאשר האדם מתדבק בתוכנם הפנימי של אותם האותיות והתיבות דהיינו המידות השוכנות בהם, והם מאירות בתוך נפשו באותה שעה, אזי באותו אופן שהוא מולכים במחשבתו אל דביקות להשם יתברך, הוא גורם שגם האותיות עצמן יעלו עימו ויתדבקו בהשם יתברך, כמו שהנקודות והטעמים שהם חיות האותיות מולכות אותם למקום הנכון.

וְעַל יְדֵי זֶה כְּשֶׁסִּפְרוּ לְפָנָיו לפני אותו איש חכם **אֵיזָה מַעֲשֵׂה שְׁיֵשׁ בָּהּ אֵיזָה** מידה רעה ח"ו, **כְּשֶׁשׁוּמְעֵז זֶה** ומתעוררת בו אותה מידה שמתגלה על ידי הסיפור ההוא באופן הנכון, על ידי שמבין את שורשה בקודש ורמזי החכמה שבה, **מַעֲלֵה נִיצוּץ הַקְּדוּשׁ כַּנְזָרָה** כיון שמתדבק באותה מידה לעבודת השם יתברך, **וְאֵז מְכַנִּים אֱלֹהוֹת בְּצְרוּף אוֹתוֹת הַנְּזָרִים**, ואז אפילו באותן תיבות שנצטרפו האותיות זה לזה יחדיו באופן של דברים בטלים, ובסיפור המעשה הרע שסיפרו לפניו שבו שורים אותם אותיות, מאיר אור אלקות על ידי אותו איש נלבב, **אֵז** על ידי מחשבתו שמעלה להקב"ה את הסיפור, **יְכוּל לְהַתְמַקֵּן הַדָּבָר הַהוּא, כִּי תְשׁוּעַת ה' כְּהַרְף עֵינַי**, מלבד עצם ההעלאה שעל ידי מחשבתו, מביא שיתעורר גם כן כעין זה באתערותא לעילא להמשיך לשם את מעיינות החכמה שהיא מכונה הרף עין, ועל ידי זה נגמר תיקון הדבר.

והטעם שהארת החכמה נמשלה בבחינת עין, מבואר באור תורה (ויחי סימן ס), לקוטים יקרים (לד: סימן רעא). אור האמת (צה:). כי ספיר הוא לשון זוהר ובהירות, שהוא הסתכלות המחשבה הנקרא עין, כמו ברק המבהיק ומבהיר פתאום. כך המחשבה חוקקת ומאירה להבנת הלב, והוא כמו עין המבהיק ומביט שהוא פתאום כהרף עין. וכמבואר ביושר דברי אמת (אות יח): ועיקר הבירור של השבירה אי אפשר להיות אם הוא דבוק ומתאוה ומתענג לתענוג החומרי ח"ו, כי האין יברר אם הוא חושק לפסולת ברצונו, אבל הבירור הוא אם הוא דבוק בהשי"ת בדחילו ורחימו, ומביאו היראה לאין, ואין היא חכמה, ורוצה לומר שמבין בהכרה גדולה ועצומה שתענוג זה הוא נמאס, והבל בעיניו, וברצונו לא היה עושה זה התענוג הגשמי כמו אכילה ושתייה

וְשֵׁם כְּבֹרָא מַעֲנֵן לוֹ
זוהר הכותך והכבוד
 מעין בהר המבאר
 חת דברי זוהר הקדוש
 בפאזר ערך מחתך ומחכך

השתקדקות עולמית לשלחבת רבי שמעון

החכמה שמתקן על ניצוץ בשלימות, ואז (תהלים צב י) **יִתְפָּרְדוּ כָּל פְּעָלֵי אֵו, דְּהֵיִינוּ** שמתפרד **שְׁכָל הָרַע שְׁהִיָּה מִתְחַלָּה שׁוֹרָה עַל צְרוּף הָאוֹתוֹת** ועל ידי זה נתקנים האותיות ששרו באותו המעשה שהיה בו מידה רעה, ונתקן המעשה גם כן. **וְזֶהוּ 'יְהִי דו', דְּהֵיִינוּ מֵה שְׁהִיָּה בְּחִינַת דְּלִי"ת** מלשון דלה וענייה (שבת קד). שהוא נרמז באות ד' מתיבת ד', **עֲתָה נַעֲשֵׂה נוֹן פְּשׁוּטָה** מתיבת ד', והיא מרמזת על חמישים שערי בינה, שְׁהִיָּה נקראת בזוהר הקדוש (תקת קפ): **עֲלָמָא דְּחִירוֹת** כיון שעירוב הטוב ברע הגורם לכך שהטוב ישתעבד וישמש לרע, והמידות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

יצא לאור
כרך שלישי
במהדורה
המבוארת
בראשית ב'
תולדות - וישב

מדרשת ביכור טוב

פרי צדיק

על התורה ומועדים

עם
ביאור משולב

לדורות רבי צדיק הכהן
מלובלין זצ"ל

ההאמי

את ליכזת החזקה

עם תורתו המאירה של רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל

היום של תורה

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מתמחה